

Effektiviseringsprosjekt 2025 - analyse og tiltak

VERSJON 5.9.2025

SANDNES KOMMUNE

OPPDRAKSGIVER: Sandnes kommune

RAPPORTNUMMER: R1023200

RAPPORTENS TITTEL: Effektiviseringsprosjekt 2025 - analyse og tiltak

ANSVARLIG KONSULENT: Bjørn Brox

KVALITETSSIKRET AV: Rune Holbæk

FOTOGRAFI I RAPPORT: Sandnes kommune

DATO: 5.9.2025

Forord

Denne rapporten er laget etter oppdrag av kommunedirektøren i Sandnes kommune. Oppdraget er å komme med forslag til tiltak for å redusere netto driftsutgifter i tjenesteproduksjonen i Sandnes kommune med 170 millioner kroner.

Rapporten har to deler: økonomisk analyse og beskrivelse av effektiviseringstiltak.

Analyse: Rapporten sammenligner driftsutgifter og tjenestekvalitet i Sandnes kommune med andre kommuner med hovedvekt på tall fra 2024. Datagrunnlaget er offentlig kommunestatistikk. Det er gjort en del korreksjoner i kommuneregnskapet for å gjøre regnskapet sammenlignbart med andre kommuner. Korreksjonene er dokumentert bak i rapporten. Dette er en oppsummering av seks delrapporter: Kommuneindeksen 2025, økonomianalyse 2024, dypdykk PLO, dypdykk administrasjon, dypdykk helse og dypdykk sosial. Delrapportene foreligger som vedlegg til denne rapporten.

Effektiviseringstiltak: Rapporten viser tiltakslistene for tre sektorer:

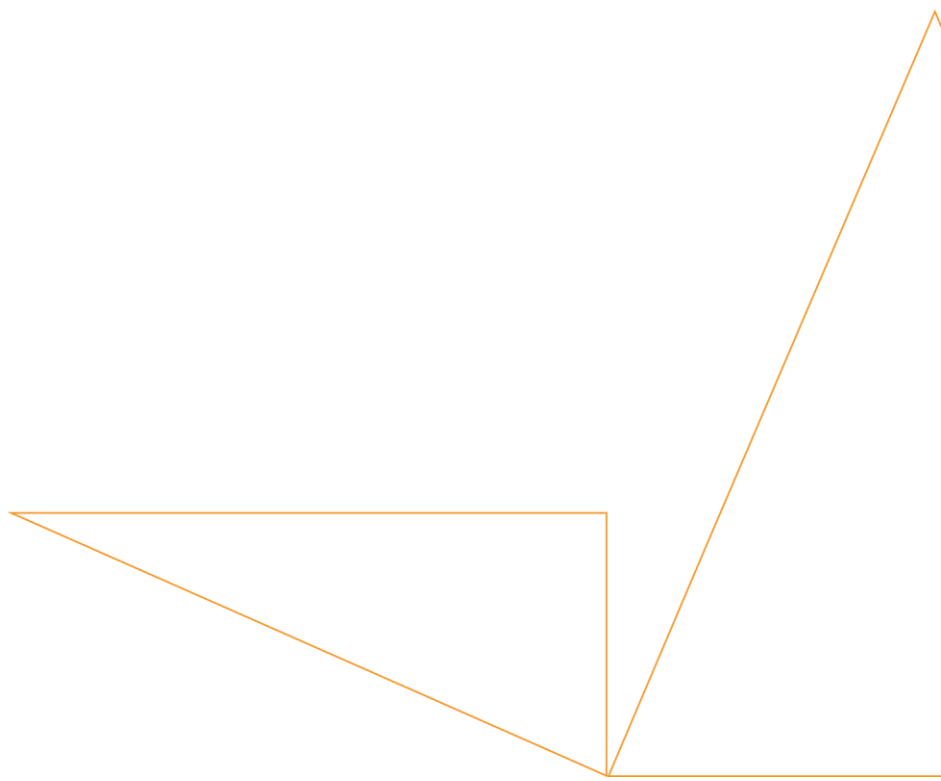
- helse og sosial,
- oppvekst og kultur
- teknisk og administrasjon.

Tiltakene er utredet sammen med kommunedirektørens ledergruppe og tre prosjektgrupper bestående av kommunale ledere, fagfolk og tillitsvalgte. Vi takker for godt samarbeid med kommuneadministrasjonen.

Alle konklusjoner og vurderinger står for Agenda Kaupangs regning. Vi tar forbehold for feil i datagrunnlaget.

Skøyen, september 2025

Agenda Kaupang.

Innhold

1	Sammendrag	5
1.1	Mandat	5
1.2	Metode	5
1.3	Kvalitet og kostnadsnivå	5
1.4	Kostnadsforskjeller	6
1.5	Tiltak for å spare 85 millioner kroner	7
2	Mandat og metode	9
2.1	Mandat	9
2.2	Kommuneindeksen	9
2.3	Kostnadsforskjeller	10
2.4	Dypdykk i PLO, helse, sosial og administrasjon	10
2.5	Tiltak for å effektivisere kommunen	10
3	Økonomisk analyse	12
3.1	Hele kommunen	12
3.2	Barnehage	14
3.3	Grunnskole	16
3.4	Barnevern	20
3.5	Pleie og omsorg (PLO)	21
3.6	Helse	26
3.7	Sosial	28
3.8	Administrasjon	32
3.9	Kultur og idrett	35
3.10	Kirke	37
3.11	Plan-forvaltning	38
3.12	Brann	40
3.13	Park og samferdsel	42
3.14	Bolig	44
3.15	Eiendom	46
4	Effektiviseringstiltak	47
4.1	Metode og resultat	47
4.2	Teknisk og administrasjon	48
4.3	Helse og sosial	66
4.4	Oppvekst og kultur	105
5	Vedlegg	128

1 Sammen drag

1.1 Mandat

Sandnes kommune har behov for å redusere netto driftsutgifter med 85 millioner kroner i økonomiplanperioden 2026-29 for å få en bærekraftig kommuneøkonomi. Kommunen har bedt om ekstern bistand for å utvikle en meny av sparetiltak på 170 millioner kroner, slik at politikerne får valgmuligheter.

Kommunen ønsker en todelt leveranse. Først en sammenligning av kostnader, deretter anbefalinger som kan redusere kostnadene.

Analyse og utvikling av tiltak skal skje i nært samarbeid med kommunens ledere, fagfolk og tillitsvalgte

1.2 Metode

Agenda Kaupang har sammenlignet kostnader og kvalitet i tjenesteproduksjonen i Sandnes med andre kommuner. Kommunens mål er ikke bare billig drift, men effektiv tjenesteproduksjon. Tiltakene for å redusere kostnadene bør ikke ødelegge kvaliteten på tjenestene.

Kvalitet og kostnader er overordnet beskrevet ved hjelp av Kommuneindeksen for 2025. Det er deretter laget en mer detaljert økonomianalyse, som skal forklare kostnadsforskjellene mellom Sandnes og andre kommuner. Høye netto driftsutgifter kan komme av stort volum, lav produktivitet, feil strategi (løser problemene på feil måte) eller lave driftsinntekter. Det er fire helt ulike forklaringer.

Tjenestespekteret i kommunen er delt opp i 14 ulike tjenester i analysen. I hver tjeneste blir kostnader og kvalitet sammenlignet med andre store kommuner og kommunegruppe 12 (de 11 største kommunene i landet utenom Oslo).

I noen tjenester er det samlet inn egne data for å få en mer detaljert analyse enn nasjonal statistikk kan gi. Det er gjort slike dypdykk innenfor pleie og omsorg (PLO), helse, sosial og administrasjon.

1.3 Kvalitet og kostnadsnivå

Sandnes kommune har mer effektive tjenester enn gjennomsnittskommunen. Kommunens effektivitet rangeres på plass nummer 40 i Kommuneindeksen 2025. I denne målingen teller kostnader og tjenestekvalitet like mye. Sandnes kommer på plass nr. 24 når det gjelder kvalitet og på plass nr. 64 når det gjelder kostnader. De siste tre årene har effektiviteten sunket noe, sammenlignet med andre kommuner.

Sandnes har en mer effektiv tjenesteproduksjon enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12 (de 11 største kommunene utenom Oslo). Kvaliteten er bedre og kostnadene er lavere. Nettoutgiftene i de viktigste tjenestene er korrigert for forskjeller i utgiftsbehov (demografi, geografi og sosiale forhold). Behovskorrigerede netto driftsutgifter i 2024 var 167 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. De tjenestene i Sandnes som drives dyrere enn i kommunegruppen, er sosial, bolig, helse, plan/byggesak og kirke. Administrasjon, barnehage, barnevern, brann, grunnskole, pleie og omsorg, kultur og samferdsel drives med lavere kostnader enn kommunegruppen. Eiendom (formålsbyggene) drives billigere enn i kommunegruppen.

Drammen og Kristiansand drev tjenestene 100-200 millioner kroner billigere enn Sandnes, og med omtrent samme kvalitet. Figuren under viser kostnadsforskjeller i millioner kroner mellom Sandnes og sammenligningskommunene i hver kommunale tjeneste i 2024.

Figuren leses slik: Positive beløp betyr at andre kommuner har lavere utgifter enn Sandnes i tjenesten. Negative beløp betyr at Sandnes har lavere kostnader enn sammenligningskommunen. Et eksempel: Sandnes ville redusert kostnadene til barnehage med 111 millioner kroner ved å drive på samme måte som Lørenskog.

Tabell 1: Innsparingspotensial for Sandnes kommune 2024 i millioner kroner.

Innsparingspotensial sammenliknet med kommunene i utvalget							
Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Administrasjon	-14 mill.	-13 mill.	54 mill.	-116 mill.	17 mill.	-26 mill.	-75 mill.
Barnehage	47 mill.	76 mill.	111 mill.	-10 mill.	-9 mill.	11 mill.	-20 mill.
Barnevern	-34 mill.	-1 mill.	25 mill.	0 mill.	52 mill.	25 mill.	-21 mill.
Bolig	45 mill.	41 mill.	52 mill.	-25 mill.	36 mill.	27 mill.	10 mill.
Brann	-24 mill.	-31 mill.	-31 mill.	-12 mill.	-8 mill.	-14 mill.	-19 mill.
Grunnskole	4 mill.	135 mill.	-70 mill.	113 mill.	-54 mill.	-36 mill.	-20 mill.
Helse	36 mill.	22 mill.	43 mill.	-21 mill.	91 mill.	42 mill.	14 mill.
Kirke	14 mill.	15 mill.	23 mill.	6 mill.	3 mill.	-7 mill.	2 mill.
Kultur	-32 mill.	-12 mill.	-41 mill.	24 mill.	70 mill.	-20 mill.	-27 mill.
Landbruk	0 mill.	0 mill.	-29 mill.	-4 mill.	2 mill.	1 mill.	-5 mill.
Plan- og byggesak	22 mill.	52 mill.	20 mill.	2 mill.	37 mill.	25 mill.	8 mill.
Pleie og omsorg	136 mill.	-5 mill.	258 mill.	158 mill.	-79 mill.	119 mill.	-50 mill.
Samferdsel	-8 mill.	-15 mill.	-17 mill.	-20 mill.	28 mill.	-36 mill.	-2 mill.
Sosial	66 mill.	99 mill.	19 mill.	127 mill.	83 mill.	23 mill.	40 mill.
Totalt	259 mill.	364 mill.	417 mill.	222 mill.	268 mill.	134 mill.	-167 mill.

1.4 Kostnadsforskjeller

Økonomianalysen inneholder et kapittel om hver tjeneste, der kostnadsforskjeller blir beskrevet og forklart. Utgangspunktet er tabellen over.

Kostnadene til både drift av tjenestene og drift av bygninger og avskrivninger er inkludert i tallene. Når det framkommer at for eksempel grunnskolen driver rimeligere enn kommunegruppe 12, så er driften av tjenestene SFO og Grunnskoleundervisning dyrere enn kommunegruppe 12, mens driften av skolebygningene er rimeligere enn gruppe 12. Totalt sett er samlet drift av tjenesten og drift av bygninger 20 millioner kroner rimeligere enn kommunegruppe 12.

Hovedkonklusjoner om kostnadsforskjeller mellom Sandnes og kommunegruppe 12:

- Barnehage: -20 mill. kr: Lave kostnader kommer av lav dekning og høy produktivitet i kommunale barnehager. Billige kommunale barnehagelokaler kommer av lite areal og billig bygningsdrift.
- Grunnskole: -20 mill. kr. Høye kostnader til undervisning kommer av høy bemanning per elev i skolene. Sandnes har like store skoler som gjennomsnittet i kommunegruppen, men høyere bemanning. Høye utgifter til SFO kommer av lav egenbetaling. Lave utgifter til drift av skolelokaler kommer av lite areal per elev. Det er få elever med rett til skoleskyss.
- Barnevern: -21 mill. kr. Lave kostnader skyldes i hovedsak få ansatte i tjenesten. Lave utgifter til hjelpetiltak skyldes billige tiltak. Det er få, men dyre plasseringer.
- PLO: -50 mill. kr. Sandnes bruker mye penger på institusjon/sykehjem og lite penger på hjemmebaserte tjenester. En mer detaljert undersøkelse viser at kommunen har lave kostnader til alle brukergruppene i pleie og omsorg: både eldre, brukere med psykisk utviklingshemming og brukere med dårlig psykisk helse. Eldreomsorgen er billig på tross av mange og dyre plasser i sykehjem. Det er få bemannede boliger og mye ambulant

hjemmetjeneste for eldre. Kommunen har et dyrt tilbud til barn med psykisk utviklingshemming.

- Helse: 14 mill. kr. Det er høye utgifter til forebyggende tjenester for barn og unge på grunn av store utgifter til psykisk helse. Det er lite utgifter til folkehelsearbeid for voksne. Behandlingstjenesten (fastleger, legevakt og fysioterapi) er dyr. Årsaken ser ut til å være mange kommunale fastleger og stor satsing på tilbud innen psykisk helse for voksne.
- Sosial: 40 mill. kr. Høye utgifter skyldes stort forbruk av sosialhjelp og kvalifiseringsstønad. Flyktningene er antakelig ikke årsaken. Sandnes har ikke tatt imot flere flyktninger enn kommunegruppen de siste årene. Flyktningene står bare for en fjerdedel av utgiftene til sosialhjelp i Sandnes.
- Kultur og idrett: -27 mill. kr. Lave utgifter gjelder nesten alle delene av tjenesten. Det er høye utgifter til idrettsanlegg og kulturskole. Kulturskolen har høy dekning og lav egenbetaling. Kultur omfatter tjenester styrt av lokale politiske vedtak. Det er ingen statlige krav til omfang av tjenesten.
- Kirke: 2 mill. kr. Kommunen bruker mye penger på tilskudd til Den norske kirke og lite på drift av gravplasser. Høye utgifter til kirken kan skyldes stort vedlikeholdsbehov i kirkene eller stor kirkelig administrasjon. Kommunen driver gravplassene med lavere netto utgift enn kommunegruppen. Festeavgiftene er på nivå med andre store kommuner.
- Administrasjon: -75 mill. kr. Det er lave utgifter til sentraladministrasjon og kontorlokaler. En nærmere undersøkelse viser at kommunen har få årsverk til alle administrative oppgaver utenom personal, service og kommunikasjon. Kommunen har spesielt lave utgifter til IKT.
- Plan-forvaltning: 8 mill. kr. Dette er forvaltningstjenestene i teknisk. Kommunen har god selvfinansiering av de gebyrbelagte tjenestene innenfor plan og byggesak. Behandlingen av plansaker er litt dyrere enn gjennomsnittet i gruppen.
- Brann: -19 mill. kr. Lave utgifter skyldes antakelig stordriftsfordeler i en stor bykommune og et effektivt interkommunalt samarbeid i Rogaland brann og redning IKS.
- Samferdsel: -2 mill. kr. Dette gjelder havnevesen, parkering og kommunale veier. Lave utgifter til kommunale veier skyldes lave utgifter til drift av veiene per løpemeter. Det er mye kommunal vei i Sandnes. Både havna og parkeringsdriften har overskudd.
- Bolig: 10 mill. kr. Høye nettoutgifter på kommunale utleieboliger skyldes lav husleie i de kommunale boligene. Sandnes har middels antall boliger og alminnelig høye driftskostnader per bolig. Kommunen bruker lite ressurser på å hjelpe innbyggere inn i boligmarkedet.
- Eiendom: -63 mill. kr. Dette gjelder formålsbyggene (skoler, barnehager, sykehjem, kulturbygg og rådhus). Utgiftene til formålsbyggene er tatt med i de tjenestene de betjener, men er oppsummert i et eget kapittel i økonomianalysen. Sandnes har lave utgifter til eiendomsdrift. Kommunen har lite kvadratmeter formålsbygg. Kommunen har middels utgifter til drift, vedlikehold og avskrivninger av byggene per kvadratmeter.

Levekårsforskjeller vil være med å påvirke både kostnader og kvalitet i flere kommunale tjenester. Innenfor oppvekst er levekårene i Sandnes på nivå med gjennomsnittet i landet og kommunegruppen.

Antall flyktninger påvirker kostnadene i mange tjenester. Sandnes har mottatt omtrent like mange flyktninger som kommunegruppen. Utgiftsbehovet fanger ikke opp dette på en god måte. Flyktninger er antakelig ikke forklaringen på høye kostnader i enkelte tjenester i Sandnes (sosial, helse og bolig).

1.5 Tiltak for å spare 85 millioner kroner

Sandnes må spare 85 millioner kroner, og ønsker en meny av tiltak på 170 millioner kroner.

Agenda Kaupang har utredet sparetiltak sammen med tre prosjektgrupper, bestående av kommunale ledere, fagfolk og tillitsvalgte. Det er utredet tiltak med økonomisk effekt på 214 millioner kroner i 2029. Tiltakene er beskrevet i kapittel 4. Økonomisk effekt av hvert tiltak i økonomiplanperioden 2026-2029 og konsekvenser for brukere og ansatte er beskrevet. Agenda Kaupang har anbefalt kommunen å prioritere tiltak på til sammen 159 millioner kroner i 2029. Dette er tiltak som etter vår vurdering reduserer utgiftene uten å ødelegge kvaliteten i tjenestene. Effekten av tiltakene er målt i forhold til regnskapet 2024. Tabellen under viser nettoeffekten av de anbefalte tiltakene. I flere tilfeller må kommunen investere for å få ut den gevinsten som er angitt. Tabellen viser nettoeffekten av tiltakene.

Tabell 2: Anbefalte tiltak.

Nr	Tjeneste	Tiltak navn	Økonomisk effekt i mill. kr					
			2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Bolig	Økt husleie i kommunale boliger	- 13,5	- 17,0	- 19,0	- 19,0	- 19,0	- 19,0
2	Pleie og omsorg	Effektivisere renhold av bo- og aktivitetssentre	-	-	- 2,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0
9	Samferdsel	Øke parkeringsavgift i sentrum	-	- 1,6	- 1,6	- 2,8	- 2,8	- 2,8
11	Administrasjon	Øke utnyttelsen av rådhuset	-	- 1,0	- 2,1	- 2,1	- 2,1	- 2,1
12	Administrasjon	Effektivisere heltidsprosjektet	-	- 1,3	- 1,8	- 1,8	- 1,8	- 1,8
13	Administrasjon	Mindre utgifter til politisk styring	-	-	-	- 1,8	- 1,8	- 1,8
1	Sosial	Redusere utbetalinger til sosialhjelpsmottakere med andre inntekter.	-	- 1,0	- 4,0	- 4,0	- 4,0	- 4,0
2	Sosial	Redusere behovet for bruk av midlertidig botilbud	-	-	- 1,5	- 1,5	- 1,5	- 1,5
3	Sosial	Redusere antall langtidsmottakere av sosialhjelp under 30 år	-	- 2,0	- 3,0	- 5,0	- 5,0	- 5,0
4	Sosial	Kartlegge og avklare alternative rettigheter for langtidsmottakere over 29 år	-	- 3,0	- 8,0	- 8,0	- 8,0	- 8,0
5	Sosial	Redusere antall familier som lever av sosialhjelp	-	-	- 8,0	- 13,0	- 21,0	- 21,0
6	Sosial	Endret praksis for utmåling av økonomisk sosialhjelp	-	- 5,0	- 10,0	- 10,0	- 10,0	- 10,0
7	Helse	Redusere vikarutgifter til fastleger	-	- 2,0	- 8,0	- 11,0	- 11,0	- 11,0
8	Helse	Omorganisering av frisklivstilbudet	-	- 2,5	- 2,5	- 2,5	- 2,5	- 2,5
11	Pleie og omsorg	Redusere kjøp av døgn tjenester fra private leverandører	-	-	-	- 1,5	- 17,0	- 17,0
12	Pleie og omsorg	Vri fra døgnbasert avlastning til mer fleksible avlastningstiltak for barn og unge	-	- 2,6	- 2,9	- 7,9	- 7,9	- 7,9
13	Pleie og omsorg	Etablere Austrått bo- og aktivitetssenter som et bosenter for personer med demens	-	- 0,3	- 0,3	- 4,7	- 4,7	- 4,7
14	Pleie og omsorg	Innføre digitalt tilsyn på alle sykehjem med mulighet for døgn tjenester	-	- 4,3	- 1,1	- 4,0	- 6,7	- 6,7
16	Pleie og omsorg	Mer effektiv vekst i hjemmesykepleien med innføring av digital hjemmesykepleie og mer helseteknologi	-	- 0,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9
20	Pleie og omsorg	Helhetlig boligpolitikk for eldre som reduserer og utsetter behovet for sykehjems plasser	-	-	-	-	-	-
1	Kultur	Evaluerings og endring av Sandneskortet	-	- 7,0	- 7,0	- 7,0	- 7,0	- 7,0
6	Barnehage	Øke effektiviteten i forhold til antall ansatte per barn i barnehagene - mål 5,9	-	- 2,3	- 5,0	- 5,0	- 5,0	- 5,0
7	Barnehage og skole	Nytt administrasjonssystem for barnehage og skole	-	- 0,1	- 1,3	- 1,3	- 1,3	- 1,3
8	Barnehage	Private åpne barnehager - ordninger for tilskudd	-	- 0,8	- 2,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0
12	Kultur og skole	Sandnes folkebibliotek overtar og drifter skolebibliotekene	-	-	- 0,5	- 1,3	- 1,3	- 1,3
13	Kultur	Økt egenbetaling Kulturskolen	-	- 0,5	- 1,2	- 1,2	- 1,2	- 1,2
14	Sandnes lærings senter	Mer effektiv drift av Sandnes lærings senter med økt inntekt	-	- 4,0	- 4,0	- 4,0	- 4,0	- 4,0
15	Sektor kultur og oppvekst	Helhetlig støttesystem for utdanningsløpet	-	- 1,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0
17	Skole	Målform på Siviland skule	-	- 2,2	- 2,9	- 2,9	- 3,6	- 4,3
		SUM Sandnes	- 13,5	- 52,9	- 104,0	- 132,2	- 159,1	- 159,8

I kapittel 4 gjennomgås alle tiltakene som er utredet i de tre prosjektgruppene for teknisk/administrasjon, helse/sosial og oppvekst/kultur. Tiltakene i tabellen over er nummerert slik de er i listene i kapittel 4.

2 Mandat og metode

2.1 Mandat

Sandnes kommune har behov for å redusere netto driftsutgifter med 85 millioner kroner i økonomiplanperioden 2026-29 for å få en bærekraftig kommuneøkonomi. Kommunen har bedt om ekstern bistand for å utvikle en meny av sparetiltak på 170 millioner kroner, slik at politikerne får valgmuligheter.

Kommunen ønsker en todelt leveranse. Først en sammenligning av kostnader, deretter anbefalinger som kan redusere kostnadene.

Analyse og utvikling av tiltak skal skje i nært samarbeid med kommunens ledere, fagfolk og tillitsvalgte.

2.2 Kommuneindeksen

Agenda Kaupang har sammenlignet effektiviteten i tjenesteproduksjonen i Sandnes med andre kommuner ved hjelp av Kommuneindeksen 2025. Sandnes er sammenlignet med Kristiansand, Drammen, Ullensaker, Lillestrøm, Lørenskog, Sandefjord og kommunegruppe 12.

Agenda Kaupang antar at de kommunene som leverer de beste resultatene er de best styrte kommunene. Kommunene er primært en tjenesteprodusent. 90% av utgiftene går til de mest lovpålagte oppgavene. Kommunene har flere roller. Kommunens rolle som samfunnsutvikler, myndighetsutøver og demokratiarena faller utenfor vår analyse.

Kommuneindeksen sammenligner kostnadsnivå, tjenestekvalitet og finanser. Kommunenes resultater sammenlignes med kommunegjennomsnittet. Indeksen er avstanden mellom kommunen og gjennomsnittet, målt i standardavvik. Positiv indeks betyr bedre enn gjennomsnittet. Indeks pluss minus 0,5 er betydelig. Indeks pluss minus 1 er svært mye. Ingen får større indeks enn pluss minus 2.

- **Kostnader:** Vi måler behovskorrigerte netto driftsutgifter i 14 kommunale tjenester. Det er de utgiftene kommunestyret må bevilge til tjenestene. Det vil si alle Kostrafunksjoner fra 100 Politisk styring til 393 gravplasser med unntak av VAR-sektoren (selvfinansiert), introduksjonsordningen (finansiert av staten) og næringsinntektene (kraftpenger).
- **Kvalitet:** Vi har valgt ut ca 80 indikatorer for tjenestekvalitet med vekt på resultater for brukerne (resultatkvalitet). I mange tilfeller mangler det data om resultater for brukerne. Da måler vi prosesskvalitet (saksbehandlingstid mm) eller strukturkvalitet (kompetanse, bemanning).
- **Finanser:** Vi bruker de vanligste finansielle nøkkeltallene for netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond.

I kapitlene om hver tjeneste viser vi hvilke kvalitetsindikatorer og Kostrafunksjoner som er knyttet til hver tjeneste.

Denne rapporten er en oppsummering av Kommuneindeks-rapporten for 2025 for Sandnes kommune. Rapporten er levert som vedlegg til denne rapporten. Metoden i Kommuneindeksen er nærmere beskrevet i et notat på Agendakaupang.no.

2.3 Kostnadsforskjeller

Vi sammenligner behovskorrigerte netto driftsutgifter per innbygger i hver tjeneste. På det grunnlaget beregner vi innsparingspotensialet for hovedkommunen (Sandnes) i forhold til andre kommuner og kommunegruppen kommunen er med i (Kommunegruppe 12).

Innsparingspotensialet for hovedkommunen kan forklares som kostnadsforskjellene per innbygger ganget opp med innbyggertallet i hovedkommunen.

Det er i alle fall fire ulike forklaringer på forskjeller i netto driftsutgifter per innbygger i en tjeneste:

- Lav produktivitet (høye enhetskostnader) gir dyre tjenester
- Høyt volum av tjenester gir høye kostnader
- Feil strategi kan gi dyre løsninger (gi sykehjemsplass til eldre som bare trenger en enklere bolig)
- Lave driftsinntekter (lave satser for egenbetaling, dårlige avtaler med andre kommuner)

I hver tjeneste har vi forsøkt å bruke tilgjengelig offentlig statistikk for å skille mellom de mulige årsakene til forskjeller i netto driftsutgifter. Hovedsakelig er datagrunnlaget hentet fra de foreløpige Kostratallene til SSB, som kom 17.3.2025.

Analysen er basert på konsernregnskapene til kommunene, for å få organisasjonsnøytrale regnskaper. Vi bruker konsernregnskapet til SSB. Det inkluderer kommunale foretak (KF), interkommunale selskaper (IKS) og andre interkommunale samarbeider med eget regnskap. De viktigste selskapene i Sandnes for denne analysen er Rogaland brann og redning IKS og Sandnes Havn KF.

Analysen av kostnadsforskjeller i denne rapporten er en oppsummering av en mer detaljert økonomianalyse for Sandnes (Sandnes Økonomianalyse mars 2024).

2.4 Dypdykk i PLO, helse, sosial og administrasjon

I mange tilfeller mangler det dessverre gode styringsdata i offentlig statistikk. Agenda Kaupang har samlet egne data om kostnader i noen tjenester:

- I PLO skiller ikke regnskapet mellom eldreomsorg og yngreomsorg (PU og psykisk helse).
- I funksjon 120 Administrasjon skiller ikke regnskapet mellom strategisk ledelse og ulike administrative støttefunksjoner (IKT, økonomi, personal mm).
- I funksjon 241 Behandling skiller ikke regnskapet mellom legevakt, fastleger og fysioterapi.
- I sosialtjenesten skiller ikke regnskapet mellom utgifter til flyktninger og andre brukere. Andelen flyktninger varierer mye. Kostnader knyttet til flyktninger fanges ikke opp i offentlig statistikk.

Dypdykk-rapportene foreligger som vedlegg til denne rapporten.

2.5 Tiltak for å effektivisere kommunen

Høyere effektivitet betyr bedre forhold mellom kostnader og tjenestekvalitet. Kommunen ønsker anbefalinger som reduserer netto driftsutgifter i tjenestene, uten å ødelegge kvaliteten på tjenesten. Vi har fire hovedtyper tiltak for å redusere netto driftsutgifter i tjenestene:

- Høyere produktivitet: Leverer mer tjenester med samme mannskap
- Lavere volum: Leverer mindre tjenester (heve terskelen, lavere dekningsgrad)
- Bedre strategi: Gi tjenester på lavere trinn i innsatstrappen, mer tidlig innsats.

- Høyere driftsinntekter: Høyere egenbetaling, bedre avtaler med andre kommuner og stat.

Tiltakene er utredet etter følgende skjema:

- Problemet som skal løses (henvisning til økonomianalysen)
- Beskrivelse av løsningen (tiltaket)
- Konsekvenser for brukere og ansatte
- Plan for gjennomføring
- Tidsplan for oppnåelse av økonomisk effekt

Beskrivelse av tiltak er kapittel 4 i rapporten.

Tiltakene er utredet av Agenda Kaupang i samarbeid med tre kommunale prosjektgrupper. Prosjektgruppene består av ledere, fagfolk og tillitsvalgte. Agenda Kaupang står faglig ansvarlig for utredningen. Prosjektgruppene har hatt fem heldagsmøter. Utredningen av tiltak er basert på de økonomiske analyser av tjenestene som er levert i første fase av prosjektet.

Fordeling av innsparingskrav per sektor er basert på økonomianalysen. Krav til kutt er fordelt i henhold til kostnadsforskjellene mellom Sandnes kommune og effektivisert variant av kommunegruppe 12. Kutt er fordelt til de tjenestene som er dyrere enn kommunegruppe 12, når utgiftene i alle tjenester i kommunegruppen er redusert med 4%.

3 Økonomisk analyse

3.1 Hele kommunen

3.1.1 Kostnader og kvalitet

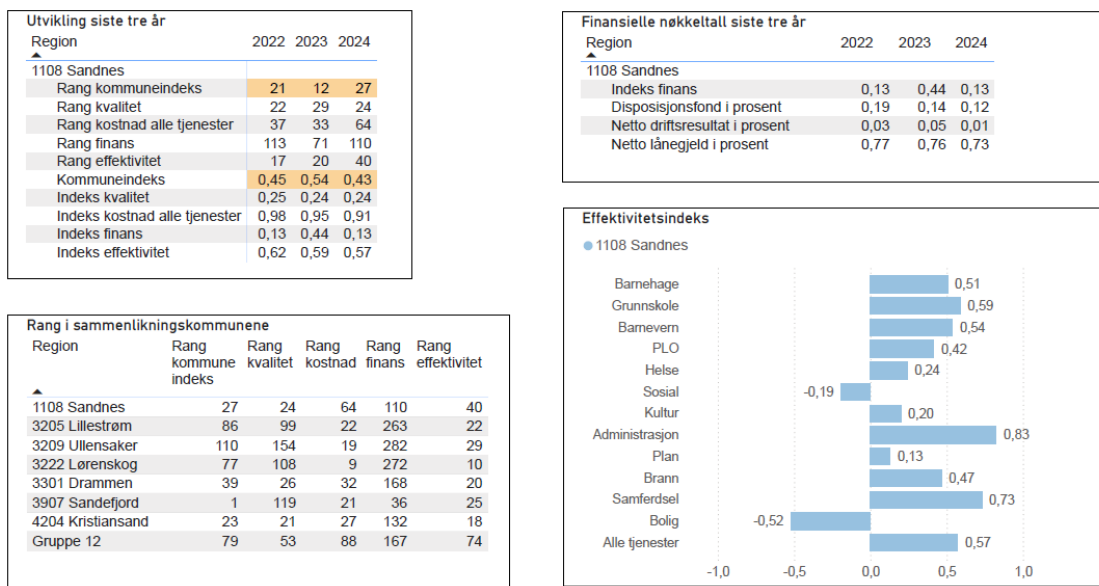
Kostnader og kvalitet sammenlignes ved hjelp av Kommuneindeksen for 2024. Kommuneindeksen sammenligner tjenestekvalitet, kostnader og kommunale finanser ved hjelp av offentlig kommunestatistikk for de tre siste årene.

Sandnes rangeres som nummer 27 i Kommuneindeksen for 2025. Sandnes har meget god tjenestekvalitet (nr 24), meget lavt kostnadsnivå (nr 64) og gode finanser (nr 110). Sandnes rangeres som kommune nr 40 når det gjelder effektivitet. Effektiviteten har sunket noe fra 2022 til 2024, sammenlignet med andre kommuner. Rangeringen for både kostnader og kvalitet er blitt dårligere.

I denne analysen sammenlignes Sandnes med Lillestrøm, Ullensaker, Lørenskog, Sandefjord, Kristiansand, Drammen og kommunegruppe 12 (de store kommunene utenom Oslo).

Sandnes (nr 40) er mer effektiv enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12 (nr 74). Sandnes har bedre kvalitet og lavere kostnader enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Alle sammenligningskommunene er mer effektiv enn Sandnes. Vi sammenligner med noen av de flinkeste kommunene i landet.

1108 Sandnes rangeres som nummer 27 i Kommuneindeksen 2025

Figur 1: Samlet styring i Sandnes kommune. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Effektivitet

Figuren over viser en måling av effektivitet i 12 kommunale tjenester. Sandnes sammenlignes med kommunegjennomsnittet. Positive tall betyr bedre enn gjennomsnittet. Sandnes har høyere effektivitet enn gjennomsnittet innenfor alle tjenestene utenom sosial og bolig. Effektiviteten er

betydelig bedre enn gjennomsnittet innenfor barnehage, barnevern, grunnskole, administrasjon og samferdsel (indeks over 0,5). Effektiviteten er betydelig dårligere enn gjennomsnittet i bolig tjenesten (indeks under -0,5).

Kostnadsnivå

Det er kostnadsnivået i tjenestene som er hovedsaken i denne analysen. Sandnes har lavere netto driftsutgifter i tjenestene enn kommunegruppen. Samlede behovskorrigerte netto driftsutgifter i Sandnes i 2024 var 167 millioner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12.

Figuren under viser innsparingspotensialet i hver av 14 kommunale tjenester. Det kan beskrives som de behovskorrigerte kostnadsforskjellene per innbygger, ganget opp med innbyggertallet i Sandnes. Sandnes er billigere enn kommunegruppen i alle tjenester utenom bolig, helse, kirke, plan/byggesak og sosial. Den tjenesten som er dyrest i Sandnes, er sosialtjenesten. Administrasjon og PLO drives svært billig.

De seks sammenligningskommunene driver tjenestene fra 100 til 400 millioner kroner billigere enn Sandnes. Sosial er mye billigere i alle disse kommunene. Nesten alle sammenligningskommunene har lavere utgifter innenfor bolig, helse og kirke. 60 mill kroner er 1% av samlede netto driftsutgifter i Sandnes i 2024.

Tabell 3: Innsparingspotensial i Sandnes kommune 2024 i millioner kroner.

Innsparingspotensial sammenliknet med kommunene i utvalget							
Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Administrasjon	-14 mill.	-13 mill.	54 mill.	-116 mill.	17 mill.	-26 mill.	-75 mill.
Barnehage	47 mill.	76 mill.	111 mill.	-10 mill.	-9 mill.	11 mill.	-20 mill.
Barnevern	-34 mill.	-1 mill.	25 mill.	0 mill.	52 mill.	25 mill.	-21 mill.
Bolig	45 mill.	41 mill.	52 mill.	-25 mill.	36 mill.	27 mill.	10 mill.
Brann	-24 mill.	-31 mill.	-31 mill.	-12 mill.	-8 mill.	-14 mill.	-19 mill.
Grunnskole	4 mill.	135 mill.	-70 mill.	113 mill.	-54 mill.	-36 mill.	-20 mill.
Helse	36 mill.	22 mill.	43 mill.	-21 mill.	91 mill.	42 mill.	14 mill.
Kirke	14 mill.	15 mill.	23 mill.	6 mill.	3 mill.	-7 mill.	2 mill.
Kultur	-32 mill.	-12 mill.	-41 mill.	24 mill.	70 mill.	-20 mill.	-27 mill.
Landbruk	0 mill.	0 mill.	-29 mill.	-4 mill.	2 mill.	1 mill.	-5 mill.
Park og samferdsel	18 mill.	9 mill.	4 mill.	-6 mill.	42 mill.	-17 mill.	14 mill.
Plan- og byggesak	-4 mill.	27 mill.	0 mill.	-12 mill.	23 mill.	6 mill.	-8 mill.
Pleie og omsorg	136 mill.	-5 mill.	258 mill.	158 mill.	-79 mill.	119 mill.	-50 mill.
Sosial	66 mill.	99 mill.	19 mill.	127 mill.	83 mill.	23 mill.	40 mill.
Totalt	259 mill.	364 mill.	417 mill.	222 mill.	268 mill.	134 mill.	-167 mill.

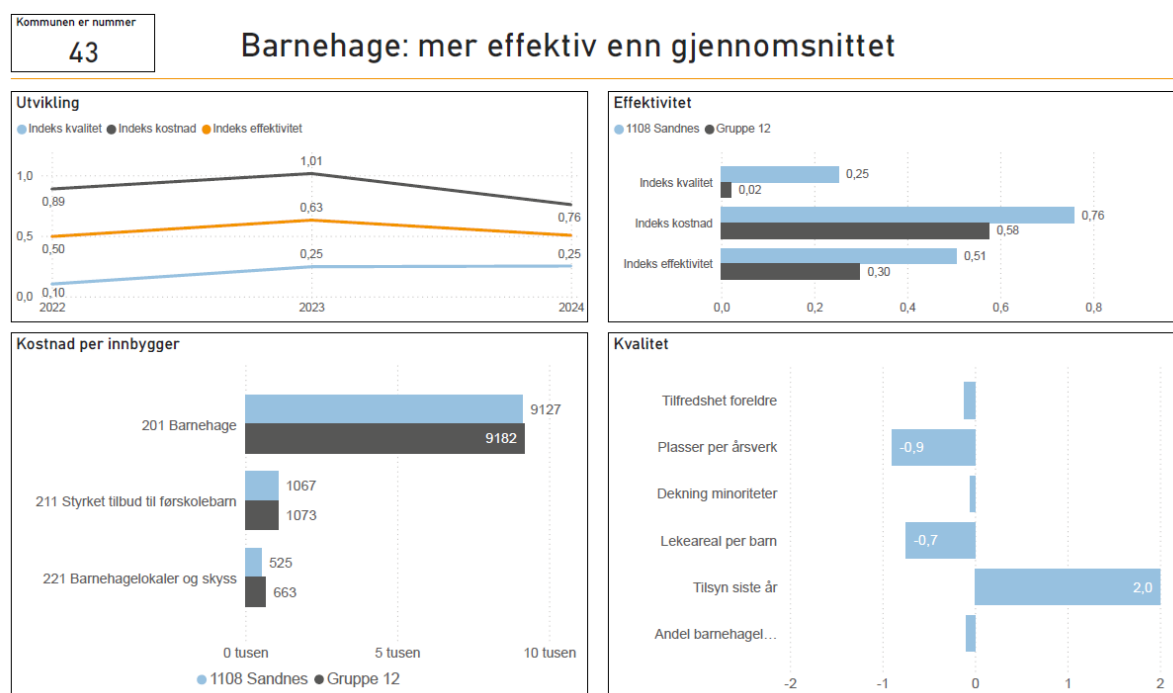
I de neste kapitlene skal vi beskrive kvalitet og kostnadsforskjeller nærmere i hver tjeneste. Vi skal også forsøke å forklare kostnadsforskjellene.

3.2 Barnehage

Barnehage omfatter KOSTRA-funksjonene 201 Barnehage (det ordinære tilbudet), 211 Styrkingstiltak og 221 Barnehagelokaler.

3.2.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 43 på effektivitet i barnehagetjenesten. Kvaliteten er bedre enn i kommunegruppen. Kostnadene er lavere enn kommunegruppen. Effektiviteten er stabil de siste tre årene. Kostnadene har steget litt. Kvaliteten er blitt bedre.

Figur 2: Effektivitet i barnehagetjenesten i Sandnes. Kilde: Kommuneindeksen 2025

Kvalitet: Vi ønsker å måle utbyttet for ungene, men det blir ikke målt. Vi må måle kvaliteten mer indirekte. Kommunen skårer meget godt på tilsynsfrekvens. Det er normal andel barnehagelærere. Foreldrene er normalt tilfreds. Det er lav bemanning og lite lekeareal per barn. NB: Kvalitetsmålingen gjelder både kommunale og private barnehager.

Kostnadene: Samlede netto utgifter i 2024 var 1.085 mill. kr. Utgiftsbehovet er beregnet til 119% av landsgjennomsnittet. De behovskorrigerede netto driftsutgiftene er 20 mill. kr lavere enn i kommunegruppen: 201 barnehage (-6 mill. kr), styrking (-1 mill. kr) og lokaler (-14 mill. kr).

Lørenskog har 111 mill. kr lavere kostnader, Drammen er 10 mill. kr dyrere.

Innsparingspotensial				
Region	201 Barnehage	211 Styrket tilbud til førskolebarn	221 Barnehagelokaler og skyss	Totalt
3205 Lillestrøm	52 mill.	13 mill.	-17 mill.	47 mill.
3209 Ullensaker	51 mill.	-2 mill.	27 mill.	76 mill.
3222 Lørenskog	106 mill.	40 mill.	-35 mill.	111 mill.
3301 Drammen	6 mill.	-18 mill.	2 mill.	-10 mill.
3907 Sandefjord	-36 mill.	24 mill.	2 mill.	-9 mill.
4204 Kristiansand	16 mill.	-13 mill.	7 mill.	11 mill.
Gruppe 12	-6 mill.	-1 mill.	-14 mill.	-20 mill.

Figur 3: Innsparingspotensial for barnehage i Sandnes i 2024 i millioner kroner.

3.2.2 Årsak til kostnadsforskjeller

201 Barnehage: -20 mill. kr: Lave kostnader kan komme av lav dekning eller høy produktivitet i kommunale barnehager. Kommunen har lavere dekning (94%) enn kommunegruppen (96%). Det gir lave kostnader. Kommunen har middels produktivitet i egne barnehager. Det er 5,8 plasser per årsverk. Kostnaden per time er 74 kroner, det samme som kommunegruppen og 6 kr mer enn Lørenskog. Høy produktivitet i kommunale barnehager i 2022 gav lavt tilskudd til private barnehager i 2024. Andelen private barnehager (53%) er lik gjennomsnittet i kommunegruppen.

221 Lokaler: -14 mill. kr: Lave kostnader kan komme av lav andel kommunale barnehager, lite areal per plass i kommunale barnehager eller lave driftsutgifter per kvm barnehage. I kommunen er det middels andel kommunale plasser (47%), lite areal per barn (13 kvm) og lave utgifter per kvm lokaler (1.788 kr). Årsaken til lave kostnader er lite areal og billig bygningsdrift.

211 Styrking: -1 mill. kr: Dyre styrkingstiltak i barnehagen kan komme av mange barn med behov for hjelp eller dyre tiltak per barn som får hjelp. Det er tre typer tiltak: spesialpedagogisk hjelp (paragraf 31), bistand til funksjonshemmede (paragraf 37) og språkstøtte for minoritetsunger. Kommunen har middels høye utgifter til styrkingstiltak i barnehagen. Andelen barn med styrking (6,0%) er lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Utgiften per vedtak (333.000) er høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen (185.000). Lørenskog har både færre vedtak og lavere utgifter per vedtak.

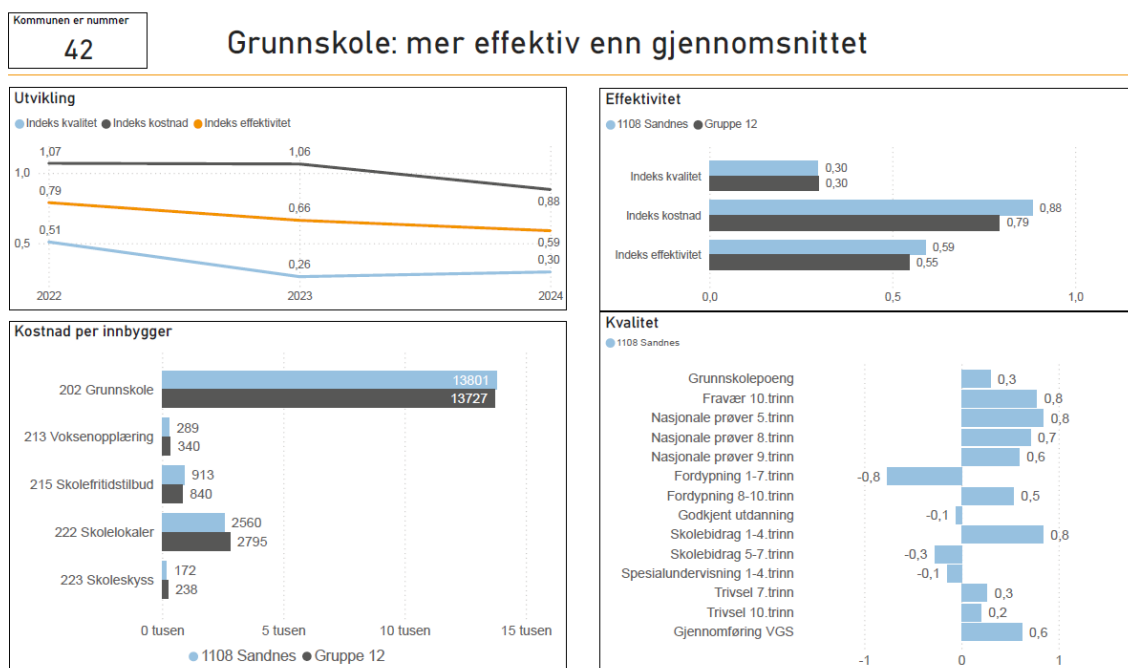
Drammen og Ullensaker har høyere produktivitet i de kommunale barnehagene. Dette er årsaken til lavere kostnader i 201 Barnehage. Disse to kommunene har dessuten større andel private barnehager. Det er også med å dra ned kostnadene. Private barnehager er billigere for kommunen enn egne barnehager. Ingen av sammenligningskommunene har like høye enhetskostnader i styrkingstiltakene.

3.3 Grunnskole

Grunnskolen omfatter KOSTRA-funksjonene 202 Grunnskole (undervisningen), 213 Voksenopplæring, 215 SFO, 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss.

3.3.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 42 på effektivitet i grunnskolen. Kvaliteten er på nivå med kommunegruppen. Kostnadene er lavere enn i kommunegruppen. Kostnadene har steget de siste tre årene. Kvaliteten er blitt dårligere de tre siste årene.

Figur 4: Effektivitet i grunnskolen. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Vi ønsker å måle utbyttet for elevene. Kommunen skårer meget godt på læringsutbytte, godt på trivsel (elevundersøkelsen) og middels på kompetanse. Gjennomføringen i videregående er meget god.

Kostnadene: Samlede netto driftsutgifter til tjenesten er 1,7 milliarder kroner. Dette er 26% av kommunebudsjettet. Utgiftsbehovet er beregnet til 115 % av landsgjennomsnittet. De behovskorrigererte netto driftsutgiftene er 20 mill. kr lavere enn kommunegruppen. De dyre funksjonene er 202 Grunnskole (7 mill. kr) og 215 SFO (7 mill. kr). Skolelokalene, skyss og VO er billig.

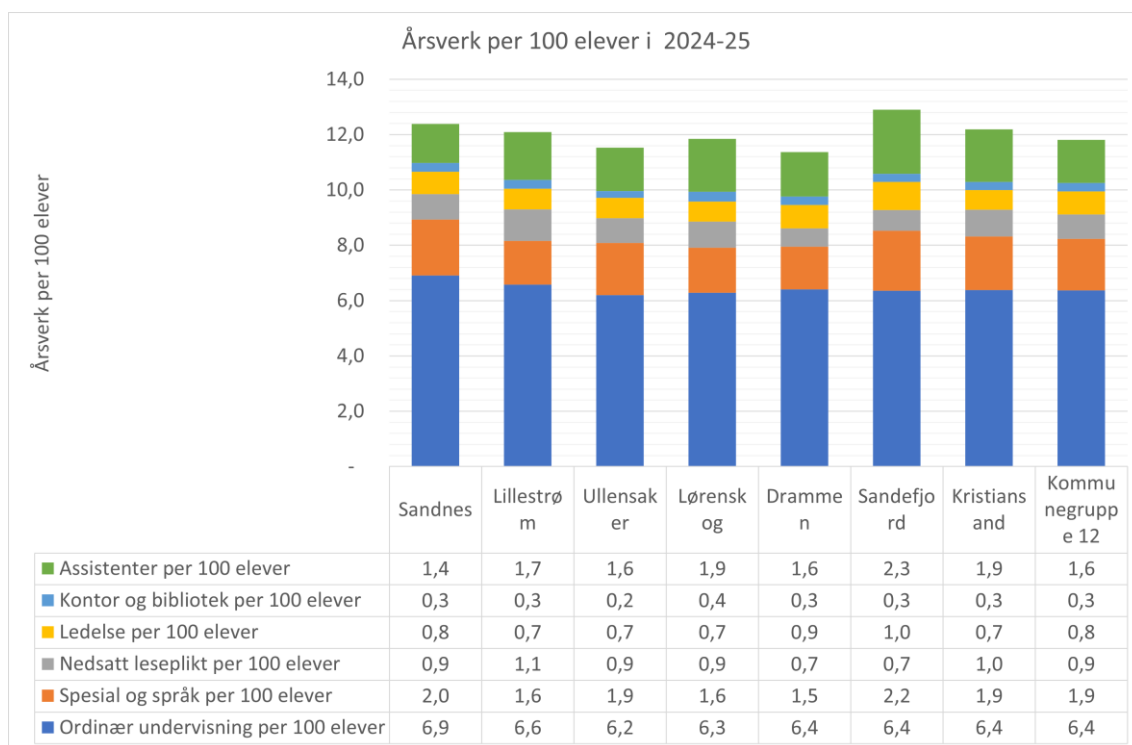
Lørenskog og Drammen har mer enn 100 mill. kr lavere kostnader.

Tabell 4: Innsparingspotensial for grunnskole i Sandnes i 2024 i millioner kroner.

Innsparingspotensial						
Region	202 Grunnskole	213 Voksno opplæring	215 Skolefritid stilbud	222 Skolelo kaler	223 Skoleskyss	Totalt
3205 Lillestrøm	53 mill.	19 mill.	-2 mill.	-54 mill.	-13 mill.	4 mill.
3209 Ullensaker	128 mill.	24 mill.	11 mill.	-26 mill.	-1 mill.	135 mill.
3222 Lørenskog	-40 mill.	12 mill.	18 mill.	-66 mill.	5 mill.	-70 mill.
3301 Drammen	77 mill.	2 mill.	29 mill.	5 mill.	1 mill.	113 mill.
3907 Sandefjord	-86 mill.	3 mill.	28 mill.	11 mill.	-9 mill.	-54 mill.
4204 Kristiansand	-28 mill.	4 mill.	7 mill.	-8 mill.	-11 mill.	-36 mill.
Gruppe 12	7 mill.	-5 mill.	7 mill.	-23 mill.	-6 mill.	-20 mill.

3.3.2 Årsak til kostnadsforskjeller

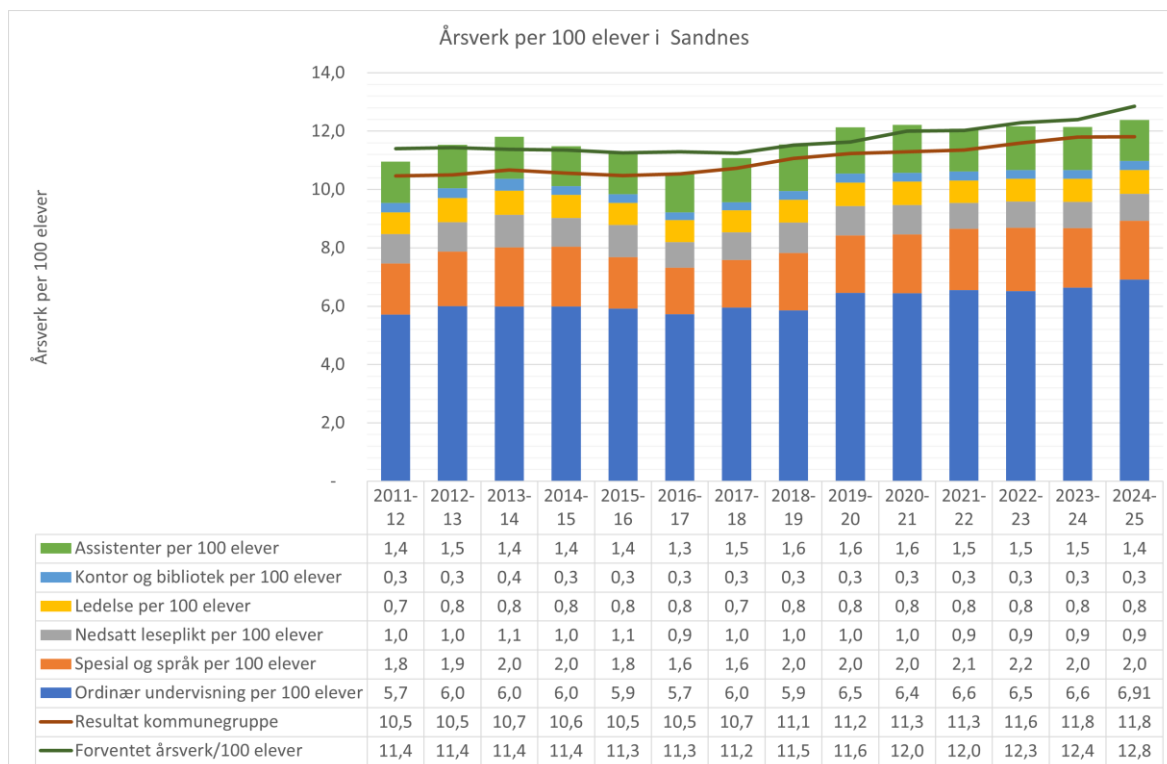
202 Grunnskole: -7 mill. kr: Lave kostnader kan blant annet komme av store skoler eller lite bruk av spesialundervisning. Sandnes (343 elever) har litt større skoler enn kommunegruppen (333 elever). Sandnes bruker 12,4 årsverk per 100 elever. Det er 0,6 årsverk per 100 elever mer enn kommunegruppen. Det tilsvarer 64 årsverk. Sandnes bruker mer årsverk per elev enn kommunegruppen til både ordinær undervisning og spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring. Drammen har 100 færre årsverk for å betjene omtrent samme elevtall. Sandnes har en økende andel av årsverk til ordinær undervisning.

Figur 5: Årsverk per 100 elever skoleåret 2024-24. Kilde: GSI.

Antall årsverk per 100 elever har steget i alle kommuner etter innføringen av lærernormen i 2019. Bemanningen har ikke steget mer i Sandnes enn i kommunegruppe 12 de siste årene. Sandnes

har hatt flere årsverk per elev enn gjennomsnittet i gruppen (den røde linjen) de siste 15 årene. Figuren under viser også at bemanningen i grunnskolen i Sandnes har vært omtrent som skolestørrelsen tilsier i hele perioden, etter en statistisk vurdering (den svarte linjen i figuren).

Figur 6: Årsverk per 100 elever i grunnskolen i Sandnes. Kilde: GSI.

Dårlige levekår kan være med å forklare høye utgifter i grunnskolen. Sandnes har en levekårsindeks på 1,0. Sandnes har omtrent samme levekårsproblemer som gjennomsnittskommunen og kommunegruppe 12. Det er stor andel innvandrere, middels utdanningsnivå og høye inntekter. Drammen, Lørenskog, Ullensaker og Lillestrøm har større problemer.

Tabell 5: Levekårsindeks for oppvekststjenester 2022. Kilde: FHI.

Kommune	Innvandrere utenom vesten	Lav utdanning	Lav inntekt	Levekårsindeks	Rang levekårsindeks
3005 Drammen	1,74	1,17	1,42	1,38	350
3029 Lørenskog	2,25	1,06	0,97	1,33	347
3030 Lillestrøm	1,74	1,08	0,95	1,21	325
3033 Ullensaker	1,80	1,22	1,23	1,37	349
3804 Sandefjord	0,93	1,10	1,24	1,09	284
4204 Kristiansand	1,11	0,92	1,19	1,03	240
1108 Sandnes	1,21	0,99	0,81	1,00	222
Kommunegruppe 12	1,17	0,92	0,95	0,99	

213 Voksenopplæring: -5 millioner kroner. Elevene er stort sett innvandrere og flyktninger. Netto utgift i 2024 var 27 millioner kroner. Kommunene får tilskudd fra IMDI til norskopplæring for innvandrere. Høye netto utgifter til voksenopplæring betyr at utgiftene per elev er større -enn tilskuddet fra IMDI. Noen kommuner driver denne tjenesten i balanse.

215 SFO: 7 mill. kr. Høye utgifter i SFO kan komme av høy dekning, høy bemanning eller lav egenbetaling. Sandnes har lav dekning (72%), middels bemanning og lav egenbetaling. Lav egenbetaling (lave satser for betaling) forklarer de høye nettoutgiftene.

222 Skolelokaler: -23 mill. kr. Lave utgifter kan komme av lite areal per elev eller lave driftsutgifter per kvm. Kommunen har lite areal per elev (17 kvm) og middels utgifter per kvm skolebygg (1.426 kr).

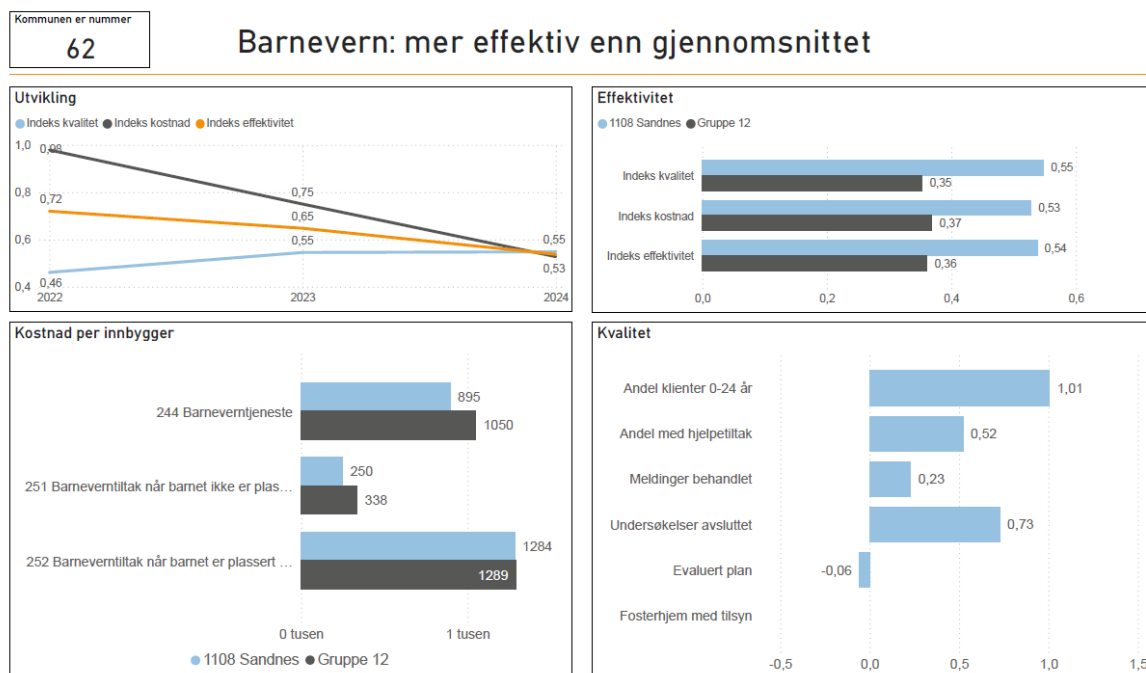
223 Skoleskyss: -6 mill. kr. Lave utgifter kan komme av få elever med skyss eller lave utgifter per skyssset elev. Kommunen har få elever med rett til skyss (9%) og middels utgifter per skyssset elev (17.000 kr).

3.4 Barnevern

Barnevern omfatter KOSTRA-funksjonene 244 Barnevernstjeneste (bemanningen), 251 Hjelpetiltak og 252 Tiltak utenfor hjemmet (fosterhjem og institusjon).

3.4.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 62 på effektivitet i barnevernet. Kvaliteten er bedre enn i kommunegruppen. Kostnadene er lavere enn kommunegruppen. Kostnadene har steget mye de siste tre årene. Kvaliteten er blitt litt bedre.

Figur 7: Effektivitet i barnevernet. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Kommunen skårer godt på andel klienter og andel klienter med hjelpetiltak. Både meldinger og undersøkelser gjøres kjapt. Kommunen skårer dårligere enn gjennomsnittet når det gjelder andel saker med evaluert plan.

Kostnader: Netto driftsutgifter til barnevern var 204 mill. kr i 2024. De behovskorrigerte netto driftsutgiftene er 21 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Ingen deler av tjenesten har høye utgifter.

Sandefjord, Lørenskog og Kristiansand driver tjenesten 25-50 mill. kr billigere enn Sandnes. Disse kommunene har først og fremst lavere kostnader til plasseringer, som er de dyre tiltakene i barnevernet. Kristiansand og Sandefjord har dessuten mye lavere utgifter til bemanning i tjenesten.

Behovsberegningen i barnevernet er usikker. Kommunaldepartementets modell forklarer en mindre del av variasjonen i utgifter mellom kommunene.

Tabell 6: Innsparingspotensial i barnevern i Sandnes i 2024 i millioner kroner.

Innsparingspotensial				
Region	244 Barnevern tjeneste	251 Barneverntiltak k når barnet ikke er plassert av barnevernet	252 Barneverntiltak k når barnet er plassert av barnevernet	Totalt
3205 Lillestrøm	-37 mill.	-10 mill.	12 mill.	-34 mill.
3209 Ullensaker	-7 mill.	2 mill.	4 mill.	-1 mill.
3222 Lørenskog	-5 mill.	-4 mill.	34 mill.	25 mill.
3301 Drammen	-11 mill.	7 mill.	3 mill.	0 mill.
3907 Sandefjord	17 mill.	8 mill.	26 mill.	52 mill.
4204 Kristiansand	10 mill.	-14 mill.	29 mill.	25 mill.
Gruppe 12	-13 mill.	-7 mill.	0 mill.	-21 mill.

3.4.2 Årsak til kostnadsforskjeller

Hele barnevernet: Lave behovskorrigerte utgifter antas å skyldes tidlig innsats og godt samarbeid mellom tjenestene i oppvekst (skole, barnehage, barnevern, kultur og helse). Det er ikke tilfeldige variasjoner i behov som styrer utgiftene i barnevernet i store kommuner.

244 Barnevernstjeneste: -13 mill. kr. Lave kostnader gjenspeiler lav bemanning i barnevernstjenesten. Sandnes har lavere bemanning (4,2 årsverk) per 1000 innbygger 0-17 år enn gjennomsnittet i kommunegruppen (6,1 årsverk).

251 Hjelpetiltak: -7 mill. kr. Lave utgifter kan skyldes få klienter eller lave utgifter til tiltak per klient. Kommunen har middels andel klienter og lav utgift per klient.

252 Plasseringer: Samme utgift som gruppen. Høye utgifter til plasseringer kan komme av mange klienter eller høye utgifter til tiltak per klient. Kommunen har få klienter og høyere utgifter per klient (1,3 mill kr) enn gjennomsnittet i kommunegruppen (1,1 mill kr).

Sandefjord, Lørenskog og Kristiansand driver tjenesten 25-50 mill. kr billigere enn Sandnes. Disse kommunene har først og fremst lavere kostnader til plasseringer, som er de dyre tiltakene i barnevernet. Kristiansand og Sandefjord har dessuten mye lavere utgifter til bemanning i tjenesten. De er kanskje flinkere til å ta tak i sakene tidlig, sammen med de andre tjenestene innen oppvekst.

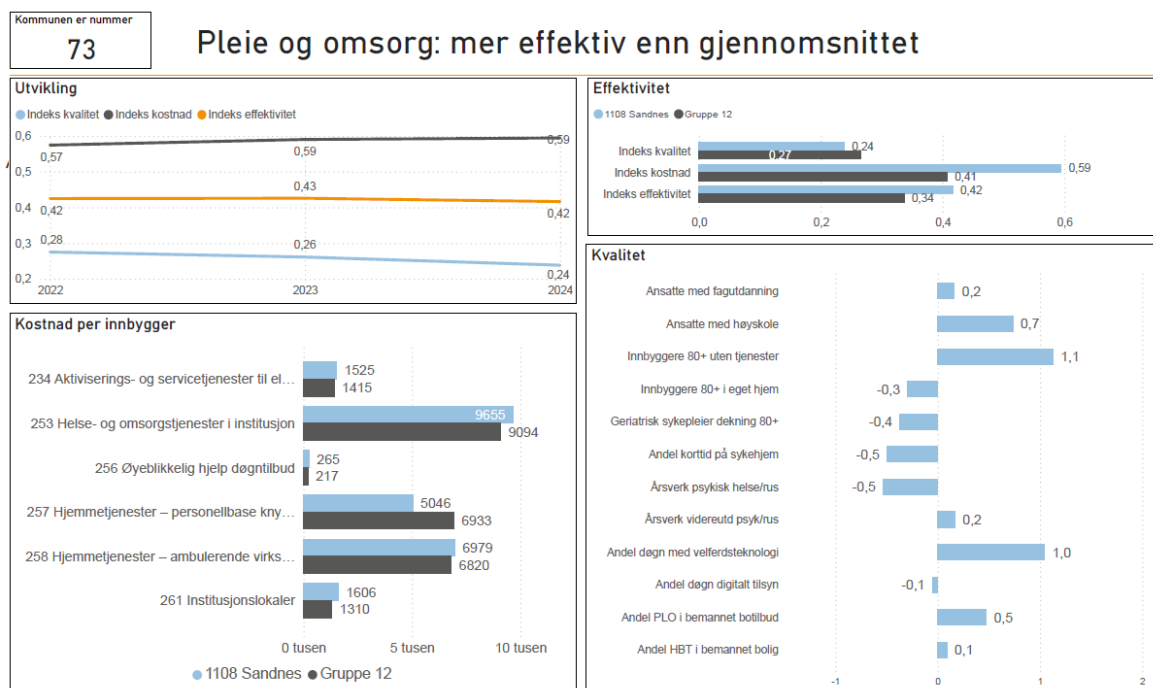
3.5 Pleie og omsorg (PLO)

Pleie og omsorg (PLO) omfatter KOSTRA-funksjonene 234 Aktivisering, 253 Pleie i institusjon, 256 Døgnopphold, 257 Pleie i hjemmet-bemannet bolig, 258 Pleie i hjemmet-ambulerende tjeneste og 261 Lokaler til institusjon. PLO omfatter en tredel av kommunebudsjettet og er den tjenesten kommunene strever mest med å styre. Det er samtidig en tjeneste med dårlige styringsdata. Utgiftsbehovet er beregnet til 83% av landsgjennomsnittet.

KOSTRA-funksjonene 234, 257 og 258 gjelder tjenester til hjemmeboende. 257 og 258 omfatter hjemmehjelp, hjemmesykepleie, BPA, miljøarbeid i bolig, privat avlastning og omsorgslønn. 234 omfatter støttetjenester for hjemmeboende, slik som dagsenter, trygghetsalarm og matombringing. Funksjonene 253, 256 og 261 gjelder tjenester i institusjon (sykehjem og barnebolig/avlastningsbolig). Mesteparten av utgiftene til institusjon gjelder eldreomsorg (sykehjem). Mer enn halvparten av hjemmebaserte tjenester gjelder «yngreomsorgen» (psykisk utviklingshemmede og psykisk helse).

3.5.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 73 på effektivitet i pleie og omsorg. Kvaliteten er litt dårligere enn i kommunegruppen. Kostnadene er lavere enn kommunegruppen. Kostnadene har steget lite fra 2022 til 2024. Kvaliteten har sunket litt det siste året.

Figur 8: Effektivitet i PLO. Kilde: kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Vi har data for 12 kvalitetsindikatorer i 2024. Kommunen har mange eldre uten tjenester, men færre eldre enn vanlig bor i eget hjem. Det er høy kompetanse i tjenesten og mye bruk av velferdsteknologi. Vi har lite data om tilbudet til brukerne.

Kostnader: Netto driftsutgifter i 2024 var 1,8 milliarder kroner. Behovskorrigerede netto driftsutgifter var 50 mill. kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. De dyre delene av tjenesten er 253 Pleie i institusjon (39 mil. Kr) og lokalene til disse plassene (21 mill. kr). Hjemmebaserte tjenester drives rundt 113 mill. kr billigere enn i kommunegruppen.

Kristiansand, Lillestrøm, Drammen og Lørenskog driver PLO minst 100 mill. kr billigere enn Sandnes.

Tabell 7: Innsparingspotensial i PLO for Sandnes i 2024 i millioner kroner.

Region	234 Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelser mv.	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	256 Øyeblikkelig hjelp døgntilbud	257 Hjemmetjenester – personellbase knyttet til bofellesskap /samlokaliserte omsorgsboliger	258 Hjemmetjenester – ambulerende virksomhet mv.	261 Institusjon slokaler	Totalt
1108 Sandnes	0 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.
3205 Lillestrøm	16 mill.	152 mill.	6 mill.	-113 mill.	51 mill.	25 mill.	136 mill.
3209 Ullensaker	54 mill.	99 mill.	4 mill.	-7 mill.	-130 mill.	-24 mill.	-5 mill.
3222 Lørenskog	60 mill.	246 mill.	6 mill.	-159 mill.	73 mill.	31 mill.	258 mill.
3301 Drammen	16 mill.	157 mill.	10 mill.	-62 mill.	-6 mill.	44 mill.	158 mill.
3907 Sandefjord	-13 mill.	80 mill.	9 mill.	-201 mill.	11 mill.	35 mill.	-79 mill.
4204 Kristiansand	34 mill.	159 mill.	6 mill.	-154 mill.	41 mill.	34 mill.	119 mill.
Gruppe 12	8 mill.	39 mill.	3 mill.	-132 mill.	11 mill.	21 mill.	-50 mill.

3.5.2 Årsak til kostnadsforskjeller

PLO har tre store brukergrupper: eldre, PU-brukere og psykisk helse. Kommuneregnskapet (KOSTRA) skiller ikke mellom disse brukergruppene. Vi får ikke vite hvordan kostnadsnivået er i hver brukergruppe.

234 Aktivisering: 8 mill. kr. Høye utgifter kan komme av mange brukere eller høye utgifter per bruker. Sandnes bruker mye penger på aktivisering av de hjemmeboende brukerne. Det er få og dyre brukere.

257/258 Pleie i hjemmet: -121 mill. kr. Lave utgifter kan komme av få brukere eller lave utgifter per bruker. Sandnes har få brukere og middels utgifter per bruker.

253 Pleie i institusjon: 39 mill. kr. Sandnes har høye utgifter til pleie i institusjon. Høye utgifter kan komme av mange brukere eller høye utgifter per bruker. Sandnes har høye utgifter per plass i institusjon og det er mange plasser per innbygger over 80 år. Dette er årsaken til de høye utgiftene. Andelen innbyggere over 80 år på institusjon er lik gjennomsnittet i kommunegruppen.

256 Døgnoophold: 3 mill. kr. Mangler offentlig statistikk.

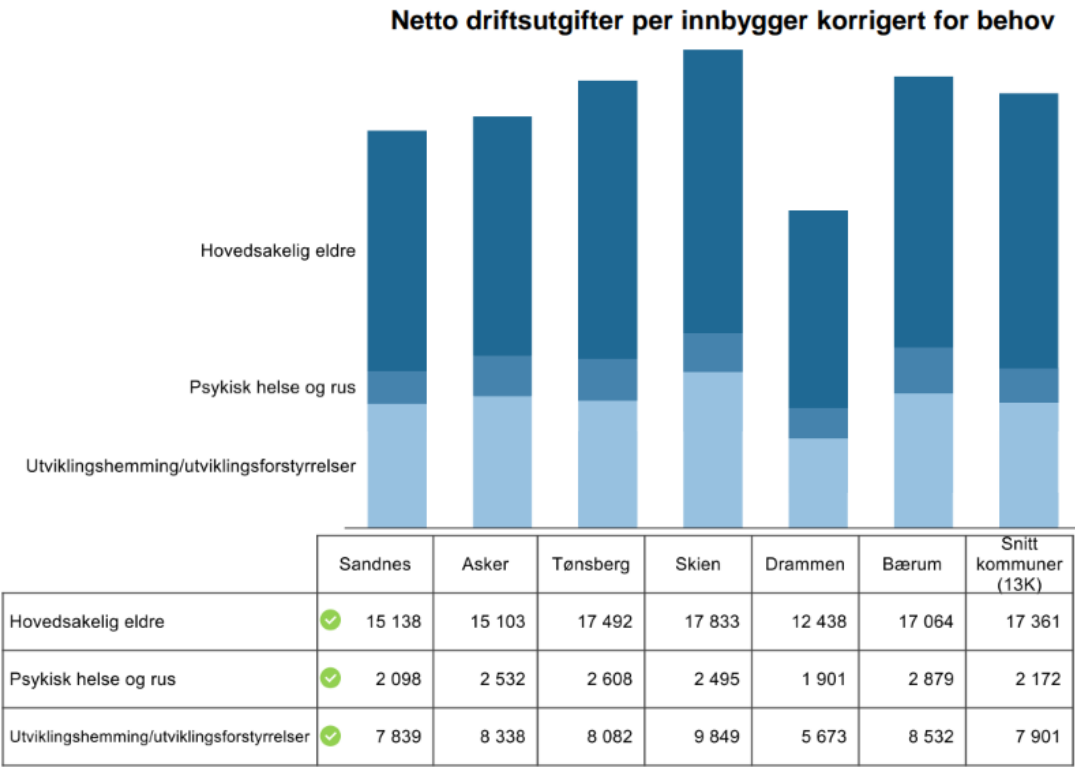
261 Lokaler til institusjon: 21 mill. kr. Sandnes bruker mye penger på lokaler til institusjon. Det kan komme av mange plasser, mye areal per plass eller dyr drift av lokaler per kvm. Vi har sett at Sandnes har mange plasser per innbygger og høye utgifter til drift per kvm lokaler. Det er middels areal per plass.

Eldreomsorgen er den største delen av PLO. Alle kommuner prøver å få til tidlig innsats og hjemmebaserte tjenester i eldreomsorgen. De kommunene som lykkes, har lave samlede kostnader og høy andel utgifter knyttet til hjemmebaserte tjenester. Kristiansand er et eksempel på en slik kommune. Kristiansand har 80 mill kr høyere utgifter til hjemmebaserte tjenester enn Sandnes, men bruker 200 mill. kr mindre på pleie i institusjon (sykehjem). Vi tror det er mye å lære om effektivitet i PLO i Kristiansand.

Dypdykk i PLO

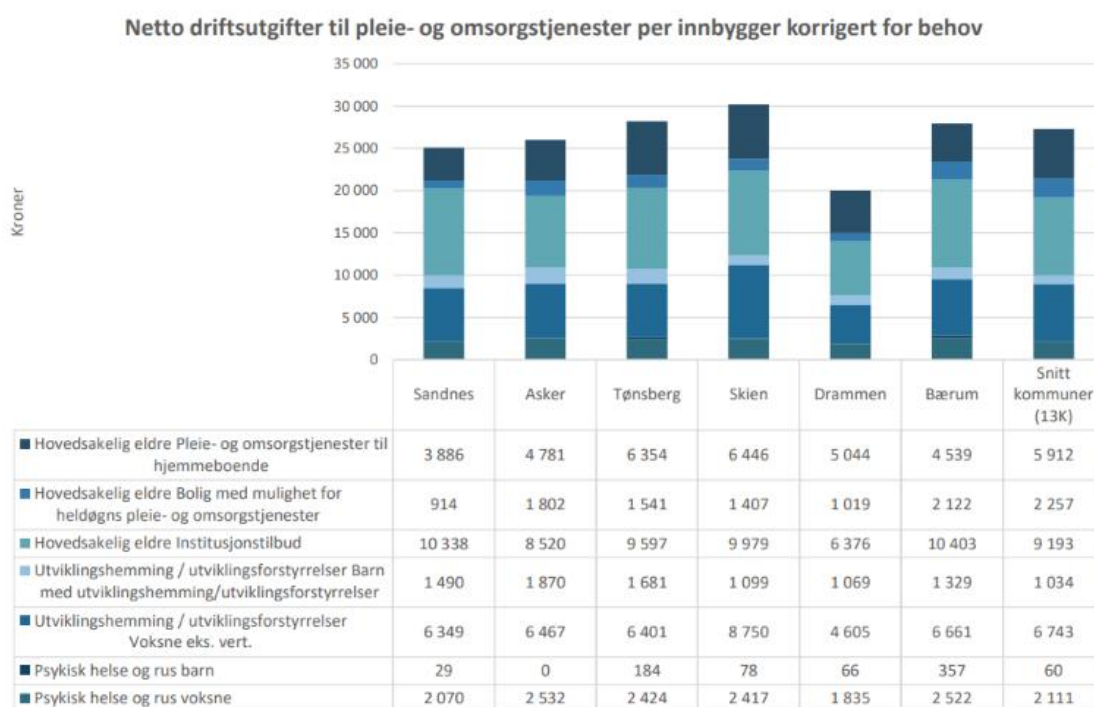
Vi har sett at Sandnes bruker 50 millioner kroner mindre på PLO, sammenlignet med kommunegruppen. Kostraregnskapet forteller ikke hvordan utgiftene fordeler seg mellom de tre store brukergruppene eldre, brukere med psykisk utviklingshemming og brukere som sliter med psykisk helse. De tre brukergruppene betjenes ganske uavhengig av hverandre.

Agenda Kaupang har samlet inn data om ressursbruken i PLO per brukergruppe i Sandnes og andre store kommuner. Vi har funnet ut at ressursbruken i Sandnes er lavere i alle tre brukergruppene. Kostnadene er spesielt lave i eldreomsorgen.

Figur 9: Behovskorrigerte netto driftsutgifter i PLO, fordelt per brukergruppe. 2024-priser. Kilde: Agenda Kaupang.

Undersøkelsen skiller også mellom barn og voksne og mellom ulike tjenester til brukerne. Sandnes skiller seg ut med høye pleiekostnader til barn med utviklingshemming. Sandnes har en eldreomsorg med mye sykehjem og lite hjemmebaserte tjenester. Det gjelder både ambulerende tjenester til eldre og tjenester i bemannede boliger.

Figur 10: Behovskorrigerede netto driftsutgifter til PLO fordelt mellom brukergrupper etter alder og tjeneste. 2024-priser. Kilde: Agenda Kaupang.

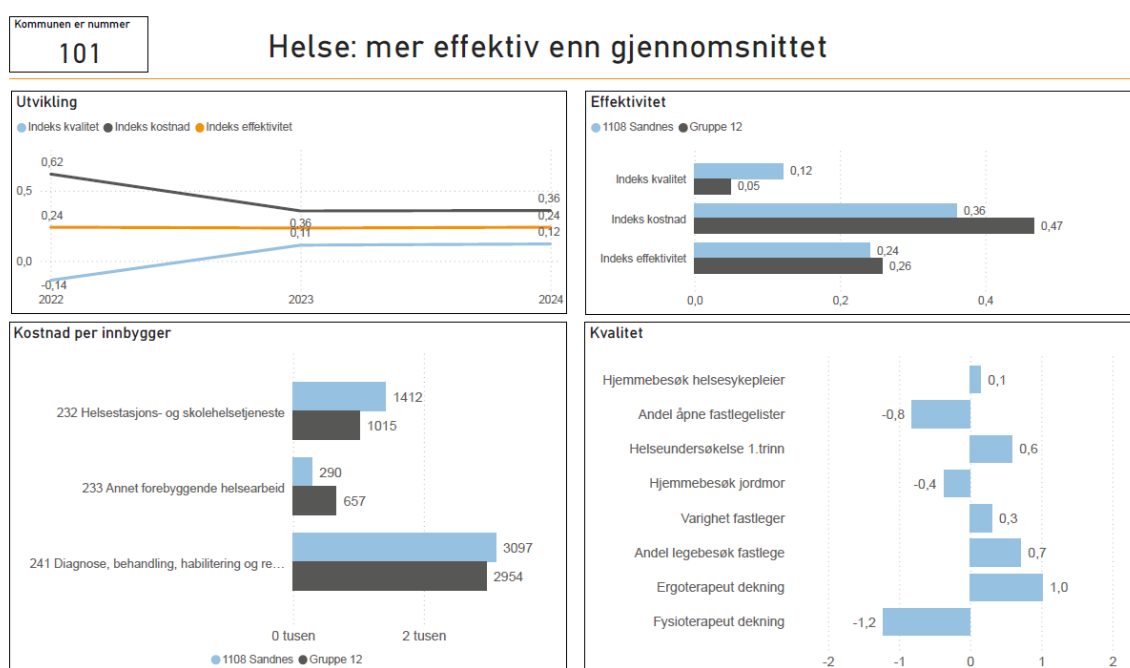
3.6 Helse

Helsetjenesten omfatter KOSTRA-funksjonene 232 Helsestasjoner og skolehelsetjeneste, 233 Annen forbyggende helsetjeneste (folkehelsearbeid) og 241 Behandling.

Funksjon 233 Folkehelse omfatter blant annet frisklivssentral og helsestasjon for flyktninger. 241 Behandling omfatter fastleger, legevakt og fysioterapi. Utgiftsbehovet per innbygger er beregnet til 92% av landsgjennomsnittet.

3.6.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 101 på effektivitet i helsetjenesten. Kvaliteten er litt bedre enn i kommunegruppen. Kostnadene er høyere enn kommunegruppen. Kostnadene har økt fra 2022 til 2024, sammenlignet med kommunegruppen. Kvaliteten har steget siden 2022.

Figur 11: Effektivitet i helsetjenesten. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Kommunen har få åpne fastlegelister, men stabile fastleger og lojale pasienter hos disse. Kommunen har flere helseundersøkelser av barn enn det som er vanlig.

Kostnader: Netto driftsutgifter var 373 millioner kroner i 2024. Behovskorrigerede netto driftsutgifter er 14 mill. kr større enn gjennomsnittet i kommunegruppen. 241 Behandling er 11 mill. kr dyrere, men de forebyggende helsetjenestene til sammen er på nivå med kommunegruppen.

Tabell 8: Innsparingspotensial i helsetjenesten i Sandnes i 2024 i millioner kroner.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
▲							
☐ Helse							
232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	36 mill.	25 mill.	40 mill.	38 mill.	35 mill.	30 mill.	31 mill.
233 Annet forebyggende helsearbeid	-48 mill.	-12 mill.	-27 mill.	-59 mill.	12 mill.	-26 mill.	-29 mill.
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	47 mill.	9 mill.	30 mill.	0 mill.	44 mill.	38 mill.	11 mill.
Totalt	36 mill.	22 mill.	43 mill.	-21 mill.	91 mill.	42 mill.	14 mill.

3.6.2 Årsak til kostnadsforskjeller

232 Helsestasjoner: 31 mill. kr. Høye utgifter betyr vanligvis høy bemanning på helsestasjoner og i skolehelsetjenesten. Det er ikke høy bemanning på helsestasjonene i Sandnes. Kommunens interne regnskap tyder på at årsaken til høye utgifter er uvanlig stor satsing på psykisk helse for ungdom.

233 Annen forebyggende tjeneste/Folkehelse: -29 mill. kr. Lave utgifter kan skyldes liten satsing på folkehelsearbeid i kommunen. Det mangler offentlig statistikk om dette.

241 Behandling: 11 mill. kr. Sandnes har høyere utgifter enn kommunegruppen. Høye kostnader kan komme av dyr fastlegetjeneste (mange kommunale fastleger), dyr legevakt og/eller mye fysioterapi. Kommuneregnskapet (KOSTRA) forteller ikke hvilken faktor som er årsaken.

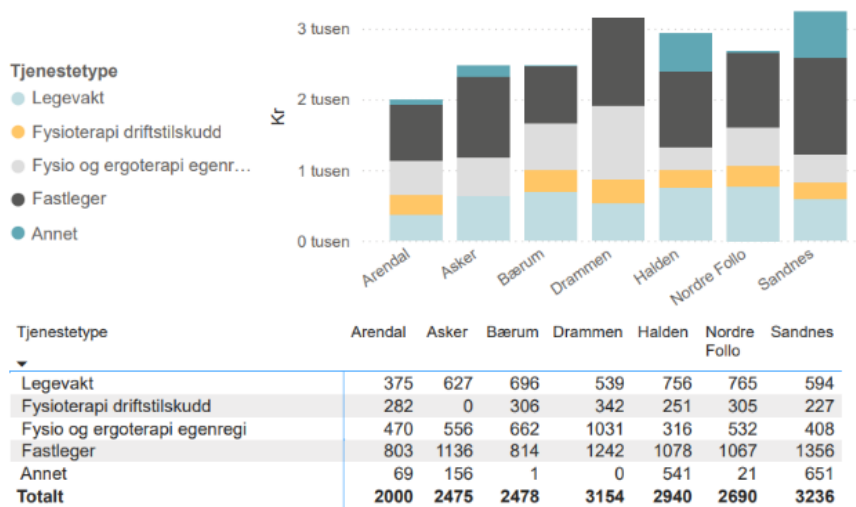
Sammenligningskommunene bruker mye mindre penger på forebyggende tjenester for barn og unge enn Sandnes.

Dypdykk 241 Behandling mm

Sandnes brukte 11 millioner kroner mer enn kommunegruppen på funksjon 241 Behandling mm. Kostraregnskapet sier ikke noe om hva pengene til 241 Behandling brukes til. Høye utgifter kan komme av dyre fastleger, dyr legevakt, mye fysioterapi eller annet. Agenda Kaupang har samlet egne data om detaljene i funksjon 241 i Sandnes og andre kommuner. Vi har funnet ut at Sandnes bruker spesielt mye penger på fastleger og «annet». Legevakten og fysioterapitjenesten er ikke spesielt dyr.

- Fastleger: Kommunen har mange kommunalt ansatte fastleger og høye utgifter til vikarer. Merutgiften kan anslås til omkring 25 millioner kroner.
- Annet: Dette er i stor grad utgifter knyttet til psykisk helsehjelp. Sandnes har satset mer på dette enn det som er vanlig. Utgiften til «annet» kan anslås til rundt 50 millioner kroner.

Netto driftsutgift per innbygger behovskorrigert

Figur 12: Ressursbruk på ulike oppgaver innenfor funksjon 241. Prisnivå 2024. Kilde: Agenda Kaupang.

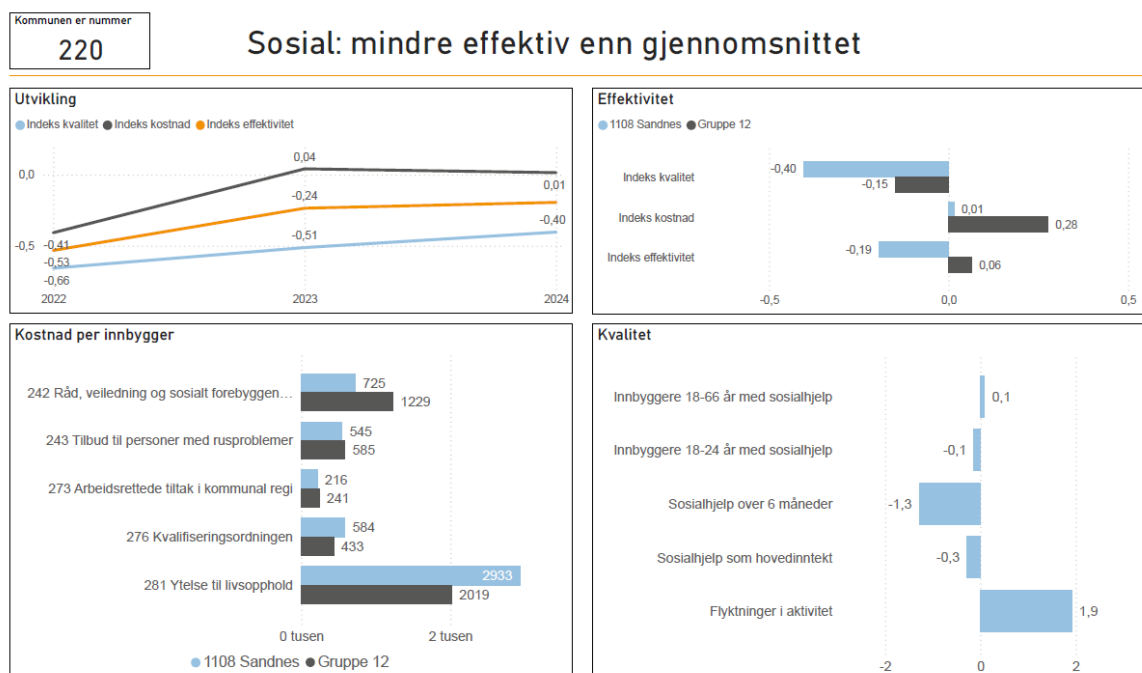
3.7 Sosial

Sosial omfatter KOSTRA-funksjonene 242 Råd, veiledning, 243 Tilbud til personer med rusproblemer, 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi, 276 Kvalifiseringsordningen og 281 Ytelse til livsopphold. Funksjon 275 Introduksjonsordningen er holdt utenom analysen (finansiert av tilskudd fra staten). Dette er et forsøk på å holde utgiftene til flyktningen utenfor analysen.

Behovet for sosiale tjenester per innbygger er av Kommunaldepartementet vurdert til 94% av landsgjennomsnittet.

3.7.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr 220 på effektivitet innen sosialtjenesten. Kvaliteten er lavere enn i kommunegruppen. Kostnadene er høyere enn i kommunegruppen. Effektiviteten har økt siden 2022. Kvaliteten har økt raskere enn kostnadene.

Figur 13: Effektivitet i sosialtjenesten. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Vi har bare data om sosialhjelpen og flyktningene. Kommunen har lavere resultat enn gjennomsnittet i landet når det gjelder langvarig sosialhjelp og andel innbyggere med sosialhjelp. Kommunen er flink til å få flyktningene i aktivitet.

Kostnader: Netto utgifter til sosialtjenesten var 399 millioner kroner i 2024. Behovskorrigerte netto driftsutgifter var 40 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Det er lav bemanning i tjenesten. Sosialhjelp og kvalifiseringsordningen trekker opp utgiftsnivået.

Tabell 9: Innsparingspotensial i sosialtjenesten i Sandnes i 2024 i millioner kroner.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Sosial							
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	-31 mill.	-44 mill.	-36 mill.	-21 mill.	-32 mill.	-70 mill.	-40 mill.
243 Tilbud til personer med rusproblemer	11 mill.	22 mill.	17 mill.	32 mill.	21 mill.	9 mill.	-3 mill.
273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	10 mill.	16 mill.	-6 mill.	7 mill.	2 mill.	-5 mill.	-2 mill.
276 Kvalifiseringsordningen	27 mill.	35 mill.	28 mill.	13 mill.	25 mill.	1 mill.	12 mill.
281 Ytelse til livsopphold	48 mill.	71 mill.	16 mill.	97 mill.	67 mill.	87 mill.	73 mill.
Totalt	66 mill.	99 mill.	19 mill.	127 mill.	83 mill.	23 mill.	40 mill.

3.7.2 Årsak til kostnadsforskjeller

Regnskapene er behovskorrigert. Analysen er dermed korrigert for levekårsforskjeller i kommunene.

Regnskapene er ikke korrigert for forskjeller i antall flyktninger. Flyktningene er en gruppe innbyggere med stort behov for sosialhjelp. Mange flyktninger slår ut i økte utgifter til sosialhjelp, barnevern, skole, barnehage og kommunale boliger. Sandnes fikk i 2024 omtrent samme tilskudd per innbygger til integrering av flyktninger (3.444 kr) som gjennomsnittet i kommunegruppe 12 (3.350 kr). Antakelig har også kostnadene vært omtrent lik per innbygger.

Tabell 10: Integreringstilskudd 2024. Kilde: IMDI.

Nr	Kommune	Innbyggere	Tilskudd per innbygger
1108	Sandnes	84908	3 444
3205	Lillestrøm	95762	3 432
3209	Ullensaker	45066	2 885
3222	Lørenskog	50013	3 057
3301	Drammen	105452	2 852
3907	Sandefjord	66758	2 656
4204	Kristiansand	118221	3 874
EKG12	Kommunegruppe 12		3 350

242 Veiledning: -40 mill. kr. Her er bemanningen på sosialkontoret inkludert flyktningkonsulenter. Lave utgifter tyder på lav bemanning.

243 Rusomsorg: -3 mill. kr. Dette er i hovedsak kjøp av plasser i institusjoner. Lave kostnader tyder på kjøp av få slike plasser.

273 Vernet arbeid: -2 mill. kr. Dette er kommunale tilskudd til vernede bedrifter (VTA-plasser). Lave utgifter tyder på tilskudd til få slike plasser.

276 Kvalifiseringsordningen: 12 mil. Kr. Dette er sysselsettingstiltak for å få sosialklienter ut av en passiv tilværelse. Høye utgifter tyder på mange brukere. Bruken varierer mye mellom kommunene. Sandnes kjøper flere plasser enn alle sammenligningskommunene.

281 Sosialhjelp: 73 mil. Kr. Høye utgifter kan komme av mange klienter eller høye utgifter per klient. Sandnes har høyere andel sosialklienter enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Det er mange brukere som har vært lenge på sosialhjelp.

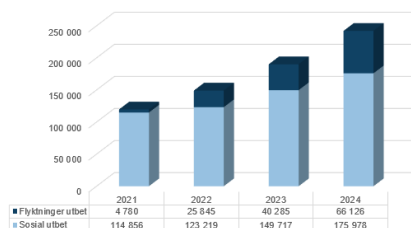
Det behovskorrigerte utgiftsnivået i Drammen er 127 millioner kroner lavere enn i Sandnes. Det er vanskelig å si hva det skyldes. Barnefamilier i Drammen har vanskeligere levekår enn i Sandnes.

Dypdykk sosial

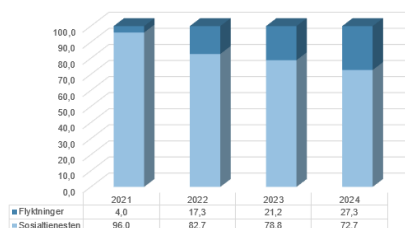
Økonomianalysen viser at utgiftene til sosialhjelp og kvalifiseringsstønad var 85 millioner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen i 2024. Analysen forteller ikke hvordan utgiftene fordeler seg mellom flyktninger og andre brukere. Agenda Kaupang har sammenlignet utgiftene til sosialhjelp i Sandnes med landsgjennomsnittet ved en gjennomgang av brukerdata i Sandnes kommune.

Tallene viser at sosialhjelp til flyktninger utgjorde 66 millioner kroner av 233 millioner kroner i 2024. Det vil si 27%. Halvparten av veksten de siste fire årene skyldes flyktninger. Resten av veksten har andre årsaker. Undersøkelsen viser at 51% av sosialhjelpen ble utbetalt til mottakere som var registrert for mer enn 6 år siden. Det er ingen flyktninger blant disse. Flyktningene forklarer altså ikke at Sandnes har høyere utgifter til sosialhjelp enn andre kommuner. Undersøkelsen påviser heller ikke andre årsaker til høyt forbruk av sosialhjelp (høye boutgifter).

Utbetalt sosialhjelp – beløp og andel fordelt på kategori

- ▶ Samlede utbetalinger (nominelle bruttotall) har mer enn doblet seg fra 2021-2024
- ▶ Av økningen på 123 mill kroner utgjør flyktninger om lag 61 mill. kroner

- ▶ Flyktningers andel av utbetalingene har økt fra 4% til mer enn 27% i perioden 2021 - 2024

Kilde *Socio* 2021-2024

Figur 14: Sosialhjelp i Sandnes kommune fordelt mellom brukergrupper. Kilde: Socio, Agenda Kaupang.

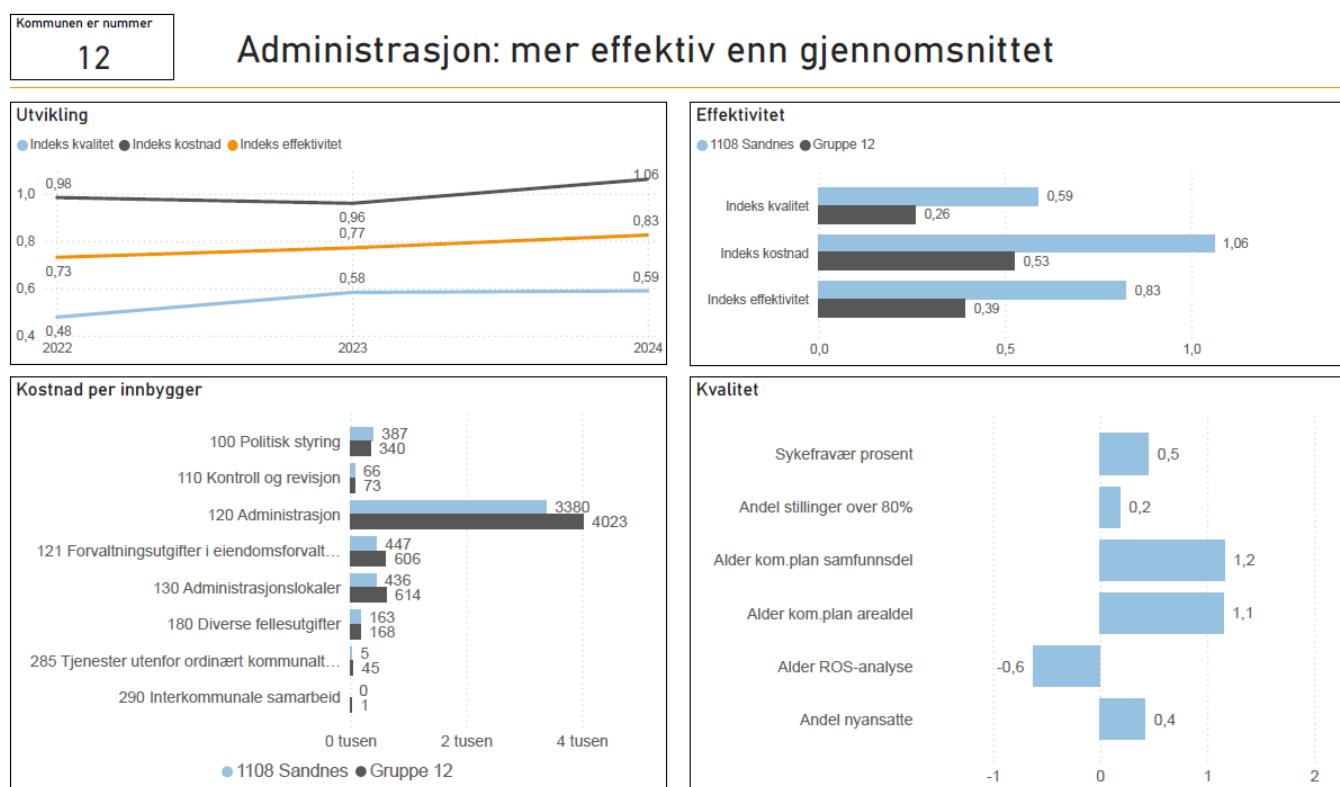
3.8 Administrasjon

Administrasjon omfatter flere Kostrafunksjoner; 100 Politisk styring, 110 Kontroll og revisjon, 120 Administrasjon, 121 Fellesutgifter eiendom, 130 Administrasjonslokaler, 180 Diverse fellesutgifter og 285 Tjenester utenfor kommunalt ansvarsområde. Funksjonene 190 Interne serviceenheter og 290 Interkommunale samarbeid er også tatt med under dette tjenesteområdet (skal være null, men er det ikke alltid).

Behovet for administrasjon i kommunen er anslått til 93% av landsgjennomsnittet. Sandnes har stordriftsfordeler. Den største delen av utgiften gjelder 120 Administrasjon (strategisk ledelse og stab/støtte).

3.8.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 12 på effektivitet innen administrasjon. Kvaliteten er bedre enn i kommunegruppen. Kostnadene er lavere enn i kommunegruppen. Effektiviteten har økt siden 2022. Kvaliteten er blitt bedre og kostnadene lavere.

Figur 15: Effektivitet i administrasjonen. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Kommunen skårer bedre enn gjennomsnittet på 5 av 6 kvalitetsindikatorer, som omfatter arbeidsgiverrollen (sykefravær, heltid og turnover) og alderen på kommunens strategiske planer. Erfarne medarbeidere og oppdaterte planer er viktig for kommunens evne til utvikling. Vår hypotese er at høyt sykefravær, mye deltid og stor turnover har sterk negativ effekt på kvaliteten i kommunale tjenester.

Kostnader: Netto driftsutgifter til tjenesten var 370 mill. kr i 2024. Behovskorrigerte netto driftsutgifter er 75 mill. kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Det er lave utgifter til 120 Administrasjon, 121 Fellesutgifter i eiendomsforvaltningen og 130 Administrasjonslokaler. 100 Politisk styring er dyrere enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Tabell 11: Innsparingspotensial innenfor administrasjonen i Sandnes i 2024 i millioner kroner.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Administrasjon							
100 Politisk styring	14 mill.	2 mill.	2 mill.	4 mill.	11 mill.	6 mill.	4 mill.
110 Kontroll og revisjon	0 mill.	-1 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.	-3 mill.	-1 mill.
120 Administrasjon	-10 mill.	-19 mill.	4 mill.	-106 mill.	-23 mill.	4 mill.	-49 mill.
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	3 mill.	9 mill.	12 mill.	-9 mill.	15 mill.	-13 mill.	-12 mill.
130 Administrasjonslokaler	-2 mill.	-11 mill.	12 mill.	-7 mill.	8 mill.	-11 mill.	-14 mill.
180 Diverse fellesutgifter	-12 mill.	12 mill.	12 mill.	7 mill.	11 mill.	-1 mill.	0 mill.
285 Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	-8 mill.	-5 mill.	-2 mill.	-1 mill.	-6 mill.	-7 mill.	-3 mill.
290 Interkommunale samarbeid	1 mill.	0 mill.	14 mill.	-3 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.
Totalt	-14 mill.	-13 mill.	54 mill.	-116 mill.	17 mill.	-26 mill.	-75 mill.

NB: Skillet mellom tjenesteproduksjon og administrasjon er litt (for) skjønnsmessig i kommuneloven. Føringer kan variere en del fra kommune til kommune.

3.8.2 Årsak til kostnadsforskjeller

100 Politisk styring: 4 mill. kr. Høye kostnader kan komme av mange politiske utvalg, mange møter i utvalgene eller høye honorarer til politikere. Offentlig statistikk mangler.

110 Kontroll: -1 mill. kr. Høye kostnader kan komme av dyr regnskapsrevisjon, mange ekstra oppdrag (forvaltningsrevisjon) og dyrt kontrollutvalg inkludert sekretariat. Offentlig statistikk mangler.

120 Administrasjon: -49 mill. kr. Lave utgifter kan komme av lav bemanning til strategisk ledelse, fagstab, administrativ støtte eller lave IKT-kostnader. Se dypdykk.

121 Felles eiendom: -12 mill. kr. Her skal det stort sett bare føres forsikring av bygg og strategisk ledelse i eiendomsforvaltningen. Statistikk mangler.

130 Administrasjonslokaler: -14 mill. kr. Lave kostnader kan komme av få kvadratmeter lokaler eller lave netto driftsutgifter per kvadratmeter lokale. Kostnaden til administrasjonslokaler er 14 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Årsaken er lite areal. Sandnes har 0,12 kvadratmeter areal til administrasjon per innbygger mens gjennomsnittet i KOSTRA-gruppen er 0,33 kvadratmeter.

180 Diverse: 0 mill. kr. Omfatter stort sett bare lagerhold for sivilforsvaret.

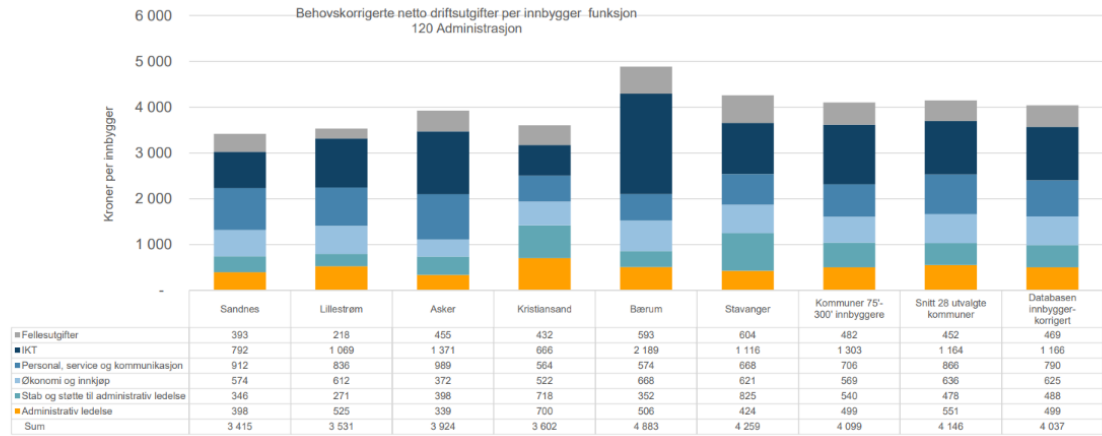
285 Ikke-kommunale oppgaver: -3 mill. kr. Kan omfatte mange ulike, selvvalgte oppgaver (bredbånd, tilskudd til kollektivtrafikk, billighetserstatninger). Det er ført netto 0,4 millioner kroner på funksjon 285 i 2024.

Ingen av sammenligningskommunene bruker særlig mindre penger på administrasjon enn Sandnes.

Dypdykk 120 Administrasjon.

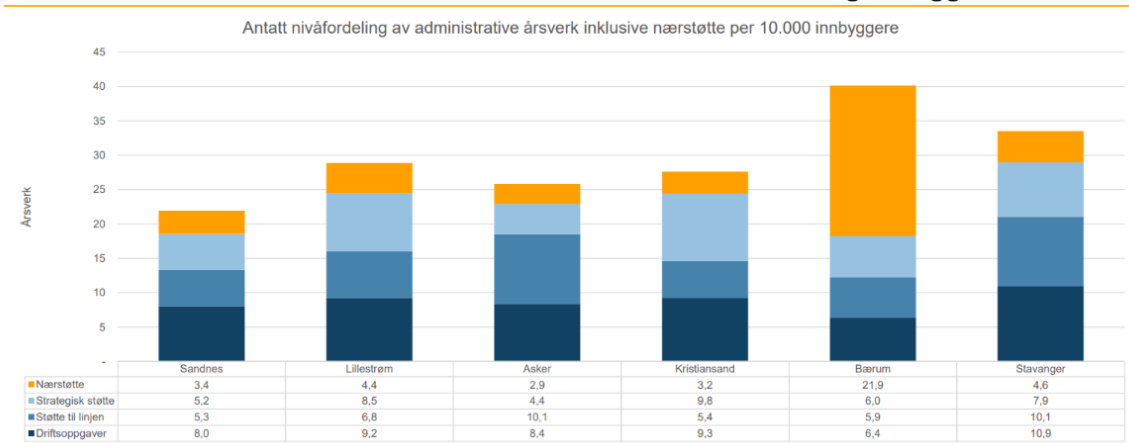
Kostraregnskapet forklarer ikke kostnadsforskjeller i funksjon 120 Administrasjon. Agenda Kaupang har samlet egne data i Sandnes og andre kommuner om ressursbruken i funksjon 120 Administrasjon. Denne funksjonen omfatter både strategisk ledelse (ledernivåene over rektor),

fagstab i ulike tjenester og administrativ støtte (økonomi, personal, IKT mm). Sandnes bruker lite penger på funksjon 120 Administrasjon. Den detaljerte analysen viser at Sandnes bruker lite penger på alle deler av denne funksjonen utenom personal, service og kommunikasjon. Kommunen bruker spesielt lite penger på IKT.

Figur 16: Netto driftsutgifter per innbygger til ulike administrative oppgaver i funksjon 120. 2024-priser. Kilde: Agenda Kaupang.

En del av de ansatte i administrasjonen driver med lederstøtte til førstelinjen og skal føres på de tjenestene de betjener. Det er interessant å sammenligne den samlede bemanningen på administrative oppgaver. Vi skiller mellom strategisk støtte, lederstøtte, driftsoppgaver og nærstøtte (administrative ansatte bokført på tjenesten). Sandnes skiller seg ut med mindre samlet administrativ bemanning enn andre store kommuner vi har undersøkt. Kommunen bruker mindre ressurser til alle typene administrative oppgaver.

Figur 17: Administrative årsverk per 10.000 innbyggere i noen kommuner 2024-25. Kilde: Agenda Kaupang.

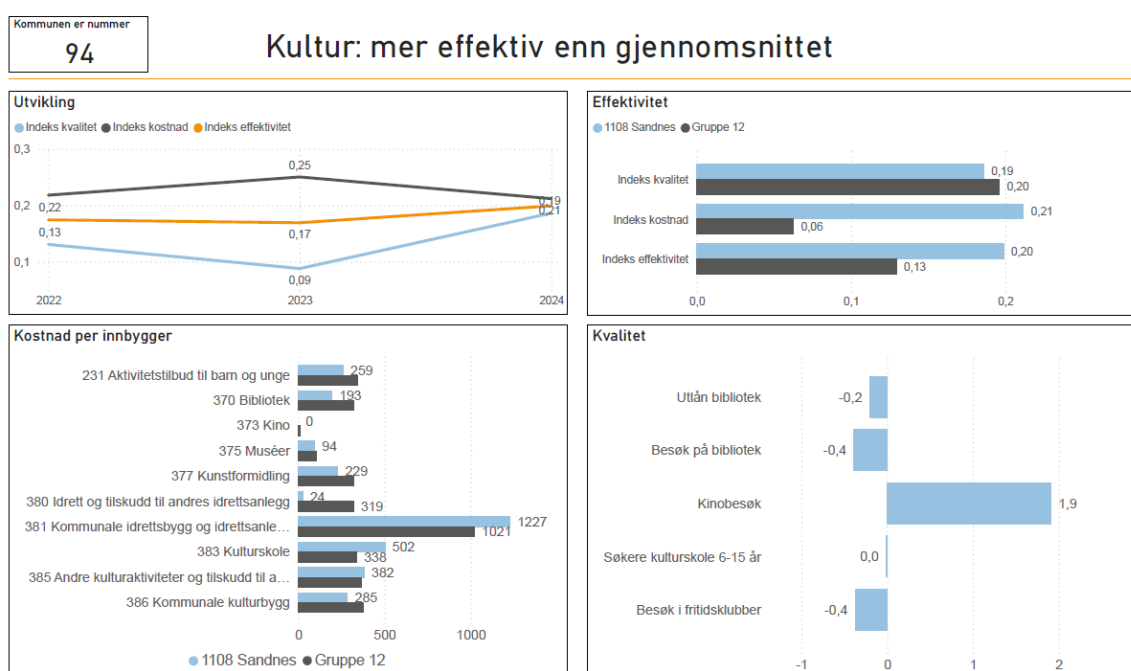
3.9 Kultur og idrett

Kultur og idrett omfatter KOSTRA-funksjonene 231 Aktivitetstilbud til barn og unge, 370 Bibliotek, 373 Kino, 375 Muséer, 377 Kunstformidling, 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg, 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg, 383 Kulturskole, 385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg og 386 Kommunale kulturbygg.

Det er ingen behovsberegning for denne tjenesten.

3.9.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 94 på effektivitet i kultur og idrett. Kvaliteten er på nivå med kommunegruppen. Kostnadene er mye lavere enn i kommunegruppen. Effektiviteten har vært steget litt siden 2022. Kostnadene har vært stabil og kvaliteten har steget.

Figur 18: Effektivitet i kultur og idrett. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Indikatorene måler oppslutningen om de kommunale kulturtilbudene. Sandnes har bedre resultat enn gjennomsnittet innenfor kino. Det er mindre interesse enn vanlig for biblioteket og fritidsklubbene.

Kostnader: Netto kostnader var 271 mill. kroner i 2024. Netto driftsutgifter i 2024 var 27 mill. kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Det var bare 381 Idrettsanlegg og 383 Kulturskole som hadde betydelig høyere netto driftsutgifter enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Tabell 12: Innsparingspotensial innenfor kulturtjenesten i Sandnes i millioner kroner i 2024.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Kultur							
231 Aktivitetstilbud til barn og unge	-9 mill.	-5 mill.	-2 mill.	1 mill.	5 mill.	-7 mill.	-7 mill.
370 Bibliotek	-14 mill.	-6 mill.	-8 mill.	-10 mill.	-13 mill.	-13 mill.	-11 mill.
373 Kino	0 mill.	-2 mill.	-1 mill.	0 mill.	-2 mill.	0 mill.	-1 mill.
375 Muséer	5 mill.	7 mill.	3 mill.	2 mill.	-2 mill.	-18 mill.	-1 mill.
377 Kunstformidling	8 mill.	10 mill.	21 mill.	-7 mill.	15 mill.	-21 mill.	-8 mill.
380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	-53 mill.	-24 mill.	-7 mill.	-11 mill.	-12 mill.	-4 mill.	-25 mill.
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	31 mill.	-30 mill.	-31 mill.	42 mill.	50 mill.	34 mill.	18 mill.
383 Kulturskole	16 mill.	20 mill.	18 mill.	21 mill.	28 mill.	17 mill.	14 mill.
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	4 mill.	12 mill.	-11 mill.	0 mill.	1 mill.	1 mill.	1 mill.
386 Kommunale kulturbygg	-19 mill.	6 mill.	-24 mill.	-14 mill.	-1 mill.	-9 mill.	-8 mill.
Totalt	-32 mill.	-12 mill.	-41 mill.	24 mill.	70 mill.	-20 mill.	-27 mill.

Rettelse: Det er en feil i tabellen over. Det er påvist en regnskapsfeil i regnskapet for kultur. Hallbetjenter er ført som bygningsdrift. Netto utgift funksjon 381 idrettsbygg må reduseres med 30 mil kr. 380 Idrett er 30 mill. kr dyrere enn analysen viser. Dette utgjør omtrent 350 kroner per innbygger. Sandnes har altså høyere utgifter til idrett enn kommunegruppen (5 mill. kr) og lavere utgifter til idrettsbygg (-12 mill. kr).

3.9.2 Årsak til kostnadsforskjeller

Generelt sett er det vanskelig å sammenligne kostnader innenfor kultur. Det er ingen nasjonale krav til omfang eller standard på tilbudene. Kommunene skal ha bibliotek og kulturskole, men omfang er ikke regulert. En bok er et bibliotek og en blokkfløyte er en kulturskole. Det er kommunestyret som bestemmer standard og omfang av tilbudet.

Kulturskole: 14 mil kr. Høye kostnader kan komme av høy dekning (mange plasser), dyrt tilbud per elev eller lav egenbetaling. I Sandnes er det høy dekning og lav egenbetaling som er årsaken til de høye utgiftene.

Tabell 13: Nøkkeltall for kulturskoledriften. Kilde: Kostra 2023.

	Netto utgift per innbygger	Dekningsgrad 6-15 år	Netto utgift per innbygger 6-15 år	Netto utgift per elev 6-15 år	Korrigerte brutto utgifter per elev 6-15 år	Inntekter per elev 6-er høy 15 år	Elevpeng sats
3005 Drammen	274	10,7	2377	19	26	6,9	5 186
3029 Lørenskog	276	11,5	2397	21	29	9,2	5 660
3030 Lillestrøm	329	9,2	2664	27	33	6,3	4 492
3033 Ullensaker	272	8,6	2038	24	32	8,8	3 600
3804 Sandefjord	206	6,0	1744	28	34	6,1	4 090
4204 Kristiansand	304	11,7	2462	21	27	5,7	3 900
1108 Sandnes	488	13,7	3529	25	31	5,8	3 500
Kommunegruppe 12	341	11	2 830	26	34	8,5	4 626

Sammenligningskommunene har svært varierende utgifter til kultur. Alle driver kulturskolen billigere enn Sandnes.

Lave utgifter til kultur trenger ikke bety at innbyggerne i kommunen ikke har tilgang til gode tilbud. Sandnes har et veldrevet og godt besøkt kulturhus, i tillegg til et rikt frivillig kulturliv. Sandnes sin plassering gjør også veien kort til regionens øvrige og varierte kulturtilbud.

3.10 Kirke

Kirke omfatter KOSTRA-funksjonene 390 Den norske kirke og 393 Gravplasser. Det er ingen behovsberegning for denne tjenesten.

393 Drift av gravplasser er en oppgave som kan drives til selvkost. 390 Den norske kirke omfatter tilskudd til menighetenes fellesråd til drift av kirkebyggene. I de fleste kommuner er det menighetenes fellesråd som drifter gravplassene. Tilskuddet fra kommunen til fellesrådet skal dekke begge oppgaver. Vi har ingen kvalitetsindikatorer for kirketjenesten.

3.10.1 Kostnader

Netto driftsutgifter i 2024 var 54 mill. kr. Netto driftsutgifter var 2 mill. kr høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Tilskudd til kirken var dyrere og drift av gravplasser var billigere.

Tabell 14: Innsparingspotensial i kirketjenesten i Sandnes i 2024 i millioner kroner.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Kirke							
390 Den norske kirke	12 mill.	5 mill.	28 mill.	8 mill.	10 mill.	-7 mill.	4 mill.
393 Gravplasser og krematorier	3 mill.	10 mill.	-6 mill.	-2 mill.	-7 mill.	-1 mill.	-3 mill.
Totalt	14 mill.	15 mill.	23 mill.	6 mill.	3 mill.	-7 mill.	2 mill.

3.10.2 Årsak til kostnadsforskjeller

I de fleste kommuner er det menighetenes fellesråd som driver gravplassene. Menighetenes fellesråd får tilskudd fra kommunen til både drift av kirkene og gravplassene. Kommuneregnskapet skal skille mellom disse to ulike oppgavene. Vi forutsetter at kommuneregnskapet er riktig ført i sammenligningskommunene. I Sandnes er det kommunen som driver gravplassene. Tilskuddet til fellesrådet gjelder bare tilskudd til drift av kirkebygg. Regnskapet viser tilskudd til kirkedrift med 45 mill kr og netto utgift til drift av gravplasser på 10 mill kr. Utgift til drift av gravplasser var 15 millioner og inntektene var 5 millioner.

390 Den norske kirke: Høye utgifter til drift av kirkebygg i Sandnes kan komme av mange kirker, urasjonell drift eller stort behov for vedlikehold. Vi har ikke data om dette.

393 Gravplasser: Lave netto utgifter til drift av gravplasser betyr at gebyrene dekker en større del av utgiftene enn det som er vanlig. Inntektene omfatter festeavgift for gravplass, stell av gravene og begravelser/kremering av innbyggere fra andre kommuner.

Etter loven kan gravplasser drives til selvkost. Festeavgifter og gebyrer kan ikke settes høyere enn det driften koster, inkludert kapitalkostnader. I dag dekker inntektene bare en tredel av utgiftene. Sandnes har lavere festeavgifter for gravplasser enn Oslo og Bergen, høyere enn Trondheim og Stavanger.

Tabell 15: Årlig festeavgift for gravplasser etter 20 år i noen kommuner. Kilde: Kommunenes nettsider

	Sandnes 2025	Oslo 2024	Bergen 2024	Trondheim 2024	Stavanger 2024
Avgift gravplass	450	800	536	308	260
Avgift urne	300	377	376	48	260

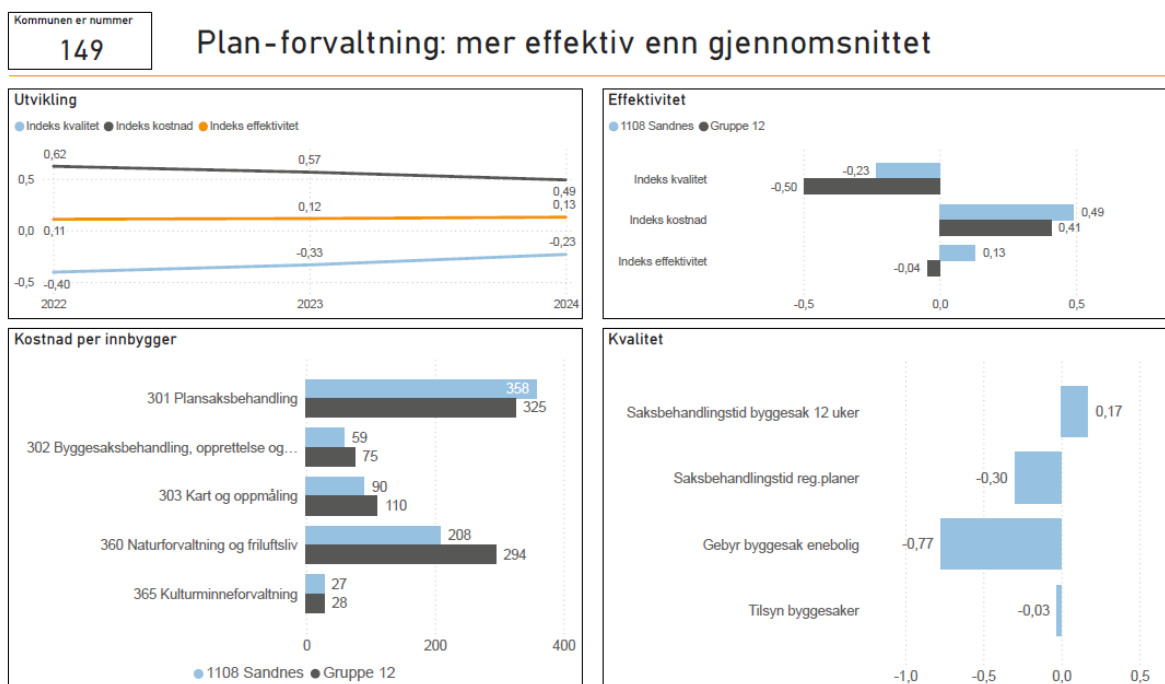
3.11 Plan-forvaltning

Plan-forvaltning omfatter KOSTRA-funksjonene 301 Plan, 302 Byggesak, 303 Kart og oppmåling, 360 Naturforvaltning og 365 Kulturminneforvaltning. Det er ingen behovsberegning for disse tjenestene.

Dette er forvaltningstjenestene i tekniske tjenester. Dette er tjenester som i varierende grad kan finansieres med gebyrer fra brukerne.

3.11.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 149 på effektivitet i plan og bygg-tjenesten. Effektiviteten er bedre enn i kommunegruppen. Kvaliteten er bedre enn i kommunegruppen. Kostnadene er lavere. Effektiviteten har vært stabil siden 2022. Kostnadene er blitt høyere og kvaliteten er blitt bedre.

Figur 19: Effektivitet i plantjenesten. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Vi måler saksbehandlingstider, gebyr for selvfinansierte tjenester og tilsynsfrekvenser. Kommunen skårer dårligere enn gjennomsnittet på alle kvalitetsindikatorer, bortsett fra saksbehandlingstid på byggesak.

Kostnad: Netto driftsutgifter var 63 mill. kr i 2024. Netto driftsutgifter var 8 mill. kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Det er spesielt naturforvaltning som trekker ned kostnadsnivået.

Tabell 16: Innsparingspotensial i plan og bygg-tjenesten i Sandnes 2024 i millioner kroner.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Plan- og byggesak							
301 Plansaksbehandling	-4 mill.	3 mill.	4 mill.	-1 mill.	14 mill.	13 mill.	3 mill.
302 Byggesaksbehandling, opprettelse og endring av eiendom og eierseksjonering	-5 mill.	1 mill.	-7 mill.	-9 mill.	5 mill.	5 mill.	-1 mill.
303 Kart og oppmåling	-2 mill.	6 mill.	-4 mill.	-4 mill.	1 mill.	2 mill.	-2 mill.
360 Naturforvaltning og friluftsliv	7 mill.	17 mill.	6 mill.	-1 mill.	3 mill.	-13 mill.	-7 mill.
365 Kulturminneforvaltning	0 mill.	0 mill.	1 mill.	2 mill.	0 mill.	0 mill.	0 mill.
Totalt	-4 mill.	27 mill.	0 mill.	-12 mill.	23 mill.	6 mill.	-8 mill.

3.11.2 Årsak til kostnadsforskjeller

302 Byggesak og 303 Kart og oppmåling: -3 mill. kr. Sandnes har lave netto utgifter til byggesak og kart/oppmåling. Lave kostnader kommer av høye gebyrer eller høy produktivitet. Dette er tjenester som i stor grad kan selvfinansieres med gebyrer fra brukerne/søkerne. Klagebehandlingen kan ikke gebyrbelegges. Kommunenes ønske om å ta høye gebyrer varierer. Selvfinansiering forutsetter at bemanningen er tilpasset gebyrene.

Sandnes driver de gebyrbelagte tjenestene med lave netto utgifter. Bemanningen er tilpasset gebyrene. Kommuneindeksen viser at det er høye byggesaksgebyrer i kommunen.

301 Plansak: 3 mill. kr. Plansaksbehandling kan i en viss grad finansieres med gebyrer fra søkerne. Kommunens egne planer er ikke gebyrbelagt (kommuneplanen). Høye kostnader til planlegging kommer av høy bemanning, lave gebyrer eller mange kommunale planer.

360 Naturforvaltning og 365 Kulturminner: -7 mill. kr. Kommunen har noen forvaltningsoppgaver, men gjør mye på eget initiativ (holde i orden stier og skiløyper). De lave utgiftene tyder på lav bemanning.

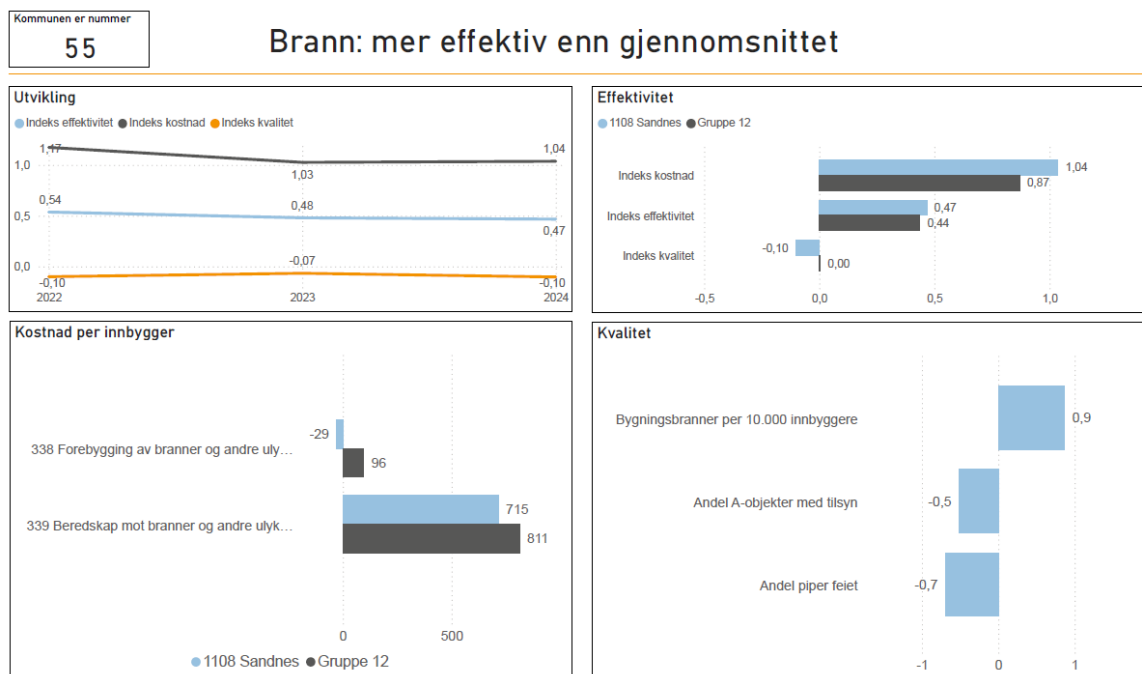
3.12 Brann

Brantjenesten omfatter KOSTRA-funksjonene 338 Forebygging og 339 Beredskap. Brantjenesten omfatter både brannslukning og diverse redningsoppgaver. Forebygging omfatter både branntilsyn og feiing. Feiing er en selvfinansiert tjeneste. Det er ingen behovsberegning for denne tjenesten.

Sandnes driver brannvesenet interkommunalt sammen med åtte nabokommuner i Rogaland brann og redning (IKS). Sandnes har en eierandel på 25%.

3.12.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 55 på effektivitet i brantjenesten. Kvaliteten er dårligere enn i kommunegruppen. Kostnadene er lavere enn i kommunegruppen. Effektiviteten har falt litt siden 2022. Kostnadene har steget og kvaliteten har vært stabil.

Figur 20: Effektivitet i brantjenesten. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Vi måler antall branner og omfanget av forebygging. Kommunen kommer ut bedre enn gjennomsnittet når det gjelder bygningsbranner. Lite tilsyn med A-objektene (de viktigste byggene) og lav andel piper feiet siste to år trekker ned kvaliteten.

Kostnader: Netto driftsutgifter var 58 mill. kr i 2024. Netto driftsutgifter var 19 mill. kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Både beredskap og forebyggende tjeneste var billigere enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Tabell 17: Innsparingspotensial i branntjenesten i Sandnes 2024 i millioner kroner.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Brann							
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	-14 mill.	-16 mill.	-21 mill.	5 mill.	5 mill.	-2 mill.	-8 mill.
338 Forebygging av branner og andre ulykker	-10 mill.	-15 mill.	-10 mill.	-18 mill.	-12 mill.	-12 mill.	-11 mill.
Totalt	-24 mill.	-31 mill.	-31 mill.	-12 mill.	-8 mill.	-14 mill.	-19 mill.

3.12.2 Årsak til kostnadsforskjeller

338 Forebygging: -8 mill kr. Lave netto utgifter kan skyldes lav tilsynsfrekvens, høy produktivitet eller høye avgifter på feiing. Vi har ikke data for å teste hypoteser.

339 Beredskap: -11 mill. kroner. Lave kostnader til branntjenesten kan skyldes lav beredskap eller høy produktivitet. Sandnes er med i et stort interkommunalt brannsamarbeid. Det blir stadig flere slike samarbeid, fordi det utløser stordriftsfordeler.

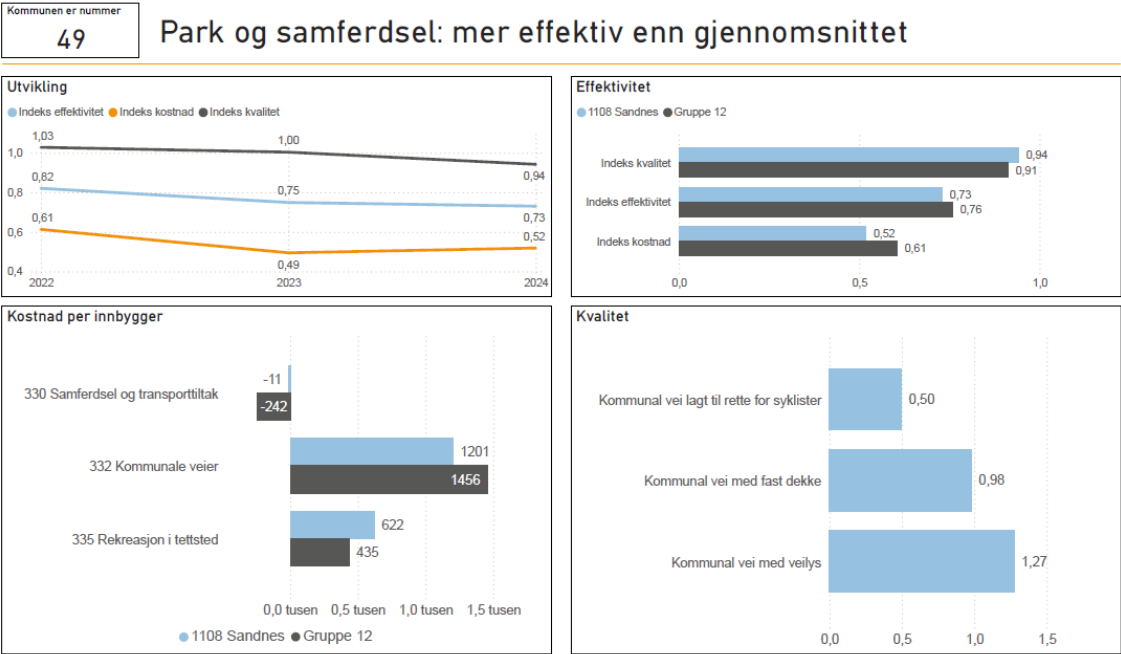
Sandnes har lave samlede kostnader til branntjenesten. Sandnes er en stor kommune med interkommunalt brannvesen. Store kommuner med interkommunale løsninger har vanligvis lave kostnader per innbygger.

3.13 Park og samferdsel

Samferdsel omfatter KOSTRA-funksjonene 330 Transporttiltak, 332 Kommunale veier og 335 Parkdrift. Transporttiltak omfatter parkering og havnevesen. Det er ingen behovsberegning for denne tjenesten.

3.13.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 49 på effektivitet i samferdsel. Kvaliteten er på nivå med kommunegruppen. Kostnadene er høyere enn kommunegruppen. Effektiviteten har sunket litt siden 2022. Kostnadene er blitt høyere og kvaliteten dårligere.

Figur 21: Effektivitet innen samferdsel. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Vi måler kvaliteten på de kommunale veiene. Kommunen skårer bedre enn gjennomsnittet på alle kvalitetsindikatorer. Kvaliteten på de kommunale veiene er betydelig bedre enn gjennomsnittet. Det er forventet i en bykommune med mange innbyggere å dele kostnadene på.

Kostnader: Netto driftsutgift var 154 mill. kr i 2024. Netto driftsutgifter var 14 mill. kr høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Kostnadene er høye på parkdrift og transporttiltak og lave på kommunale veier.

Tabell 18: Innsparingspotensial innenfor samferdsel i Sandnes i millioner kroner i 2024.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Park og samferdsel							
330 Samferdsel og transporttiltak	1 mill.	-3 mill.	-2 mill.	26 mill.	14 mill.	-1 mill.	20 mill.
332 Kommunale veier	-9 mill.	-13 mill.	-15 mill.	-46 mill.	14 mill.	-35 mill.	-22 mill.
335 Rekreasjon i tettsted	26 mill.	25 mill.	21 mill.	14 mill.	15 mill.	19 mill.	16 mill.
Totalt	18 mill.	9 mill.	4 mill.	-6 mill.	42 mill.	-17 mill.	14 mill.

3.13.2 Årsak til kostnadsforskjeller

330 Transporttiltak: 20 mill. kr. Sandnes er en havneby. Høyere netto utgifter enn kommunegruppen kan bety svak selvfinansiering av havnevesenet eller parkeringsvirksomheten. Kostraregnskapet skiller ikke mellom disse to. Netto driftsutgifter i parkering var -2,9 mill. kr. I 2024. Inntektene var altså 2,9 mill. kr. større enn utgiftene. Driften av havnen ligger utenfor mandatet til prosjektet.

332 Kommunal veier: -22 mill. kr. Lave utgifter til kommunale veier kan komme av lite kommunal vei eller lave netto driftsutgifter per meter vei. Det kommunale selvstyret er sterkt på dette området. Det er kommunestyret som bestemmer hvor det skal være kommunale veier. Kommunale veier kan nedgraderes til private veier. Ingen har krav på kommunal vei til boligen sin. Det er heller ingen regler om standarden på kommunale veier. Kommunen har mer vei per innbygger (4,7 meter) enn gjennomsnittet i kommunegruppen (3,6 meter). Netto driftsutgifter per kilometer vei i kommunen (248.000 kroner) var lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen (375.000 kroner). Tar vi bort avskrivningene, var kostnadene i Sandnes 110.000 kroner lavere per kilometer. Årsaken til lave kostnader til kommunale veier er lave utgifter til drift per kilometer vei (FDV) og lave avskrivninger (lite investeringer). Det vil vanligvis si veier med stort vedlikeholdsetterslep.

225 Parkdrift: 16 mill. kr. Denne kostnadsforskjellen inneholder både driftsutgifter og avskrivninger. Kostnadene til drift og vedlikehold (FDV) er 10 mill. kr høyere enn i kommunegruppen, når man tar bort avskrivningene. Høyere avskrivninger i Sandnes forklarer altså 6 mill. kr av kostnadsforskjellen. Vi mangler data om volum og enhetspriser innen parkdriften.

Sandnes har lavere høyere utgifter til park og samferdsel enn alle sammenligningskommunene utenom Kristiansand.

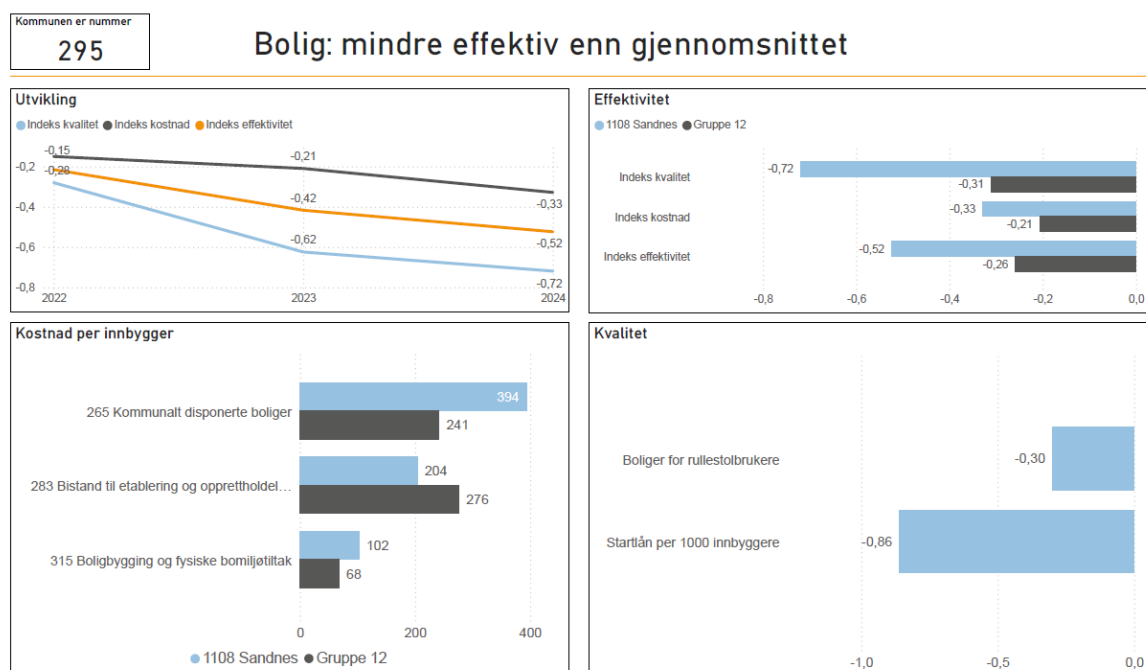
3.14 Bolig

Boligtjenesten omfatter KOSTRA-funksjonene 265 Kommunale boliger, 283 Bistand til å skaffe egen bolig og 315 Boligtiltak (boligbygging i kommunal regi). Det er ingen behovsberegning for denne tjenesten.

Tilgang på egnede utleieboliger er en stadig viktigere del av kommunale tjenester. Behovet for boliger øker både innen eldreomsorgen og når det gjelder bosetting av flyktninger.

3.14.1 Kostnader og kvalitet

Kommunen rangeres som nr. 295 på effektivitet i boligtjenesten. Kvaliteten er dårligere enn i kommunegruppen. Kostnadene er høyere enn i kommunegruppen. Effektiviteten er blitt dårligere siden 2022. Kostnadene har steget og kvaliteten har sunket.

Figur 22: Effektivitet i boligtjenesten. Kilde: Kommuneindeksen 2025.

Kvalitet: Mindre andel enn vanlig av kommunens boliger er lagt til rette for funksjonshemmede brukere. Kommunen bruker Startlåns-ordningen mindre enn det som er vanlig.

Kostnader: Netto driftsutgifter i 2024 var 59 millioner kroner. Kostnadsnivået er 10 mill. kr høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Funksjon 265 Kommunale boliger er den viktigste delen av tjenesten. Den drives 13 mil kroner dyrere enn gjennomsnittet i gruppen. Kostnadsnivået i kommunale boliger i fire av sammenligningskommunene var 40-50 mill. kr lavere enn nivået i Sandnes i 2024. I disse kommunene var husleieinntektene omtrent like store som utgiftene.

Tabell 19: Innsparingspotensial for boligtjenesten i Sandnes kommune 2024 i millioner kroner.

Tjeneste	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
Bolig							
265 Kommunalt disponerte boliger	31 mill.	50 mill.	47 mill.	-26 mill.	24 mill.	40 mill.	13 mill.
283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig mv.	6 mill.	-18 mill.	3 mill.	-10 mill.	3 mill.	12 mill.	-6 mill.
315 Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	8 mill.	9 mill.	2 mill.	11 mill.	8 mill.	-25 mill.	3 mill.
Totalt	45 mill.	41 mill.	52 mill.	-25 mill.	36 mill.	27 mill.	10 mill.

3.14.2 Årsak til kostnadsforskjeller

265 Kommunale boliger: 13 mill. kr. Dyr drift av kommunale boliger kan komme av mange boliger, nye boliger (høye avskrivninger), urasjonell drift, mye vedlikehold, mye tomgang eller lav husleie. De fleste kommuner driver boliger etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Husleien skal følge markedet sånn omtrent («gjengs leie»). Støtte til husleie skal gis over sosialbudsjettet og i form av statlig bostøtte, ikke i form av lav husleie. I byer vil gjengs leie si at husleien dekker omtrent driftsutgiftene og avskrivningene.

Volum: Sandnes har litt færre kommunale boliger per 1000 innbyggere (18) enn gjennomsnittet i kommunegruppen (19).

Netto utgift per bolig: Sandnes har høye netto utgifter per kommunale bolig. Hver bolig kostet kommunen 22.000 kroner i 2024. I kommunegruppen var kostnaden 10.000 kroner. Utleiegraden er 90%, omtrent det samme som i kommunegruppen. Husleien per bolig (88.000 kroner) er 18.000 kroner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen (106.000 kroner). Forskjellen utgjør 27 millioner kroner. Årsaken til høye netto utgifter per innbygger er altså lav husleie i de kommunale boligene. Driftsutgiftene inkludert avskrivninger er høyere enn nivået i kommunegruppen.

Kristiansand og flere av sammenligningskommunene har overskudd i driften av de kommunale boligene i 2024. Hver kommunale bolig i disse byene gir større inntekter enn utgifter. Disse byene har 10-20% høyere husleie per bolig. Noen av dem bruker også mindre penger på drift av boligene.

283 Bistand til å skaffe egen bolig: -6 mill. kr. Dette er tiltak for å hjelpe innbyggerne inn i boligmarkedet. Det omfatter startlån og etableringstilskudd fra Husbanken. Kommunen bestemmer selv om disse ordningene skal benyttes. Sandnes låner ut mindre penger enn det som er vanlig.

315 Kommunale boligtiltak: 3 mill. kr. Dette er boligbygging/utvikling i kommunal regi. Mangler data for å sammenligne. Det er få kommuner som utvikler boligområder i egen regi i dag.

3.15 Eiendom

Eiendom omfatter de kommunale formålsbyggene. Det vil si KOSTRA-funksjonene 121 felles eiendom, 130 Administrasjonslokaler, 221 Barnehagelokaler, 222 Skolelokaler, 261 Lokaler til institusjon, 381 Idrettsanlegg og 386 Kulturbygg.

Eiendomsfunksjonene er allerede tatt med i analysen i de tjenestene byggene betjener. Vi har oppsummert eiendomsdriften i dette kapitlet. Eiendom er et eget fag med egen ledelse i de fleste kommuner. Vi har ingen kvalitetsindikatorer for eiendomstjenesten.

3.15.1 Kostnadsnivå

Samlede netto driftsutgifter til eiendom var 613 millioner kroner i 2024. Netto driftsutgifter var 33 mill. kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Kommunen har høye utgifter innenfor 261 Institusjonslokaler (sykehjem) og 381 Idrettsanlegg. Utgiftene er lavere enn gjennomsnittet innenfor 130 administrasjonslokaler, 221 barnehagelokaler, 222 skolelokaler og 385 kulturbygg.

Tabell 20: Innsparingspotensial for eiendomstjenesten i Sandnes kommune 2024 i millioner kroner.

Funksjon	3205 Lillestrøm	3209 Ullensaker	3222 Lørenskog	3301 Drammen	3907 Sandefjord	4204 Kristiansand	Gruppe 12
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	3 mill.	9 mill.	12 mill.	-9 mill.	15 mill.	-13 mill.	-12 mill.
130 Administrasjonslokaler	-2 mill.	-11 mill.	12 mill.	-7 mill.	8 mill.	-11 mill.	-14 mill.
221 Barnehagelokaler og skyss	-17 mill.	27 mill.	-35 mill.	2 mill.	2 mill.	7 mill.	-14 mill.
222 Skolelokaler	-54 mill.	-26 mill.	-66 mill.	5 mill.	11 mill.	-8 mill.	-23 mill.
261 Institusjonslokaler	25 mill.	-24 mill.	31 mill.	44 mill.	35 mill.	34 mill.	21 mill.
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	31 mill.	-30 mill.	-31 mill.	42 mill.	50 mill.	34 mill.	18 mill.
386 Kommunale kulturbygg	-19 mill.	6 mill.	-24 mill.	-14 mill.	-1 mill.	-9 mill.	-8 mill.
Totalt	-33 mill.	-49 mill.	-100 mill.	63 mill.	121 mill.	33 mill.	-33 mill.

Rettelse: Regnskapet for 381 idrettsbygg er 30 mill. kr for høyt i tabellen over. Hallbetjenter er ført her, i stedet for på funksjon 380 idrett. Dette betyr at samlede kostnader formålsbygg er 63 mill. kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Idrettsbygg er 12 mill kr lavere enn kommunegruppen.

3.15.2 Årsak til kostnadsforskjeller

Behovskorrigerte netto driftsutgifter til formålsbygg i Sandnes er 63 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12 (etter at regnskapet er korrigert). Lave utgifter til drift av formålsbygg per innbygger kan komme av lite egenproduserte tjenester, lite areal per bruker eller lave driftsutgifter per kvm kommunale lokaler. Det blir lite kostnader til drift av kommunale barnehagebygg hvis det er lav barnehagedekning eller stor andel private barnehager.

Sandnes (4,0 kvm) har mindre areal formålsbygg per innbygger enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12 (4,3 kvm). Forskjellen utgjør 45 millioner kroner. Netto driftsutgifter per kvm formålsbygg i 2024 var på nivå med gjennomsnittet i kommunegruppen (1.690 kroner).

Netto driftsutgifter til formålsbygg omfatter både driftsutgifter og avskrivninger. Avskrivningene kan ikke påvirkes på kort sikt, men det kan driftsutgiftene (DV, drift og vedlikehold). Driften av byggene i Sandnes utenom avskrivninger er omtrent 50 kr lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Avskrivninger i Sandnes er altså 50 kr høyere per kvm enn gjennomsnittet i kommunegruppen, se tabellen under.

Kommune	Areal kvm per innbygger	Netto utgift per kvm formålsbygg	Avskrivn per kvm formålsbygg	FDV per kvm formålsbyg
3205 Lillestrøm	4,3	1 678	568	1 110
3209 Ullensaker	4,3	1 763	591	1 172
3222 Lørenskog	4,3	1 801	703	1 098
3301 Drammen	4,2	1 438	371	1 068
3907 Sandefjord	4,1	1 338	397	942
4204 Kristiansand	4,6	1 412	473	939
1108 Sandnes	4,0	1 678	610	1 068
Kommunegruppe 12	4,3	1 690	563	1 127

Kristiansand og Sandefjord hadde 33-121 millioner lavere utgifter til eiendomsdrift enn Sandnes. Disse kommunene har mer formålsbygg per innbygger. Hovedårsaken til de lavere kostnadene er 130 kroner lavere utgifter til drift og vedlikehold per kvm formålsbygg. Vi vet ikke om det skyldes høyere produktivitet eller mindre vedlikehold av byggene. Avskrivningene per kvm. er også betydelig lavere enn i Sandnes.

4 Effektiviseringstiltak

4.1 Metode og resultat

Kommunen har bestilt effektiviseringstiltak på 170 millioner kroner i løpet av planperioden 2025-29. 85 millioner skal være anbefalte tiltak. Sparemål er fordelt mellom tjenestene på grunnlag av kostnadsnivået i Sandnes kommune, sammenlignet med kommunegruppe 12. Vi antar det er lettere å finne fram til forsvarlige sparetiltak i tjenester med høye kostnader. Sparekrav er gitt til tjenester som hadde behovskorrigerte netto driftsutgifter som var mer enn 96,7% av kostnadsnivået i kommunegruppen i 2024, se tabellen under.

Tabell 21: Beregning av sparekrav per sektor, mill. kr.

Kroner per innbygger Kommuner			Innbyggere Sandnes		84908	Innsparingspotensial bare dyre tjenester mill kr	Andel av netto utgift
Tjeneste	1108 Sandnes	Gruppe 12	Utg behov	Gruppe 12*0,967	Innsparingspotensial Mill kr		
Administrasjon	4884	5869	0,90	5 675	-	60	6 %
Barnehage	10719	10919	1,19	10 559	-	16	14 %
Barnevern	2429	2676	0,95	2 588	-	13	3 %
Bolig	700	585	1,00	566	-	11	1 %
Brann	686	907	1,00	877	-	16	1 %
Grunnskole	17734	17939	1,12	17 347	-	37	23 %
Helse	4759	4622	0,92	4 469	-	23	6 %
Kirke	646	625	1,00	604	-	4	1 %
Kultur	3196	3520	1,00	3 404	-	18	4 %
Landbruk	151	261	1,00	252	-	9	0 %
Plan- og byggesak	1364	1268	1,00	1 226	-	12	2 %
Pleie og omsorg	25125	25794	1,00	24 943	-	15	32 %
Samferdsel	1190	1214	0,83	1 174	-	1	2 %
Sosial	4997	4506	1,00	4 357	-	54	6 %
Totalsum	78580	80705		78 042		57	100 %
		0,9736695					
Oppvekst og kultur	34 078	35 054	4,26	33 897	-	22	53
Helse og sosial	34 881	34 922	2,92	33 770	-	92	92
Teknisk og adm	9 621	10 729	6,73	10 375	-	58	28
SUM	78 580	80 705	13,90	78 042		57	173

I prosjektet ble tjenesteområdene delt inn i tre arbeidsgrupper/prosjektgrupper: Helse og sosial; Kultur og oppvekst samt Teknisk og administrasjon. Det er verdt å merke seg at analysearbeidet er basert på KOSTRA-funksjoner og at enkelte tjenester som er beskrevet i rapporten vil gå på tvers av eller avvike fra benevnelsene Sandnes kommune bruker i organiseringen og beskrivelsen av sine tjenester. Eksempelvis er helsestasjonstjenestene i Sandnes organisert i tjenesteområdet Kultur og oppvekst, mens legetjenestene som også inngår i KOSTRA-begrepet «helse» er organisert i Helse og velferd. I analysene og i beskrivelsen av innsparingstiltak i denne rapporten ligger imidlertid alt som omfatter helse under Helse og velferd.

Agenda Kaupang har utredet tiltak sammen med de tre prosjektgruppene, bestående av kommunale ledere, fagfolk og tillitsvalgte. Agenda Kaupang står faglig ansvarlig tiltakene. Agenda Kaupang har prioritert tiltakene.

Prosjektgruppene har kommet fram til tiltak med høyere verdi enn de mål som ble satt ved prosjektets start. Oppdraget var å finne fram til tiltak som ville gi innsparingseffekt på om lag kr 170 millioner i 2027. Av de 170 millionene skulle det legges fram forslag til anbefalte tiltak på 85 millioner kroner og alternative tiltak på 85 millioner kroner. I prosjektfasen viste det seg at det ikke er mulig å få helårseffekt av alle tiltak i 2027. Tabellen under viser verdien i 2029 for de tiltakene som er utredet. Kolonnen lengst til høyre viser verdien på de anbefalte/prioriterte tiltakene.

Tabell 22: Sum fordeling av mål for innsparingene og resultat av arbeidet fordelt på de tre arbeidsgruppene i prosjektet. Anbefalte og alternative forslag til tiltak er vist med helårseffekt for 2029

Tall i mill. kr.	Fordeling av innsparingskrav 85 mill	Fordeling av innsparingskrav 170 mill	Sum anbefalte og alternative tiltak	Sum anbefalte tiltak
Teknisk og administrasjon	14	28	48	30
Helse og sosial	46	92	116	102
Oppvekst og kultur	26	53	50	27
Sandnes kommune	86	173	214	159

4.2 Teknisk og administrasjon

Det er utredet tiltak med årlig effekt på til sammen 48 mill. kr. i 2029.

- Økte inntekter: Seks tiltak med effekt 32 mill kr i 2029.
- Høyere produktivitet: Seks tiltak med effekt 14 mill kr i 2029
- Lavere volum: Tre tiltak med effekt 2 mill kr i 2029
- Bedre strategi: Ingen slike tiltak

Tabell 23 Tiltak innenfor administrasjon og tekniske tjenester

Tiltak innenfor teknisk og administrasjon											
Nr	Tjeneste	Tiltak navn	Type tiltak	Økonomisk effekt i mill. kr						Anbefalt	
				2025	2026	2027	2028	2029	2030		
1	Bolig	Økt husleie i kommunale boliger	Økte inntekter	- 13,50	- 17,00	- 19,00	- 19,00	- 19,00	- 19,00	1	
2	Pleie og omsorg	Effektivisere renhold av bo- og aktivitetssentre	Økt produktivitet		- 2,00	- 2,00	- 2,00	- 2,00	- 2,00	1	
3	Kultur og idrett	Redusere publikumstilbud for klatring	Lavere volum		- 0,25	- 0,50	- 0,50	- 0,50	- 0,50		
4	Kultur og idrett	Avvikle driftstilskudd til idrettslag	Lavere volum		- 0,85	- 0,85	- 0,85	- 0,85	- 0,85		
5	Kultur og idrett	Innføre gebyr for bruk av kommunale idrettsanlegg	Økte inntekter		- 1,00	- 1,00	- 1,00	- 1,00	- 1,00		
6	Kultur og idrett	Fjerne fordel for ansatte ved bruk av svømmehaller	Økte inntekter		- 0,75	- 0,75	- 0,75	- 0,75	- 0,75		
7	Samferdsel	Omklassifisere kommunale veier til privat vei	Lavere volum		-	- 0,80	- 0,80	- 0,80	- 0,80		
8	Samferdsel	Innføre avgiftsparkering i hele kommunen	Økte inntekter		-	- 4,50	- 6,40	- 7,50	- 7,50		
9	Samferdsel	Øke parkeringsavgift i sentrum	Økte inntekter		- 1,60	- 1,60	- 2,80	- 2,80	- 2,80	1	
10	Plan-forvaltning	Redusere saksbehandlingskapasitet innenfor forvaltning	Økt produktivitet		- 2,00	- 3,00	- 4,00	- 5,00	- 5,00		
11	Administrasjon	Øke utnyttelsen av rådhuset	Økt produktivitet		- 1,00	- 2,10	- 2,10	- 2,10	- 2,10	1	
12	Administrasjon	Effektivisere heltidsprosjektet	Økt produktivitet		- 1,30	- 1,80	- 1,80	- 1,80	- 1,80	1	
13	Administrasjon	Mindre utgifter til politisk styring	Økt produktivitet		-	-	- 1,80	- 1,80	- 1,80	1	
14	Administrasjon	Mindre utgifter til IKT-lisenser kontorstøtte	Økt produktivitet		- 2,00	- 2,00	- 2,00	- 2,00	- 2,00		
		SUM tiltak		- 13,50	- 27,75	- 39,90	- 45,80	- 47,90	- 47,90		
		Sum anbefalte tiltak		- 13,50	- 20,90	- 26,50	- 29,50	- 29,50	- 29,50		

Oppgaven har vært å utrede tiltak verdt det dobbelte av kommunens innsparingsbehov, slik at kommunen skal ha noe å velge mellom. Vi mener kommunen bør prioritere tiltak som øker produktiviteten eller er strategisk viktige. Tiltak som gjør det vanskelig å nå kommunens mål bør ikke prioriteres. Tiltak som har stor gjennomføringsrisiko bør ikke prioriteres. Følgende tiltak anbefales:

- 1. Økt kommunal husleie (markedstilpasning)
- 2. Effektivisere renhold av bo -og aktivitetssenter (økt produktivitet)
- 9. Økt parkeringsavgift i sentrum (markedstilpasning)
- 11. Øke utnyttelsen av rådhuset (økt produktivitet)
- 12. Redusere heltidsprosjektet (økt produktivitet)
- 13. Reduserte utgifter til politisk styring (økt produktivitet)

Agenda Kaupang anbefaler tiltak med verdi 30 millioner kroner. Det er mer enn halvparten av de beløp som er utredet. Under følger en nærmere beskrivelse av tiltakene.

4.2.1 Tiltak 1: Bolig: Økt husleie i kommunale boliger (anbefalt)

Problemet

Økonomianalysen viser at netto driftsutgifter på tjenesten kommunale boliger (funksjon 265) var 13 millioner høyere i Sandnes enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12 i 2024. Årsaken er at Sandnes har hatt lave satser for husleie i kommunale utleieboliger. I gjennomsnitt betalte hver leietaker 88.000 kroner per år i 2024. Det er 18.000 kroner mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Samlede husleieinntekter i Sandnes (130 millioner kroner) var 27 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Kommunen disponerte 1 519 boliger per 31.12.2024. Netto utgift på utleie av boliger var 32 millioner kroner.

Løsningen

Tiltaket er å innføre en mer markedsbasert husleie i kommunale boliger. Dette er allerede vedtatt. Sandnes kommunestyre vedtok i 2022 i sak 57/22 å øke husleiene i de kommunale boligene, i kombinasjon med en kommunal husleiestøtteordning. Både husleiereguleringen og støtteordningen er satt i gang. Effekten av husleiejusteringen har ikke vist seg i kommuneregnskapet før i 2025. Dette tiltaket gir en nærmere beskrivelse av de økonomiske effektene med dagens boligmasse, både på inntekter og utgifter.

Kommunen disponerte 1519 boliger ved utgangen av 2024. Det er 1201 eide boliger, 264 innleide flyktningeboliger og 57 private boliger med kommunal disposisjonsrett (til funksjonshemmede). De 1201 egne boligene består av 800 gjennomgangsboliger (tildelt på sosiale kriterier) og 400 boliger til helseformål (eldre, funksjonshemmede, rus/psykiatri). Økt husleie får bare effekt på de 1201 kommunale boligene. Innleide boliger leies inn og ut til samme pris.

Husleiene kan ikke økes med en gang i alle boliger. Husleieloven og kontrakter med leietakerne bestemmer hvor fort husleien kan reguleres. Mange kontrakter er allerede oppjustert. Husleieinntektene antas å øke med 18 millioner kroner i 2025 og 23,5 millioner kroner per år fra 2027, når alle 1201 eide kommunale boliger omfattes av nye satser. Økte satser gir samtidig økte utgifter til kommunal husleiestøtte og sosialhjelp. Nettoeffekten er anslått til 19 millioner kroner i 2027.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukere: Høyere husleie vil bety at flere vil trenge hjelp til å betale husleien. De kommunale boligene får i gjennomsnitt en prisøkning på omtrent 19% som følge av nye prinsipper for å fastsette husleiesatser. I gjennomsnitt stiger den årlige husleien med 14.000 kroner per bolig.

Husleiestøtte: Kommunen har vedtatt og innført en kommunal husleiestøtteordning. Denne ordningen ble vedtatt i 2023 og har virket i 2024. Til nå har det kommet få søknader om bostøtte. Det er kommet 160 søknader. Av disse var det 10% som oppfylte kravene til å få støtte (lav inntekt uten sosialhjelp). Årlig utgift til denne ordningen ser ut til å bli 0,7 millioner kroner. Boligkontoret har informert om ordningen til alle leietakere i flere omganger og informerer alle nye leietakere om ordningen. Det er mulig søknadene vil bli flere når ordningen blir enda bedre kjent.

Økonomisk sosialhjelp: Kommunal husleiestøtte gis bare til brukere som ikke allerede får sosialhjelp. Meningen med husleiestøtten er å unngå at leietakere i kommunale boliger blir sosialklienter på grunn av høyere husleie. For eksisterende sosialklienter vil økt husleie slå ut i tilsvarende økt sosialhjelp. Andelen leietakere med sosialhjelp som inntekt anslås til 20% (anslag basert på inntektsforholdene til nye leietakere høsten 2024). Ut fra dette anslås effekten på økte sosialutgifter til $14.000 \text{ kr} \times 240 \text{ boliger} = 3,5 \text{ mill. kroner}$.

Kommunen har 800 såkalte gjennomgangsboliger for søkere med sosiale begrunnelser. Kommunal bolig til denne gruppen skal være en midlertidig løsning. Økt husleie hos kommunen vil motivere flere leietakere til å skaffe seg en egen leilighet i det private markedet. Det er positivt.

Ansatte: Tiltaket vil ikke endre antall årsverk som jobber med utleie og drift av kommunale boliger.

Plan for gjennomføring

Tiltaket planlegges gjennomført slik:

- Oppjustere husleiene så snart husleieloven og de eksisterende kontraktene tillater det
- Informere om kommunal husleiestøtte og behandle søknader i tråd med regelverket.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av økte inntekter og utgifter, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Økt husleie	-18	-21,5	-23,5	-23,5	-23,5	-23,5
Kommunal husleiestøtte	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Økonomisk sosialhjelp	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Netto effekt	-13,5	-17,0	-19,0	-19,0	-19,0	-19,0

4.2.2 Tiltak 2: Eiendom: Overføre ansvar for renhold av bo- og aktivitetssentre fra helse og velferd til Bydrift (anbefalt)

Problemet

Økonomianalysen viser at kostnadene til drift og vedlikehold av formålsbygg (FDV) i Sandnes er 50 kroner billigere per kvm enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Drift og vedlikehold omfatter både renhold, vaktmester, driftsavtaler og renholdsartikler. En mer detaljert analyse i ASSS-regi fra 2025 (kommunegruppe 12 pluss Oslo) viser at renholdskostnadene per kvm i Sandnes er litt høyere enn gjennomsnittet blant de store kommunene.

Løsningen

Tiltaket er at renholdsavdelingen i Bydrift overtar ansvaret for renhold på sykehjem. I dag er det de ansatte i Enhet for sykehjem (EFS) som gjør rent der. Bydrift har mer standardiserte og effektive arbeidsmetoder. Det antas at det er behov for om lag 3 færre årsverk etter omorganiseringen.

Fakta

- Omfattet areal: 67.000 m²
- Gjennomsnittsbemanning: 24 årsverk
- Areal pr. årsverk: 2.791 m²
- Antall sykehjem endringen gjelder for: 11 stk. (Åse, Austrått, Rovik, Lunde, Forsand, Byhagen, Sandnes helsesenter, Lura, Rundeskogen, Riska)

INSTA 800-standard beskrives etter følgende romtyper

- Kantine, inngang og gang

- Stuer
- Garderobes og personaltoalett
- Beboerrom

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukere: Ingen konsekvenser for tjenestekvaliteten

Ansatte: Flertallet overføres fra EFS til Renhold. Øvrige får nye oppgaver i EFS. Omfang beregnes til 24 årsverk

Plan for gjennomføring

- Drøfte med tillitsvalgte for berørte medarbeidere og informere medarbeidere som blir berørt.
- Definere gapet mellom tilgjengelig kapasitet hos berørte medarbeidere i EFS og estimert omfang av renholdsarbeid
- Allokere timeressursene som gapet representerer til andre oppgaver i EFS
- Tilordne medarbeiderne med disse timeressursene til oppgavene i EFS
- Dimensjonere utførelsen av renholdsarbeidet (antall stillinger)
- Oppgradere med autonome renholdsmaskiner og utstyr for å optimalisere renholdstjenesten
- Rigge tilstrekkelig organisering i Bydrift for å takle utvidelse av ansvarsområde og økt antall medarbeidere.
- Overføre dimensjonert antall medarbeidere fra EFS til Renhold.
- Organisatorisk endring trer i kraft 01.01.2027.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto effekt			-2,0	-2,0	-2,0	-2,0

4.2.3 Tiltak 3: Kultur og idrett: Redusere tilbudet om klatring

Problemet

Økonomianalysen (etter korreksjon av regnskapet) viser at Sandnes har lave utgifter til drift av idrettsbygg. Netto driftsutgifter var 16 millioner kroner lavere enn i kommunegruppe 12 i 2024. Sandnes (0,4 kvm) har mindre areal idrettsbygg per innbygger enn kommunegruppen (0,5 kvm), men driftsutgiftene (FDV) i Sandnes per kvm er også lavere enn i kommunegruppen.

Løsningen

Sandnes kommune har i dag bemannet Bogafjellhallen med egen tilsynsvakt. Dette henger sammen med risikovurdering med tanke på at klatreveggen tilbys til publikum og vi har utlån av klatreutstyr.

Tiltaket er å ta bort tilbud om klatring i Bogafjellhallen. Ved å fjerne tilbudet kan vi ta bort en tilsynsvakt. Mulig at deler av innsparingen kan brukes til å bemanne opp der behov anses større, eksempelvis i Giskehallen. Uansett vil vi spare penger på dette. Alternativt kan en frivillig forening gi tilbudet. Den frivillige foreningen må da få tider og nøkkel. Det er for tiden ikke noen klatreforening i Sandnes.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukere: Tilbudet om klatring for publikum bortfaller. Det er et annet klatretilbud for publikum i Sandneshallen.

Ansatte: De ansatte tilsynsvakter for Bogafjellhallen blir overflødige. Stillinger bortfaller. Halv effekt i 2026. Tilsynsvakter i Bogafjellhallen blir overført til et ambulerende team.

Dersom vi ikke får en frivillig forening til å lage klatretilbud, kan kommunen måtte betale tilbake spillemidler for klatreanlegget kr 805.000,-.

Plan for gjennomføring

Tiltaket kan gjennomføres i 2026. De ansatte tilsynsvaktene kan antagelig benyttes i de andre hallene.

Tiltaket krever antagelig investering i nye nøkkelkort/bokser.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon på litt under ett årsverk. Den økonomiske effekten er vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto effekt	0	-0,25	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5

4.2.4 Tiltak 4: Kultur og idrett: Avvikle driftstilskudd til idrettslag

Problemet

Økonomianalysen (etter korrigert regnskap) viser at Sandnes har middels utgifter til idrettsaktiviteter, inkludert støtte til idrettslagene. Netto driftsutgifter var 5 millioner kroner høyere enn i kommunegruppe 12 i 2024.

Kommuneregnskapene identifiserer ikke driftstilskudd til idrettslag på en slik måte at det gir grunnlag for sammenlikning med tilskuddsnivå i andre kommuner. Like fullt vurderes det som aktuelt å søke å redusere kostnaden for driftstilskudd til idrettslag i Sandnes.

Løsningen

Tiltaket er å avvikle kommunale driftstilskudd til idrettslag. Det kommunale driftstilskuddet utgjør 0,85 mill. kr i 2025. Det er en liten andel av idrettslagenes inntekter, og det antas å smerte mindre enn å innføre brukerbetaling. Sandnes har 70 idrettslag (inkl. skytterlag) i 2025. Disse representerer 23.229 medlemmer. Av disse er 14.537 under 25 år og utløser kommunalt tilskudd, jfr. kommunens regelverk. Tilskuddet i 2025 utgjør 41,77 kr pr medlem i støtte fra kommunen.

Statens lokale aktivitetsmidler (LAM midler) som tildeles direkte til idrettslag (via idrettsrådet), har de senere år økt jevnt og trutt. Idrettslag i Sandnes fikk tildelt 8,46 mill. kr i LAM midler i 2024. Støtten gis basert på medlemstall for barn og unge opp til 19 år. Støtten utgjør kr. 635 pr støtteberettiget medlem.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukere: Det er uheldig at idrettslagene får mindre inntekter, selv om det kommunale tilskuddet ikke utgjør en stor prosentandel. All inntekt til idrettslagene er positivt. Potensielt vil det kreve et

større behov for dugnadsarbeid, dyrere tilbud eller kutt i tilbud. Dette kan igjen føre til mindre fysisk aktivitet blant kommunens innbyggere. En innsparing på kr. 0,85 mill. kan senere bli en betydelig større kostnad for kommunen, hvis den fysiske aktiviteten går ned. I Aktive Sandnes pkt. 7.1.1 har kommunen påtatt seg å «bidra til økt aktivitet og frivillighet for byens idrettslag». Dette skal gjøres ved å bl.a. ved å gi støtte til drift av idrettslag for å sikre at det er et variert idrettstilbud i alle bydelene.

Det foreslås å beholde tilskuddet til idrettsrådet, samt tilskudd til anlegg og arrangementer.

Ansatte: Ingen konsekvenser

Plan for gjennomføring

Innsparingen gjennomføres ved at kommunalt driftstilskudd til idrettslag ikke utbetales i 2026 og videre fremover.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto effekt	0	-0,85	-0,85	-0,85	-0,85	-0,85

4.2.5 Kultur og idrett: Tiltak 5: Innføre gebyr for bruk av kommunale idrettsanlegg

Problem

Økonomianalysen viser at Sandnes har høye utgifter til drift av idrettsbygg. Netto driftsutgifter var 14 millioner kroner større enn i kommunegruppe 12 i 2024. Årsaken er høye utgifter til drift per kvm bygg. Sandnes (0,4 kvm) har mindre areal idrettsbygg per innbygger enn kommunegruppen (0,5 kvm), men driftsutgiftene (FDV) i Sandnes per kvm (2.200 kr) er høyere enn i kommunegruppen (1.104). Driftsinntektene per kvm idrettsbygg i Sandnes (294 kr) var lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen (404).

Løsningen

Idrettslagene i Sandnes kommune har i dag gratis bruk av kommunens idrettsanlegg. Det vurderes en innføring av betaling for bruk av idrettsanleggenes kjernetid for disse gruppene for å imøtekomme kommunens innsparingskrav. Dette gjelder idrettshallene, ikke skolenes gymnastikksaler.

Løsningen kan være å ta et vedlikeholdsgebyr i alle kommunens idrettsanlegg i kjernetiden som kommunen drifter i dag i 45 uker. Gebyret gjelder i kjernetid alle anlegg – mandag-torsdag kl. 17:00 – 21:00 (4 t dagen 16 t i uka). Med en timepris på kr. 55,- per brukstime, beregnes det en inntekt på 1 mill.

Eksempelvis vil en brukstime på i en idrettshall i en sesong (45 uker) med 10 stk på laget koste 2475 kr. Det blir da 248 kr pr. medlem for hele sesongen.

For å lage dette som en enkel ordning å administrere, tildeles tid for en sesong og gebyret blir en fast pris. Timer i sesongen som ikke benyttes, blir ikke trukket fra gebyret.

Det foreslåtte gebyret utgjør en liten del av det kommunen betaler for drift og vedlikehold av anleggene.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukere: Innføring av brukerbetaling på kommunens idrettsanlegg vil gi store økonomiske konsekvenser for idrettslagene. Noen idrettslag risikerer å måtte betale over kr. 50 000,- for sine tildelte timer i året mot kr. 0,- i dag.

Øke utgifter kan føre til redusert aktivitet, større frafall, høyere egenandeler for medlemmene, etc. Idretten kan med høyere egenandeler også bli mindre tilgjengelig for dem med lavere økonomiske ressurser, noe som kan skape mer sosial ulikhet.

Samlet vil en innføring av betaling for leie av idrettsanlegg være svært negativt for idrettslagene i kommunen.

I Aktive Sandnes pkt. 7.1.1 har kommunen påtatt seg å «bidra til økt aktivitet og frivillighet for byens idrettslag». Dette skal gjøres ved å bl.a. «stille kommunens idrettsanlegg vederlagsfritt til disposisjon for lag og foreninger til idrett, lek og annen fysisk aktivitet».

Det er i stor grad gratis bruk av kommunale idrettsanlegg i våre nabokommuner og i Rogaland. Det kan derfor tenkes at idrettslag «bytter» kommune for å unngå avgiften. Da vil innbyggere i Sandnes miste tilbud i egen kommune.

Ansatte: Tiltaket vil føre til økt byråkrati for kommunen. Fakturering, oppfølging, purring, brukerkontakt etc.

Plan for gjennomføring

Leie for bruk av idrettsanlegg kan innføres fra 1.1 2026. Innkreving av leie kan gjøres ved å fakturere 1-2 ganger i året.

Det anbefales å innføre gebyret for alle idretts, og svømmehaller, fotballbaner (ikke lagseide) og friidrettsanlegg.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av inntektsøkning, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto effekt	0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

4.2.6 Tiltak 6: Kultur og idrett: Fjerne fordel for ansatte ved bruk av svømmehaller

Problemet

Økonomianalysen (etter korrigert regnskap) viser at Sandnes har middels utgifter til idrettsaktiviteter, inkludert støtte til idrettslagene. Netto driftsutgifter var 5 millioner kroner høyere enn i kommunegruppe 12 i 2024. Vi har ingen data om årsaken til forskjeller mellom kommunene.

Løsningen

Ansatte i Sandnes kommune har i dag gratis adgang til kommunens svømmehaller. Det er en av få goder som er gratis og som det henvises til når en f.eks lyser ut stillinger. Tiltaket er at ansatte i kommunen må betale for å bruke svømmehallene. I 2024 var det 14.500 registrerte innpasseringer av kommuneansatte i svømmehallene. Dette utgjorde ca 1 mill. i tapte inntekter.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Ansatte: Sandnes kommune arbeider for å få ned sykefraværet. God fysisk helse kan være et forebyggende tiltak for å unngå sykefravær, og mange ansatte benytter seg av tilbudet om gratis svømming. Bruk av svømmehall kan reduseres eller stoppe dersom de ansatte må betale. Noe som igjen kan ødelegge det forebyggende helsearbeidet. Det er i tillegg risiko for negativ omtale når en tar fra ansatt et opplevd gratis gode.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- Tiltaket må kunngjøres og prislister justeres.
- Tiltaket kan innføres fra 2026.

Økonomisk effekt

Tiltaket kan gjennomføres med full effekt fra 2026. Det antas at kommuneansattes bruk av svømmehallene vil reduseres med 25%.

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av inntektsøkning, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto effekt	-0	-0,75	-0,75	-0,75	-0,75	-0,75

4.2.7 Tiltak 7: Samferdsel: Nedklassifisere kommunale veier til privat vei

Problemet

Økonomianalysen viser at Sandnes (4,7 meter) har mer vei per innbygger enn gjennomsnittet i kommunegruppen (3,6 meter). Utgiftsnivået i Sandnes er likevel lavt, fordi Sandnes kommune har en billig drift av veiene per meter.

Løsningen

Kostnaden til drift av kommunale veier kan reduseres ved å redusere antall kilometer vei som driftes av Sandnes kommune.

Veglova § 7 tredje ledd gir kommunen myndighet til å nedlegge en kommunal vei. Det er ingen krav til teknisk tilstand, økonomiske vurderinger eller andre spesifikasjoner for at kommunen skal kunne fatte et slikt vedtak. Når en vei er nedlagt som offentlig, kan den klassifiseres som privat vei etter Veglova § 8 annet ledd. Etter nedklassifisering overføres vedlikeholdsansvaret til brukerne av veien, i henhold til Veglova § 54, hvor kostnadene skal fordeles etter bruk. Kommunen beholder normalt eiendomsretten til veigrunnen, med mindre det foreligger særskilt overføring. Brukerne kan klage på vedtaket, og det er vanligvis en klagefrist på tre uker fra vedtaket er fattet. Det finnes ingen økonomisk kompensasjon til brukerne ved overføring av vedlikeholdsansvar.

De veier som foreslås nedklassifisert er til sammen 19,8 km, se tabellen under.

Nr	Vegbeskrivelse	Meter vei
1	Vagletunet	410
2	Dansenveien fra parkeringsplass 100m etter husnr 92 til enden	2 420
3	Selvikveien	540
4	Hølestølveien	910
5	Mælsosen	250
6	Stølsvegen	200
7	Fossmorkvegen fra Skrøylevegen til enden	3 160
8	Ryfylkeveien 1007-977	250
9	Brathetlandsveien	2 030
10	Sletten	250
11	Bjellandveien	500
12	Furenesveien til 217	600
13	Bergurveien	980
14	Gamle Austvollvei	760
15	Røyrvikveien	450
16	Hele Songesand	6 130
	Alle veiene	19 840

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukerne: Disse veiene har relativt få beboere. Beboerne må selv danne veilag og dele på utgifter til veddrift. Brukerne (ofte beboere eller grunneiere langs veien) får **fullt ansvar for vedlikehold**, inkludert:

- Snøbrøyting og strøing
- Asfaltering eller grusing
- Drenering og grøfter
- Skilting og trafikkssikring

Noen av disse veiene er allerede regulert felles privat, men kommunen har allikevel driftet disse fra gammelt av. Veivedlikeholdet er pr. 2025 på 20,55 mill. Vegnettet er totalt på 400 km. Vedlikehold pr løpemeter vei blir da 51 kr pr løpemeter. Men en må trekke fra kostnader for tjenester som er spesifikke og ikke gjelder disse veiene (drift av ringen, renhold i sentrum, grøntvedlikehold, smal veibredde mv). Det beregnes en løpemeter pris på 40 kr. Tiltaket kan gi en innsparing i 2026 på kr 800.000. Det er ikke kontrollert hvordan renovasjonen påvirkes dersom veiene nedklassifiseres. Det er heller ikke vurdert hvordan nedklassifiseringen kan påvirke kommunens reiselivsstrategi.

Ansatte: Dette vil føre til at private entreprenører må sies opp, samt at ansatte på bydrift kan bli overfyllige.

Det er mange flere veistrekninger som kan nedklassifiseres uten for store samfunnsmessige ulemper. I denne runden er det tatt med noen strekninger med få brukere. Det er også en rekke veier som er regulert til felles privat, men som kommunen likevel drifter og vedlikeholder. Disse er ikke vurdert i denne saken.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- Det utarbeides en mer detaljert utredning om tiltaket som sendes berørte beboere på høring.
- Det må skrives en politisk sak som utreder fordeler og ulemper høsten 2026 inkludert vurdering av høringsinnspill som legges frem for Utvalg for idrett, miljø og tekniske saker, Formannskap og Kommunestyre. Kommunestyret fatter endelig vedtak i saken.
- Et slikt vedtak er å anse som et enkeltvedtak, og kan påklages.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto effekt	0	0	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8

4.2.8 Tiltak 8: Samferdsel: Innføre avgiftsparkering i områder som i dag ikke er avgiftsbelagt

Problemet

Økonomianalysen viser at Sandnes kommune hadde 20 millioner kroner høyere netto utgifter på funksjon 330 samferdselsbedrifter enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12 i 2024.

Samferdselsbedrifter betyr i hovedsak havnevesen og parkering. Det kommunale foretaket Sandnes Havn KF er utenfor mandatet til prosjektet. Spørsmålet er om kommunen kan øke netto inntekter fra parkeringsvirksomheten. Da må kostnadene reduseres eller inntektene økes. Netto inntekt var 2,9 millioner kroner i 2024. Kostnadene var 15 millioner kroner og inntektene 18 millioner kroner. Vi har ingen sammenligningstall fra andre kommuner.

Løsningen

Innføre avgiftsparkering på større offentlige parkeringsplasser som i dag ikke er avgiftsbelagt. Dette vil primært omfatte områder utenfor sentrum.

Dette gjelder alle bydeler. Her omfatter forslaget alle offentlige parkeringsplasser på skoler, barnehager, idrettsanlegg, gravplasser ol.

Beregninger på innsparing forutsetter at ca 1300 parkeringsplasser får parkeringsavgift på 10 kroner per time. Max tak på 5 timer per dag, 230 dager i året. Fra kl 08.00 – kl. 16.00. Første 30 min gratis. Beregnet belegg er 50% i 2027 (190 dager), beregnet til en inntekt på kr. 4,75 mill. i

2028 er belegget økt til 70%. Inntekten blir da beregnet til 6,65 mill. Tiltaket foreslås innført trinnvist som vist under, og en anslår da at en i 2030 kan beregne en inntekt på 7,7 mill.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukere: Brukere av de store offentlige parkeringsplassene er ansatte ved skoler, barnehager og institusjoner, samt besøkende ved gravplasser, idrettsanlegg, skoler, kirker, kapell mfl. Tiltaket kan være negativt i forhold til rekruttering av kommunalt ansatte innen helse, skole og barnehage. Det samme gjelder kirkens ansatte. Tiltaket vil også belaste barnefamilier som skal hente og levere barn i barnehage. Dette kan kompenseres med at de første 30 minutter gjøres gratis.

Dyrere bilbruk vil gjøre det mer interessant å velge andre transportmidler. Det er en ønsket politikk at folk skal gå/sykle og bruke kollektivtransport.

Det er en risiko for mer fremmedparkering i gatene omkring. Dette kan også gi mer usikker skoleveg og mindre trafikksikkerhet. Men ved å holde seg til avgift på dagtid tror en det er begrenset. For å begrense fremmedparkering i boligområder er det vurdert soneparkering i bydelene. Dette er et svært kostbart og komplisert å innføre. Soneparkering anbefales derfor ikke nå. Tiltaket må først prøves ut.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Trinn 1: Tiltaket prøves ut i Sandnes idrettspark og Iglesmyr idrettspark inkl. skolen for å høste erfaringer. Dette utgjør ca 200 plasser. Tiltaket vil kreve investeringer i form av skilting og automat anslått til kr. 300.000. Anbefales innført i 2026. Dette vil ikke kreve ekstra innsats fra parkeringsavdelingen.

Trinn 2 anbefales i de sentrumsnære bydelene Hana, Austrått, Bogaffjell, Ganddal, Sandved, Trones, Soma, Smeaheia og Lura. Tiltaket vil kreve investeringer i form av skilting og automater anslått til kr. 1 mill. Antatt antall plasser er ca 1000. Anbefales innført i 2027. Dette tiltaket vil kreve ekstra innsats fra parkeringsavdelingen anslått til 1 årsverk. Det antas at dette er selvfinansiert av et økt antall bøter + 1 mill i bøter. Med økt belegg i 2028 antas det at netto inntekt øker til 6,65 mill. i 2028.

Trinn 3 er å innføre parkeringsavgift på offentlige parkeringsplasser i resten av kommunen Høle, Figgjo, Hommersåk og Forsand. Det er grovt anslått et antall på 300 plasser. Med et belegg på 40% vil dette utgjøre en økt inntekt på 1,1 mill i 2029. Tiltaket vil kreve investeringer i form av skilting og automater anslått til kr. 500.000.

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av inntektsøkning, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Parkeringsgebyr	0	-0,2	-4,7	-6,6	-7,7	-7,7
Kap kostnader av investering 1,8 mill		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Netto effekt	0	0,0	-4,5	-6,4	-7,5	-7,5

4.2.9 Tiltak 9: Samferdsel: Øke parkeringsavgift i sentrum (anbefalt)

Problemet

Økonomianalysen viser at Sandnes kommune hadde 20 millioner kroner høyere netto utgifter på funksjon 330 samferdselsbedrifter enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12 i 2024.

Samferdselsbedrifter betyr i hovedsak havnevesen og parkering. Det kommunale foretaket Sandnes Havn KF er utenfor mandatet til prosjektet. Spørsmålet er om kommunen kan øke netto inntekter fra parkeringsvirksomheten. Da må kostnadene reduseres eller inntektene økes. Netto inntekt var 2,9 millioner kroner i 2024. Kostnadene var 15 millioner kroner og inntektene 18 millioner kroner. Vi har ingen sammenligningstall fra andre kommuner.

Løsningen

Tiltaket er å øke timeprisen i sentrum for å øke inntekter på parkering. Prisen på parkering er i dag 15 kr for første time, 21 kr for andre time, 32 for time tre samt påfølgende timer. Dersom vi sammenlikner med for eksempel Stavanger, har de fra 20 – 40 kr pr. time i parkeringshus. For gateparkering i Stavanger sentrum har de 31 for første time, 41 for time to og 62 for time tre. Så de har altså betydelig høyere priser enn Sandnes.

I henhold til tabellen nedenfor foreslås tre ulike deltiltak: økte satser, lenger parkeringstid og flere plasser.

Økte satser: I 2024 hadde Sandnes kommune parkeringsinntekter i sentrum på 7 mill. Dette gjelder 716 parkeringsplasser i sentrum. Dersom en øker alle satsene med 5 kr., forventes det en merinntekt på 1,6 mill kr årlig. Satsene blir slik:

- 20 kr for første time,
- 26 kr for andre time,
- 37 for time tre samt påfølgende timer.

Lenger parkeringstid: Det foreslås å øke parkeringstiden fra dagens 09.00 – 19.00 på hverdager, til kl. 08.00 – 20.00. Det foreslås videre å forskyve parkeringstiden på lørdag fra 09.00 – 15.00 til 11.00 – 17.00. Da forventer en flere brukere, og økt inntekt.

Det er verd å merke seg at det må utarbeides **ny skiltplan for hele sentrum**, da gjeldende skiltplan er fra 1978. Denne er ikke i tråd med dagens regelverk. En må også flytte en del skilt. Noen parkeringsplasser forsvinner i kryss i Storgata. Vi sjekker om det er mulig å få en dispensasjon fra Statens Vegvesen på kravet om ny skiltplan slik at dette kan utarbeides parallelt med ny opparbeiding av St. Olavsgt, Langgt nord og Gjesdalveien. Uavhengig av parkeringsavgiften, må det lages ny skiltplan. Antatt investeringskostnad 1 mill. Anslått netto merinntekt på kr 1,1 mill.

Flere plasser: I tillegg innføre avgift på dagens avgiftsfrie plasser innenfor sentrumssonen og sør for Oalsgata. Storgata overfor Sandnes gamle gravlund 29 stk, Eidvollsgata v Klippen 11 stk, Nygårdsgaten 8 stk, Kristies gate 11 stk, Kirkegaten 8 stk. Holdbergsgate 11 stk. Til sammen 78 nye plasser. Anslått inntekt på kr 300.000.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukere: Kan føre til at mindre folk besøker sentrum med bil. Kan medføre konsekvenser for næringslivet.

Kan være positivt ift klimatiltak og støtte opp om bruk av kollektiv, sykkel og gange. En rimelig løsning med umiddelbare inntekter og lite administrativt behov. Det pågår et arbeid i regi av

bymiljøpakken hvor en modellerer parkeringsavgift som et viktig virkemiddel som å nå byvekstmålet. Støtter også opp om bussveien.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

1. Kan innføres i 2026, krever ikke ny skilting.
 1. Vil kreve endringer av parkeringsskilt i hele sentrum, har en investeringskost på kr 1.000.000,- Anbefales i 2028.
 2. Nye parkeringsplasser i sentrum vil kreve ny skilting og merking + automater. Anslått investering kr. 500.000.. Anbefales i 2028.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av inntektsøkning, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Økte inntekter		-1,6	-1,6	-3,0	-3,0	-3,0
Økte kap kostn av investering 1,5 mill kr				0,2	0,2	0,2
Netto utgift		-1,6	-1,6	-2,8	-2,8	-2,8

4.2.10 Tiltak 10 Forvaltning: Redusere saksbehandlingskapasitet innenfor forvaltning

Problemet

Økonomianalysen viser at Sandens hadde høye kostnader til enkelte forvaltningsoppgaver innenfor tekniske tjenester i 2024. Netto utgift i på funksjon 301 Plantjenester var 3 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12. Samlet sett var utgiftene innenfor forvaltningstjenestene (plan, byggesak, kart, oppmåling, naturforvaltning og kulturminneforvaltning) 8 mill. kr. lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Stramme økonomiske rammer gjør det nødvendig å kutte driftskostnader. Kostnadsreduksjonene søkes tatt innenfor forvaltningsområder hvor automatisering og digitalisering kan ha potensial til å redusere effekten av kostnadskutt.

Løsningen

Tiltaket er å redusere samlet saksbehandlerkapasitet med 5% innenfor Byutvikling og teknisk, inkludert innenfor enhetene utvikling og gjennomføring, Samfunn, plan og bygg, Park, idrett og vei, Eiendom og Geodata. Reduksjonen søkes gjennomføres ved stillingskontroll, der utvalgte stillinger som i perioden 2026-2029 blir vakante (ved at medarbeidere velger å slutte i Sandnes kommune) ikke erstattes.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Konsekvens kan bli økt saksbehandlingstid eller redusert kvalitet på saksbehandlingen. Reduksjon i bemanning kan gi mindre omfang av (strategisk) planlegging og analyse, forsinkelse i prosjektgjennomføring og redusert tilgjengelighet mot publikum. Kvalitet på tjenestene som leveres vil kunne bli redusert. Konsekvensene vil kanskje kunne kompenseres for gjennom ulike tiltak for å øke kapasitet, effektivitet eller kvalitet. Ansatte vil kunne oppleve økt arbeidspress hvis ambisjonsnivået innenfor de ulike fagområdene opprettholdes til tross for reduksjon i bemanning.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- Innføre stillingskontroll (innført fra mai 2025)
- Drøfte og definere ambisjonsnivået for oppgavene som skal utføres innenfor aktuelle enheter
- Utarbeide felles dimensjoneringsplan for tjenesteområdet for oppgaver og ressursbruk (dvs årsverk per avdeling og oppgaveområde)
- Vurdere oppståtte vakanser i lys av felles plan, og eventuelt erstatte vakanser eller ikke på grunnlag av planen
- Kompensere for eventuell reduksjon i saksbehandlingskapasitet gjennom forenkling av interne arbeidsprosesser og/eller bruk av ny teknologi som kunstig intelligens.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-2	-3	-4	-5	-5

4.2.11 Tiltak 11: Administrasjon: Øke utnyttelsen av rådhuset (anbefalt)

Problemet

Erfaringer viser at ikke alle kontorplasser på rådhuset er i bruk i løpet av en arbeidsdag. Det er viktig å se på tiltak for å øke utnyttelsen av rådhuset.

Løsningen

I første omgang er det bestemt at Eiendom skal inn på rådhuset. Dette er begrunnet i at Eiendom etter en omorganisering nå inngår i tjenesteområdet Byutvikling og teknisk. I prosjektet skal en videre vurdere om det er andre avdelinger/ virksomheter som bør flytte inn i rådhuset for å styrke samhandlingen.

Tiltak som vurderes er å innføre en dekningsgrad på 80 %, samt vurdere om det er mulig å finne flere kontorplasser med mindre fysiske justeringer. Prosjektet forventes å være gjennomført innen utgangen av 2025.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Ansatte på rådhuset vil få en annen hverdag enn i dag – og ansatte på Eiendom flytter fra ekstern lokasjon inn på rådhuset. Det kan være både fordeler og ulemper rundt dette – og hver ansatt vil oppleve dette ulikt. Når Eiendom flytter inn på rådhuset vil det styrke muligheten for samhandling med flere virksomheter innen byutvikling og teknisk og andre som er lokalisert på rådhuset. Dagens situasjon er slik at ansatte på rådhuset i nye stillinger ikke har fast kontorplass. Rådhuset er i dag fullt utnyttet med 100 % dekningsgrad.

Plan for gjennomføring

Tiltaket planlegges gjennomført slik:

- KLG er styringsgruppe og det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal gjennomføre selve endringsarbeidet
- Etter sommeren vil en ta stilling til anbefaling fra arkitekt med forslag til mindre tiltak for å øke utnyttelsen av rådhuset
- Selve innflytting av Eiendom/ interne justeringer på rådhuset vil bli gjennomført 1. kvartal 2026 2025

Økonomisk effekt

Tiltaket med at Eiendom flytter inn på rådhuset gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon tilsvarende dagens utgifter til å leie lokaler til Eiendom. Dette er vist i tabellen under.

Ytterligere kostnadsreduksjoner som følge av ytterligere økt utnyttelse av rådhuset, er ikke beregnet og ikke tatt med i tabellen under.

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-1,0	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1

4.2.12 Tiltak 12: Administrasjon: Effektivisere heltidsprosjektet (anbefalt)

Problem

Økonomianalysen viser at Sandnes har lave utgifter til administrasjon. Behovskorrigerte netto utgifter var 75 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12.

Det er likevel viktig å snu alle steiner, også i administrasjonen. Kommunen brukte 373 mill kroner på administrasjon i 2024.

Løsningen

Tiltaket er å redusere kostnadene til heltidsprosjektet i kommunen. Det er tidligere gitt en bevilgning på 4,5 millioner pr år for å arbeide med heltid utenom helse/ velferd (som er et eget prosjekt). De siste årene viser at en ikke klarer å bruke disse midlene fullt ut.

Det foreslås at en reduserer prosjektbudsjettet for Heltid. Gjenstående midler finansierer to stillinger og ulike tiltak knyttet til heltidsarbeid i kommunen.

Konsekvenser

I dag brukes disse midlene til å dekke omstilling i forbindelse med nedleggelse av rekrutteringstjenesten. Det er finansiert med kr 600.000 i 2024, 1,2 millioner i 2025 og kr 600.000 i 2026. I forbindelse med tidligere politisk sak står det at tiltaket skal innarbeides i HØP. Dersom en ikke viderefører dette med nye midler i HØP fra 2026 så vil tiltakene stoppe opp.

Plan for gjennomføring

Enkelt å gjennomføre. En administrativ endring.

Økonomisk effekt

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-1,3	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8

4.2.13 Tiltak 13: Administrasjon: Lavere utgifter til politisk styring (anbefalt)

Problemet

Økonomianalysen viser at Sandnes hadde 4 mill. kroner høyere utgifter til politisk styring enn gjennomsnittet i kommunegruppe 12 i 2024. Dette gjelder honorarer til politikere og driften av de politiske utvalgene. Høye utgifter til politisk styring kan komme av mange politikere i utvalgene, høye satser for godtgjøring eller mange møter.

Løsningen

Reversere endringene dagens kommunestyre vedtok under og etter konstituerende møte i 2023 knyttet til folkevalgtes arbeidsvilkår (reglement og godtgjørelse).

Tiltakene som reverseres:

Tiltak	Innsparing
Formannskapet reduseres fra 15 til 13 representanter. Frikjøp av to representanter a 20 % utgår.	Kr. - 426.000,-
Kommuneplanutvalget legges ned og oppgavene overføres til formannskapet. Frikjøp leder (kr. 213.000) utgår, møtegodtgjørelse til 13 medlemmer og observatører utgår (kr. 123.500)	Kr. - 337.000,-
Frikjøp av nestlederne i hovedutvalgene og kommuneplanutvalget utgår. Det er 4 nestledere med 10 % frikjøp og 1 nestleder (UBS) med 20 % frikjøp.	Kr. - 640.000,-
Økning i frikjøp til gruppeleder for det største opposisjonspartiet knyttet til møter i Næringslivsutvalget reduseres fra 20 % til 10 %.	Kr. - 107.000,-
Gruppeledernes frikjøp på 40 % (kr. 426.000) skal også dekke møtegodtgjørelse for møtene i kommunestyret. Dette var foreslått av Arbeidsutvalget i forrige periode, men ble endret av det forrige kommunestyret da de vedtok Forskrift om økonomisk godtgjørelse for folkevalgte i september 2023.	Kr. - 260.000,-
Total innsparing	Kr. -1.770.000

Godtgjørelsen justeres hvert år pr. 01.05., etter vedtak i Stortinget medio juni.

Konsekvenser

Redusert frikjøp og godtgjørelse for frikjøpte folkevalgte. Nedleggelse av utvalg kan føre til større belastning for formannskapet. Reduksjon i antall representanter i formannskapet kan føre til at færre partier får plass der. Vil ikke få full effekt før i 2028.

Plan for gjennomføring

Når innsporingen er vedtatt, tas dette med i arbeidet Arbeidsutvalget skal i gang med høsten 2025 og frem mot ny kommunevalgperiode.

Økonomisk effekt

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	0	0	-1,8	-1,8	-1,8

4.2.14 Tiltak 14: Administrasjon: Mindre utgifter til IKT-lisenser (kontorstøtte)

Problemet

Økonomianalysen (dypdykk administrasjon) viser at Sandnes kommune har lave driftsutgifter til IKT. Det er likevel viktig å se nærmere på IKT-utgiftene, når kommunen skal effektivisere driften.

Det er i dag store økninger i kostnader knyttet til lisenser. Eksisterende lisensavtale utløper 31.12.2025. Ny avtale vil sannsynligvis bli betydelig dyrere (valuta, inflasjon siste 3 år).

Løsningen

Administrasjonens vurdering er at det er mulig å redusere/optimalisere tildelte lisenser. Optimalisere programvare og lisenstildeling til ansatte i Sandnes kommune. Vurdere kjøp og lavere oppgraderingsfrekvens av kontorstøtteprogram (Microsoft Office) og overlappende sikkerhetsprodukter. Kostnad per ansatt og/eller datamaskin varierer, og store ansattgrupper har allerede fått begrenset tilgang.

Eksempel på kostnader og volum (årlig leie). Det eksisterer flere andre lisenstyper og modeller for sentral infrastruktur og funksjoner som ikke er listet opp, blant annet identitetshåndtering og sikkerhetsløsninger.

Funksjonalitet MS Office	Antall ansatte	Ca kostnad per ansatt	Totalt
«Full Office lisens»	1367	4200,-	5,8 mill
Delvis Office lisens (Online)	4285	800,-	3,4 mill
Oppvekst (Edu)	3460	630,-	2,2 mill

Aktuelle løsninger er å redusere/fjerne antall ansatte som har tilgang til full Office funksjonalitet. Alternativ kan vi kjøpe (investere) i full Office versjon (Investeringskost per ansatt/pc er ca 5.500

mindre funksjonsendringer (End-of-Life okt. 2029). Vurdering er at det er realistisk å redusere/optimalisere kostnader og funksjonalitet med akseptable konsekvenser for minimum 2 mill per år.

Aktuell løsning må ivareta nødvendig support og sikkerhetskrav og avhengigheter til eksisterende fagapplikasjoner, for eksempel elektronisk pasientjournal (Profil).

Konsekvenser

Ansatte: Ved reduksjon av funksjonalitet vil noen ansatte vil måtte endre arbeidsmetode og får redusert tilgang til kjente applikasjoner eksempelvis ved overgang fra skrivebordsversjon av Office til Office Online.

Plan for gjennomføring

Gjennomføre detaljert karlegging av konsekvenser og avhengigheter. Eget prosjekt er allerede igangsatt:

Utdrag fra nylig igangsatt prosjekt Digitalisering og IT:

Prosjektmål: Hovedmålene for prosjektet er å oppnå betydelige kostnadsbesparelser knyttet til Microsoft-lisenser, opprettholde nødvendig applikasjonsfunksjonalitet (inkludert støtte for fagsystemet "Profil") og sikkerhetsnivå, samt standardisere prosesser for lisensadministrasjon og programvareutrudding.

Utvidet support (sikkerhetsoppdateringer) for eksisterende Office 2016 (1467 stk) utløper 14. okt 2025. Samlet tiltak inkluderer investeringsbehov/pleiebehov som tar høyde for utløp av eksisterende programvareavhengigheter og krav til oppgradering og support av programvare.

Økonomisk effekt

2-6 mill årlig. Tiltaket legger til grunn en effekt på 2 mill kr per år fra 2026.

Tiltaket forutsetter investeringer på 2 millioner kroner.

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-2	-2	-2	-2	-2

4.3 Helse og sosial

Tabellen nedenfor viser oppsummeringen av tiltakslisten med de 20 utredede tiltakene for de tre sektorene i helse og sosial. Det er utredet tiltak med årlig effekt på til sammen 116 mill. kr. i 2029, mens ambisjonen var på 92 mill. kroner.

Våre anbefalinger er i tråd med innsparingspotensialet i de ulike sektorene. Sosial tar derfor den største andelen og tiltakene her må sees i sammenheng for å sikre den beregnede effekten. Fordeling mellom tjenestene i mill. kr i 2029 for alle de 20 utrede tiltakene er:

- Sosial: 50
- Helse 19
- Pleie og omsorg (PLO): 48

Agenda Kaupang har anbefalt kommunen å prioritere 14 tiltak med en beregnet effekt på 102 mill. kroner i 2029:

- Økte inntekter: 1 tiltak med effekt 2,5 mill. kr i 2029
- Høyere produktivitet: 5 tiltak med effekt 45,6 mill. kr i 2029
- Lavere volum: 4 tiltak med effekt 31,5 mill. kr i 2029
- Bedre strategi: 4 tiltak med effekt 22,6 mill. kr i 2029

Tiltak innenfor helse og velferd									
			Økonomisk effekt i mill. kr						
Nr	Tjeneste	Tiltak navn	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Anbefalt
1	Sosial	Redusere utbetalinger til sosialhjelpsmottakere med andre inntekter.	-	1,0	-	4,0	-	4,0	1
2	Sosial	Redusere behovet for bruk av midlertidig botilbud	-	-	1,5	-	1,5	-	1
3	Sosial	Redusere antall langtidsmottakere av sosialhjelp under 30 år	-	2,0	-	3,0	-	5,0	1
4	Sosial	Kartlegge og avklare alternative rettigheter for langtidsmottakere over 29 år	-	3,0	-	8,0	-	8,0	1
5	Sosial	Redusere antall familier som lever av sosialhjelp	-	-	8,0	-	13,0	-	1
6	Sosial	Endret praksis for utmåling av økonomisk sosialhjelp	-	5,0	-	10,0	-	10,0	1
7	Helse	Redusere vikarutgifter til fastleger	-	2,0	-	8,0	-	11,0	1
8	Helse	Omorganisering av frisklivstilbudet	-	2,5	-	2,5	-	2,5	1
9	Helse	Måltrettet og tilpasset innsats helsestasjonstjenester	-	-	1,0	-	1,0	-	
10	Helse	Måltrettet innsats forebygging psykisk helse 0-18 år	-	-	1,0	-	2,0	-	
11	Pleie og omsorg	Redusere kjøp av døgtjenester fra private leverandører	-	-	-	1,5	-	17,0	1
12	Pleie og omsorg	Vri fra døgnbasert avlastning til mer fleksible avlastningstiltak for barn og unge	-	2,6	-	2,9	-	7,9	1
13	Pleie og omsorg	Etablere Austrått bo- og aktivitetssenter som et bosenter for personer med demens	-	0,3	-	0,3	-	4,7	1
14	Pleie og omsorg	Innføre digitalt tilsyn på alle sykehjem med mulighet for døgtjenester	-	4,3	-	1,1	-	4,0	1
15	Pleie og omsorg	Mer effektiv organisering av natt-tjenesten på tvers av virksomheter	-	-	2,0	-	6,0	-	
16	Pleie og omsorg	Mer effektiv vekst i hjemmesykepleien med innføring av digital hjemmesykepleie og mer helseteknologi	-	0,9	-	2,9	-	2,9	1
17	Pleie og omsorg	Øke inntektene på kantinedrift på rådhuset	-	0,4	-	0,4	-	0,4	
18	Pleie og omsorg	Øke egenbetaling på trygghetsalarm	-	1,0	-	2,0	-	2,0	
19	Pleie og omsorg	Avvikle kjøp på Sandnes Proservice	-	0,6	-	0,6	-	0,6	
20	Pleie og omsorg	Helhetlig boligpolitikk for eldre som reduserer og utsetter behovet for sykehjemsplasser	-	-	-	-	-	-	1
Sum tiltak			-	16,3	-	58,5	-	87,9	
Sum anbefalte tiltak			-	14,4	-	51,6	-	76,0	

Under følger en nærmere beskrivelse av tiltakene.

4.3.1 Tiltak 1 Sosial: Redusere utbetalinger til sosialhjelpsmottakere med andre inntekter (anbefalt)

Problemet

I 2024 ble om lag 58 millioner kroner i sosialhjelp utbetalt til innbyggere som hadde en trygd/pensjon som hovedinntekt. Tallene kan tyde på at en betydelig andel av sosialhjelpen utbetales til innbyggere som i utgangspunktet har tilstrekkelig midler til å dekke utgiftene sine selv.

Samlet sett tyder tallene på at innbyggere med en annen hovedinntekt har en betydelig større samlet inntekt enn de som kun har økonomisk sosialhjelp. Det er ikke funnet forhold i omgivelsene eller i husholdningene som kan forklare denne ulikheten i samlet inntektsnivå.

Det ble utbetalt om lag 6,1 millioner kroner i nødhjelp i 2024. I tillegg utgjorde utbetalingene til strøm- og husleiegjeld om lag 3,3 millioner kroner.

Løsningen

Gjennomgå kontorets retningslinjer for tildeling og utmåling av sosialhjelp for å få en mer likeverdig praksis når det gjelder å vurdere retten til sosialhjelp. Praksis må i større grad tydeliggjøre ansvaret som den enkelte har for å disponere egne midler, samtidig som kravet til forsvarlige tjenester ivaretas.

En mer restriktiv praksis for innvilgelse av stønad utover sosialhjelpens hovedformål og til søkere som i utgangspunktet skal ha tilstrekkelig med midler til å dekke formålet selv, vil kreve god saksbehandlingskompetanse og solide systemer for å kvalitetssikre dokumentasjonsgrunnlaget og den faglige, individuelle skjønnsutøvelsen.

For at kontoret i større grad skal kunne tilby råd, veiledning og praktisk bistand til å styre egen økonomi, vil det kunne være et behov for en styrking av veilederkapasiteten og –kompetansen.

For å begrense det store antallet nødhjelpssøknader med tilsvarende høye utbetalinger, må det iverksettes flere koordinerte tiltak. Styrket veiledning og oppfølging av nødhjelpssøkere. Det må sikres at det foretas en individuell vurdering av stønadsnivå og stønadsperioden.

Ressursmessig konsekvenser:

For å få til økt kvalitet i vedtak og endre praksis er det essensielt å bruke mer ressurser på kvalitetskontroll og styring. Det vil være en fordel å styrke kontorets kapasitet når det gjelder tilbud om generell privatøkonomisk veiledning. Om dette gjennomføres som styrking av spesialfunksjoner eller en generell styrking av veilederkapasiteten må vurderes videre.

Beregning av effekter:

Ved å redusere gjennomsnittlig utbetaling til innbyggere med trygd eller pensjon som viktigste inntektskilde med 10% vil det gi en samlet effekt på om lag 6 millioner kroner.

Konsekvenser for innbyggere

Innbyggere som tidligere har blitt innvilget dekning av tilleggsytelser, godkjent ekstrautgifter eller fått dekket gjeld vil i større grad får tilbud om veiledning og praktisk bistand til å disponere egne midler.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- ▶ Høsten 2025: Gjennomgang og oppdatering av retningslinjer for saksbehandlingen, rutiner for kvalitetsoppfølging og internkontroll. Oppstart av opplæringstiltak.
- ▶ 1.halvår 2026: Kompetanseutvikling. Rekruttering.

Tiltakene er gjensidig avhengig av hverandre og må ses i sammenheng med de andre tiltakene. Tiltaket under vil ikke klare å få til den endringen som er forespeilt uten at de andre tiltakene også iverksettes.

Økonomisk effekt

Tiltak forventes å gi en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Reduserte utgifter til nødhjelp, tilleggssytelser og dekning av gjeld	-3	-6	-6	-6	-6
Utgifter til 2 veilederårsverk	2	2	2	2	2
Netto utgift	-1	-4	-4	-4	-4

4.3.2 Tiltak 2 Sosial: Redusere behovet for bruk av midlertidig botilbud (anbefalt)

Problemet

Mer enn 300 innbyggere fikk sosialhjelp til dekning av midlertidig botilbud i 2024. Nav Sandnes har med bakgrunn i dette behovet et eget boligteam som jobber med oppfølging av innbyggere som bor midlertidig. Målet er at færre skal ha behov for midlertidig bolig og at flere skal bo kortere midlertidig.

Nærmere 10% av utgiftene til økonomisk sosialhjelp i 2024 ble utbetalt for å dekke kostnader knyttet til midlertidig botilbud. Dette er et høyere nivå enn det som er vanlig i kommunene. Utbetalingene til midlertidig botilbud oversteg 22 millioner kroner i 2024.

Det ble utbetalt stønad til midlertidig bolig mer enn 1300 ganger i løpet av året. I tillegg kommer de døgnene som innbyggeren betalte for selv.

Av de som fikk stønad til midlertidig botilbud var det 47 familier med barn.

11 innbyggere har fått stønad til midlertidig botilbud i mer enn 20 av de siste 24 mnd.

Løsningen

Gjennomgå og tydeliggjøre rutiner og retningslinjer rundt vurdering og tildeling av botilbud. Følge opp rutinen om kontakt med innbygger i forbindelse med forlengelse av vedtak.

Styrke oppfølgingen av innbyggere i midlertidig botilbud med jevnlig veiledningssamtaler.

Kartlegging av eksisterende innbyggere i midlertidig botilbud. Utarbeide plan for alternativ bolig for den enkelte innbygger.

Forbedre rutinen for veiledning og oppfølging i forkant av, og under oppholdet i midlertidig bolig særlig med tanke på de som har bodd over lang tid i midlertidig bolig.

Ressursmessige forutsetninger:

Styrke veilederkapasiteten med 2 stillinger. En stilling er allerede i virksomhet. Ytterligere en stilling er planlagt iverksatt i løpet av 2026.

Beregning av effekt:

Registreringer viser at det ble utbetalt i underkant av 23 millioner kroner til midlertidige botilbud i 2024. Reduksjon av antall døgn i midlertidig botilbud med 20% gir en innsparing på om lag 4-5 millioner kroner, avhengig av døgnprisen.

En del av de som får en annen bolig, vil måtte få sosialhjelp til helt eller delvis dekning av boutgiftene.

Til sammen 2 veilederstillinger beregnes å gi en samlet kostnad på om lag 2 millioner kroner inkludert sosiale kostnader og andre utgifter.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

En styrking av boligteamet gjør at flere innbyggere vil få tilbud om boligveiledning. Dette fører til at flere saker kan løses med forebyggende arbeid. Innbygger vil ikke ha behov for midlertidig overnatting i denne modellen fordi de får hjelp til å finne en varig løsning. Kartlegging og oppfølging vil videre avdekke eventuelle behov for andre tjenester.

Overføring av innbyggere fra midlertidig botilbud til varig bolig vil øke presset på de tilgjengelige boligene og vil kunne føre til at andre boligsøkere ikke finner en egnet bolig.

Kontoret vil få styrket sin evne til å finne bedre alternativer til midlertidig botilbud. Vil komme i bedre posisjon for den arbeidsrettede oppfølgingen og håndtering av andre utfordringer innbyggeren måtte kan behov for bistand til.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- ▶ Høsten 2025: Videreføring og videreutvikling av allerede iverksatte tiltak.
- ▶ 2026: Kartlegging av eksisterende innbyggere av midlertidig botilbud
Implementering av opplegg for veiledning og oppfølging av søkere/innbyggere av midlertidig botilbud.

Økonomisk effekt

Tiltaket forventes å gi en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Reduksjon av antall døgn i botilbud	-2	-5	-5	-5	-5
Utgifter til alternative boliger	1	1,5	1,5	1,5	1,5
Utgifter til 2 veilederårsverk	1	2	2	2	2
Netto utgift	0	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5

4.3.3 Tiltak 3 Sosial: Kartlegge og avklare rettigheter for innbyggere under 30 år (anbefalt)

Problemet

I 2024 mottok 693 unge voksne uten barn 32 millioner kroner i sosialhjelp. Blant de unge voksne uten barn hadde 171 personer sosialhjelp som hovedinntekt. Samlet sett mottok disse unge voksne 12 millioner kroner i sosialhjelp.

Løsningen

Styrke veiledning og oppfølgingsinnsatsen for unge voksne som mottar sosialhjelp. Samt en mer aktiv og individuell bruk av aktivitetsplikten.

Ressursmessige forutsetninger: Øke bemanningen med 3 veilederårsverk.

Beregning av effekt: Redusere gjennomsnittlig stønadstid med 1 måned. Dette er anslått til å gi en reduksjon i sosialhjelpsutbetalingene på 25 % eller om lag 8 millioner kroner.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

- De unge voksne vil få tettere oppfølging og veiledning for å komme tilbake til utdanning eller ut i arbeid.
- De unge voksne vil raskere få avklart hvilken oppfølging de trenger for å komme tilbake til utdanning eller ut i arbeid.
- Det vil styrke veiledningskapasiteten overfor unge voksne som mottar sosialhjelp.
- Tiltaket vil kunne medføre noen flere deltakere i KVP, med tilsvarende økt behov for oppfølging.

Plan for gjennomføring

Tiltaket planlegges gjennomført slik:

- ▶ Høsten 2025: Planlegging og kartlegging av brukerportefølje.
- ▶ 1. halvår 2026: Rekruttering og planlegging.
- ▶ 2. halvår 2026: Fullt operativt tiltak.

Økonomisk effekt

Tiltakene i dette dokumentet er gjensidig avhengig av hverandre og må ses i sammenheng med de andre tiltakene. Dette tiltaket vil ikke klare å få den beregnede effekten uten at de andre tiltakene også iverksettes. Tiltaket forventes å gi en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Redusert gjennomsnittlig antall måneder med økonomisk sosialhjelp til unge voksne under 30 år uten barn med 1 måned	-3	-6	-8	-8	-8
Utgifter til 3 veilederårsverk	1	3	3	3	3
Netto utgift	-2	-3	-5	-5	-5

4.3.4 Tiltak 4 Sosial: Kartlegge og avklare rettigheter for innbyggere over 29 år som er langtidsmottakere av sosialhjelp (anbefalt)

Problemet

I 2024 var det 251 innbyggere over 29 år uten barn med sosialhjelp som hovedinntekt. Disse mottok til sammen 44 millioner kroner i sosialhjelp. I tillegg ble det utbetalt om lag 33 millioner kroner til 536 innbyggere med en annen hovedinntekt.

Blant innbyggerne med sosialhjelp som hovedinntekt vil det være enkelte som vurderes å være uten reell mulighet til å komme i arbeid, men som ikke ansees å fylle vilkårene for en ytelse etter folketrygdloven.

Det er grunn til å anta at en betydelig andel av langtidsmottakerne over 30 år, har såpass sammensatte og omfattende problemer at målet om ordinært arbeid bare kan nås hvis det settes inn langvarige og omfattende tiltak fra flere aktører enn bare Nav. Det er også en sannsynlighet for at flere av innbyggerne i denne gruppen kan være aktuelle for en varig trygdeytelse, som alternativ til videre økonomisk sosialhjelp. Avklaring av andre rettigheter, spesielt hvis det er aktuelt med en varig ytelse, kreves grundig utredning av helsetilstand og funksjonsevne. Det vil være påkrevd å prøve ut arbeidsevnen, før vilkårene i folketrygdloven kan vurderes å være oppfylt.

Løsningen

Ut fra gitte kriterier defineres 100 av innbyggerne med sosialhjelp som hovedinntekt over 6 måneder som målgruppe. De utvalgte innbyggerne skal kartlegges med tanke på å få avklart om det er helseutfordringer som medfører en lav funksjonsevne som kan tilfredsstille folketrygdlovens vilkår om sykdom, skade eller lyte.

For de brukerne som ansees å være aktuelle for avklaring av alternative rettigheter etter folketrygdloven iverksettes de nødvendige tiltakene. Prosessen innebærer samtaler med stønadsmottakere, innhenting av samtykke, samling av dokumentasjon fra Navs registre og eksterne kilder. Det vil også være behov for omfattende og nært samarbeid med fastleger, spesialisthelsetjenesten og kommunale virksomheter, særlig innenfor rus og psykisk helse.

Ressursmessige forutsetninger:

Øke bemanningen med 4 årsverk til veiledning.

Beregning av effekt:

1. Redusere antall innbyggere over 30 år med sosialhjelp som hovedinntekt med 20 %, tilsvarende 50 innbyggere à kroner 175 000 = 9 millioner kroner
2. Det legges til grunn at innbyggere med en annen hovedinntekt potensielt kan få en høyere inntekt gjennom rettighetsavklaringen og at det kan være andre voksne i husstanden som ikke har egen inntekt. Det er beregnet en reduksjon av sosialhjelpsbehovet på 10 % (av 33 millioner) for denne gruppen.

Konsekvenser for innbyggere

Innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt vil med veiledning og kartlegging få avklart eventuelle rettigheter til ytelser etter folketrygdloven. Dette kan gi bedre tilgang på langvarig og tilpasset behandling eller kvalifiserende tiltak. For innbyggere som vurderes som varig ute av stand til å fungere i et ordinært arbeid, vil en varig trygdeytelse gi en tryggere og mer forutsigbar inntekt.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- ▶ Høsten 2025: Planlegging og kartlegging av brukerportefølje.
- ▶ 1. halvår 2026: Rekruttering og planlegging.
- ▶ 2. halvår 2026: Fullt operativt tiltak.

Økonomisk effekt

Tiltakene i dette dokumentet er gjensidig avhengig av hverandre og må ses i sammenheng med de andre tiltakene. Dette tiltaket vil ikke klare å få den beregnede effekten uten at de andre tiltakene også iverksettes.

Tiltaket forventes å gi en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Reduserte utbetalinger til innbyggere over 30 år uten barn med sosialhjelp som hovedinntekt.	-4	-9	-9	-9	-9
Reduserte utbetalinger til innbyggere under 30 år uten barn med andre hovedinntekter	-1	-3	-3	-3	-3
Utgifter til 4 nye veilederårsverk	2	4	4	4	4
Netto utgift	-3	-8	-8	-8	-8

4.3.5 Tiltak 5: Sosial: Redusere antall familier som lever av sosialhjelp (anbefalt)

Problemet

I 2024 mottok 892 husstander med barn, sosialhjelp. Dette utgjorde 112 millioner kroner i sosialhjelp. Totalforbruket i 2024 var på 240 millioner kroner. Dermed utgjør denne gruppen nær halvparten av utbetalingene til sosialhjelp.

Av husstandene med barn hadde 231 sosialhjelp som eneste inntektskilde. Gjennomsnittlige utbetalingene til disse husstandene var om lag 203 000 kroner, totalt 47 millioner kroner.

I 2024 hadde 419 av husstandene som mottok sosialhjelp barn og var registrert med to voksne. Disse husstandene mottok til sammen 61 millioner kroner. Av dette utvalget var 79 husstander registrert som innbyggere med sosialhjelp som viktigste inntektskilde. 148 av disse husstandene hadde sosialhjelp i tillegg til annen inntekt og mottok 29 millioner kroner. Husholdningene står som regel registrert med hovedforsørgers inntekt, og opplysninger om status for ektefelle/medsøker blir ofte ikke registrert hos Nav. Dette kan føre til at vedkommende ikke får en likeverdig oppfølging og veiledningen, sammenlignet med det en hovedforsørger ville fått. For å sikre en stabil situasjon, uavhengig av sosialhjelp vil ofte en barnefamilie være avhengig av to inntekter. Det er derfor viktig å identifisere oppfølgingsbehov hos voksne som ikke er registrert om hovedforsørgere i Nav.

Det er en rekke hensyn å ta når det gjelder innbyggere med barn. Kravet om å ivareta barns levekår, samtidig som foreldrene skal følges tett og aktivt opp mot arbeid er en særlig utfordring.

Løsningen

Styrking av veilederkapasitet rettet mot innbyggere med barn. Økt innsats for arbeidsrettet oppfølging og ivaretagelse av barns levekår. Det er særlig viktig å rette innsatsen mot familier uten annen inntekt enn sosialhjelp. I de tilfeller der hovedforsørger har en annen inntekt, må også ektefelle eller tilsvarende, kartlegges for å avdekke behovet for oppfølging.

Ressursmessige forutsetninger:

Tiltaket forutsetter styrking av veilederkapasiteten med 7 årsverk.

Beregning av forventet effekt:

Det anslås at tiltaket kan føre til at utbetalingene til innbyggere med barn kan reduseres med 25 %.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

Tettere og mer tilpasset oppfølgingsbistand til barnefamilier.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- ▶ Høsten 2025/1. halvår 2026: Rekruttering og planlegging. Utvalg og oppstart kartlegging.
- ▶ 2. halvår 2026: Fullt operativt tiltak.

Økonomisk effekt

Tiltakene er gjensidig avhengig av hverandre og må ses i sammenheng med de andre tiltakene. Tiltaket under vil ikke klare å få til den endringen som er forespeilt uten at de andre tiltakene også iverksettes.

Tiltak forventes å gi en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Reduserte sosialhjelpsutbetalinger til barnefamilier med 25%	-5	-15	-20	-28	-28
Utgifter til nye 7 veilederårsverk	5	7	7	7	7
Netto utgift	0	-8	-13	-21	-21

4.3.6 Tiltak 6 Sosial: Endret praksis for utmåling av økonomisk sosialhjelp (anbefalt)

Problemet

KOSTRA-tallene for 2024 viser at gjennomsnittlig utbetalt sosialhjelp per innbygger utgjorde om lag 84 000 kroner stønadsmottaker i Sandnes. Tilsvarende tall for KOSTRA-gruppe 12, var om lag 71 000 kroner. Dette til tross for at de samlede levekårene i kommunene i KOSTRA-gruppen er vurdert å gi behov for sosiale tjenester tilsvarende 104 % av landsgjennomsnittet, og det tilsvarende tallet for Sandnes var 94 %.

KOSTRA-dataene og bostøttestatistikken fra Husbanken gir ikke grunnlag for å hevde at det er forhold i omgivelsene som kan forklare stønadsnivået. Sandnes har samme gjennomsnittlige antall

barn per stønadstilfelle og like mange barn per barnefamilie som mottok sosialhjelp i 2024 som KOSTRA-gruppe 12.

Med bakgrunn i disse dataene kan det være grunn til å anta at kontorets praksis for utmåling av sosialhjelpsyttelsen bidrar til det høye stønadsnivået.

Generelt om utmålingspraksis:

Utmåling av sosialhjelpsyttelsen innebærer å balansere kravet om at alle skal være sikret et forsvarlig livsopphold, med forventningen om at sosialhjelpen skal bidra til overgang til arbeid (sosialtjenestelovens §1) og at tjenestemottaker skal bli selvhjulpen (sosialtjenestelovens §18, 3.ledd)

De veiledende satsene for livsopphold er et viktig virkemiddel i utmålingen av sosialhjelpsyttelsen, og et hjelpemiddel i skjønnsutøvelsen. Kommunen (Nav-kontoret) har rett og plikt til å utøve et konkret, saklig og individuelt skjønn ved tildeling og utmåling av stønaden. Skjønnets kan både medføre at det skal innvilges stønad utover det som livsoppholdssatsene tilsier, men også reduksjon av ytelsen i de tilfeller der stønadsnivået blir så høyt at det kommer i konflikt med formålet med sosialtjenesteloven.

Mulige områder for redusert stønadsnivå:

Stønad utover livsoppholdet:

Nav Sandnes følger de veiledende satsene når stønad til livsopphold skal beregnes. De samme normene inngår også som en del av vurderingsgrunnlaget når det skal fastslås om en søker oppfyller vilkårene for å motta sosialhjelp.

[Rundskrivet](#) som følger de veiledende satsene for livsopphold definerer hvilke formål livsoppholdsstønad er ment å dekke. I særlige tilfeller kan det etter en helhetlig og individuell vurdering være nødvendig å gi stønad utover livsoppholdssatsen. Dette kan for eksempel være stønad til reise, etablering i ny bolig, klær til barn og internett.

Det er vanlig at Nav-kontor har utarbeidet interne retningslinjer for vurdering av søknader om stønad til formål som normalt skal dekkes av livsoppholdssatsen.

Unge sosialhjelpsmottakere:

Ved å bruke den ordinære livsoppholdssatsen for å beregne sosialhjelpen til de yngste innbyggerne, kan stønadsnivået bli urimelig høyt sammenlignet med et normalt inntektsnivå for personer i samme alder. Det er relevant å sammenligne stønadsnivået for de yngste sosialhjelpsmottakerne med inntektssituasjonen for studenter. Reduserte ytelser for unge stønadsmottakere er innført i AAP, introduksjonsstønad og kvalifiseringsstønad, med samme begrunnelse.

Reduserte livsoppholdssatser i ulike grad for stønadsmottakere i alderen 18-25 år er vanlig praksis i mange Nav-kontor.

Avgrensning av samlet stønad til livsopphold i familier med mange barn:

Selv om KOSTRA-tallene viser at Sandnes ikke har en spesielt stor andel barnefamilier blant sosialhjelpsmottakerne så er det et potensial for reduserte sosialhjelpsutbetalinger gjennom å vurdere utmålingen av sosialhjelpen for denne gruppen.

Registreringene viser at 136 barnefamilier med 4 barn eller flere mottok 29 millioner kroner i sosialhjelp i 2024. Dette utgjorde om lag 220 000 kroner per familie i gjennomsnitt.

Det er vanlig at Nav-kontor har ulike varianter av ordninger som begrenser antall barn som det legges til grunn full livsoppholdssats for.

Løsningen

Retningslinjene for saksbehandlingen gjennomgås med tanke på at ytelsen skal sikre et forsvarlig livsopphold, samtidig som at det samlede stønadsnivået ikke blir høyere enn den inntekten stønadsmottaker kan forvente å oppnå som arbeidstaker eller i en utdanningssituasjon.

Retningslinjene oppdateres slik at de beskriver krav til helhetlig kartlegging som grunnlag for en konkret og individuell vurdering av den enkelte innbyggers eller husstands stønadsnivå.

Ressursmessig konsekvenser:

Tiltaket bør kunne gjennomføres parallelt med de andre tiltakene hvor det settes inn ekstra ressurser til veiledning.

Beregning av effekter:

Den samlede effekten av de foreslåtte tiltakene vi med stor sannsynlig føre til lavere utmåling av ordinær sosialhjelp til de berørte. En reduksjon av livsoppholdssatsene vil kunne føre til at et begrenset antall søkere vil bli vurdert å ikke være kvalifisert for sosialhjelp.

Det vil imidlertid måtte påregnes en del ekstra utgifter til dekning av tilleggssytelser i de tilfeller der livsoppholdsstønadene blir redusert.

Det vurderes som realistisk at den samlede effekten av tiltakene innebærer en 4 % reduksjon i utbetalingsnivået, sammenlignet med 2024. Dette er beregnet til 10 millioner kroner med full effekt.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

Innbyggere som berøres av endringene i praksis vil måtte påregne lavere sosialhjelpsytelser og i noen tilfeller få avslag på sosialhjelp. I tilfeller der det er særskilte forhold som tilsier et unntak fra hovedreglene, må dette dokumenteres og eventuelt fremmes en egen søknad om å få dekket.

Veilederne vil måtte bruke mer tid på kartlegging, innhenting av dokumentasjon og vurderinger i saker som berøres av endringene.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- ▶ Høsten 2025 Gjennomgang og oppdatering av retningslinjer for saksbehandlingen, tilpasning av maler og rutiner. Gjennomføring av nødvendige opplæringstiltak.
- ▶ Innføring av endret praksis fra 1.januar 2026

Økonomisk effekt

Tiltaket forventes å gi en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Endret praksis for tildeling og utmåling av sosialhjelpsytelser	-5	-10	-10	-10	-10
Netto utgift	-5	-10	-10	-10	-10

4.3.7 Tiltak 7: Helse: Redusere vikarutgifter til fastleger (anbefalt)

Problemet og løsningen

Sandnes kommune har betydelige utgifter til vikarbyrå. For 2024 ble disse totalt omkring 14 millioner kroner. Sandnes skal i henhold til [ny legetjenesteplan](#) satse sterkt på fastlegetjenesten med å etablere 6 nye nullhjemler allerede høsten 2025 og fremover i henhold til planen.

Kommunen har nullvisjon for bruk av vikarbyrå. Ved å sikre tilstrekkelig antall fastleger og dermed også kapasitet vil man ikke ha tilsvarende behov for å benytte seg av vikarbyrå i samme grad som tidligere, men noe vikarbruk må nok påregnes.

Beregning av effekter

I 2024 ble det regnskapsført 14 millioner kroner i vikarutgifter. Per juli 2025 er det regnskapsført knappe 8 millioner kroner. Det er ikke budsjettmidler til dette. Selv om noe vikarbruk må påregnes, forventes en reduksjon i utgiftene på 11 millioner kroner i 2026 sammenlignet med 2024. Jmfør ny legetjenesteplan vil det viktigste tiltaket for å beholde og rekruttere fastleger være å forsterke basistilskuddet. Det foreslås i saken en styrkning av basistilskuddet på 9 millioner kroner i 2026 og 3 millioner kroner i 2027. Tilskuddet vil avkortes i takt med det nasjonale basistilskuddet fra HELFO, som betyr at kommunen ikke lenger har utgifter til dette fra 2028.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

Sandnes kommune vil kunne tilby innbyggerne et mer stabilt og forsvarlig fastlegetilbud, samt bruken av vikarbyrå vil reduseres.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Høsten 2025: Økning i basistilskuddet søkes innarbeidet i Handlings og økonomi plan for 2026-2029. Rekruttere og etablere 6 nye nullhjemler fra høsten 2025 og fremover i henhold til planen.

Våren 2026: Økt basistilskudd fra 1. januar 2026 til alle fastleger i Sandnes kommune, gitt minimum listelengde på 800 pasienter.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Reduserte vikarutgifter	-11	-11	-11	-11	-11
Økning i basistilskuddet	9	3	0	0	0
Netto utgift	-2	-8	-11	-11	-11

4.3.8 Tiltak 8: Helse: Omorganisering av frisklivstilbudet (anbefalt)

Problemet

2 årsverk med masterutdanning (fysioterapi og ernæringskompetanse) jobber i dag i Frisklivssentralen. Hovedoppgaven i dagens situasjon er kurs i endring av levevaner (overvekt) med tilhørende treningsopplegg. Mange har benyttet dette tilbudet i årevis og mange innbyggere med kun somatiske utfordringer kan kjøpe dette selv gjennom private aktører.

Hovedutfordringen er at det ikke er en sammenheng mellom somatikk og psykisk helse med tanke på overvekt. Utfordringene med overvekt henger i mange sammenhenger sammen med psykiske helseutfordringer.

Løsningen

Omorganisere dagens frisklivstilbud til et sterkere samarbeid med Mestringsenheten sitt lavterskeltilbud som også har frisklivstilbud i sin portefølje.

Veiledning om røykeslutt er lovpålagt, men dette behøver ikke organiseres i Frisklivssentralen.

Rask psykisk helsehjelp og aktivitet har 20 årsverk som jobber med søvn, depresjon og angstmestring. Aktivitetsteamet består av 4,6 årsverk av disse.

Ressursmessige konsekvenser/beregning av effekter

Mestringsenheten vil med tilført ernæringskompetanse (Master i ernæring til Mestring) med 1 årsverk kunne søke på to tilskuddsordninger som vil kunne dekke inn minimum 1 årsverk.

- ▶ Tilskudd til ernæringsfysiologer i helse og omsorgstjenesten
- ▶ Tilskudd til friskliv og mestring

1 årsverk fysioterapeut vil bli overført til satsingen på forebygging til eldre hjemmeboende i Fysio-/ergoterapiavdelingen, avdeling voksne. Lønnen til dette årsverket vil bli dekket av allerede vedtatt styrking i økonomiplanen i 2026.

Det er ingen spesielle gevinster i forhold til lokaler i og med at dagens Frisklivssentral kun benytter et kontor.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

Innbyggere med kun somatiske utfordringer, må kjøpe dette selv gjennom private aktører.

Innbyggere med psykiske helseutfordringer vil få et mer helhetlig frisklivstilbud og enda sterkere fokus på ernæring og overvektproblematikk.

Ingen ansatte vil miste jobben, men dagens ansatte i Frisklivssentralen må skifte arbeidsplass og kolleger til Mestringsenheten.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Høsten 2025: Varsle omorganisering av 2 årsverk, søke tilskuddsmidler.

Våren 2026: Oppstart nye roller og arbeidsoppgaver januar 2026.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Redusere 2 årsverk i Frisklivssentralen	-2	-2	-2	-2	-2
Styrke lavterskeltilbudet innen Mestringsenheten med 1 år ernæringskompetanse	1	1	1	1	1
Tilskudd til ernæringsfysiologer i helse og omsorgstjenesten	-0,75	-0,75	-0,75	-0,75	-0,75
Tilskudd til friskliv og mestring	-0,75	-0,75	-0,75	-0,75	-0,75
Netto utgift	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5

4.3.9 Tiltak 9: Helse: Målrettet og tilpasset innsats Helsestasjonstjenester

Problemet

Demografisk prognose viser at barnebefolkningen 6-12 år reduseres med om lag 500 barn i perioden frem til 2030. Fødselstallene i samme periode viser en svak økning, men er i den siste 10 årsperioden betydelig redusert samtidig som jordmortjenesten og helsestasjonstjenesten er styrket.

Nasjonale føringer for drift av helsestasjonstjenester legger til grunn omfattende universelle tjenester. I en fremtidig strammere kommuneøkonomi må det vurderes hvorvidt deler av denne tjenesten skal gjøres mer målrettet for noen grupper, samt redusere individuelle konsultasjoner.

Løsningen

Helsedirektoratets norm for skolehelsetjenesten (barneskole) anbefaler 300 barn pr. skolehelsesykepleier. Det foretas budsjettjustering i helsestasjonstjenesten i tråd med fødselstall og barnebefolkning tilsvarende 2 stillinger.

Gjennomgang av dagens helsestasjonsprogram for å vurdere om det er mulig å redusere antall tilbud om universelle konsultasjoner på helsestasjonstjenester, og til mer effektiv målrettet risikobasert innsats.

Vurdere å erstatte individuelle konsultasjoner med økt bruk av gruppetilbud og digitale tjenester. Det foreslås å legge inn en reduksjon tilsvarende 1 stilling.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Ønsket konsekvens er å ivareta kvalitet, samt lov og forskrift i tjenestetilbudet. Redusere behovet for individuell oppfølging i helsestasjonstjenester. Frigi tid til mer individuelle oppfølging til de mest sårbare.

Barns beste vurdering: Det vurderes at tiltaket ikke vil redusere kvaliteten på dagens tjenestetilbud i Helsestasjonstjenester. Tiltaket er ikke i tråd med Sandnes unge kommunestyre sitt ønske om økt tilgang til skolehelsesykepleiere jamfør bl.a. høring til plan for psykisk helsearbeid.

Plan for gjennomføring

Analyse og iverksettelse av tiltak innen utgangen av 2026.

Helsestasjonstjenestenes lønnsbudsjett reduseres med 1 million kroner fra 2027, og ytterligere 2 millioner i 2028 og ut perioden. Vurderes gjennomført ved naturlig avgang.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-1	-1	-3	-3

4.3.10 Tiltak 10: Helse: Målrettet innsats i forebyggende psykisk helse for innbyggere 0-18 år

Problem

Pågående arbeid i Sandnes kommune knyttet til helhetlige hjelpetjenester har identifisert behov for større samhandling og koordinering av tjenestetilbudet mellom Helsestasjonstjenester og Ressurssenter for barn og familie.

Både helsestasjonstjenester og Ressurssenteret er de siste årene styrket med ressurser og kompetanse uten at dette er tilstrekkelig koordinert og bygger på en helhetlig innsatstrapp. Det har blant annet vært en satsning på psykologkompetanse i tjenesten, som kan medføre fare for at kommunen påtar seg oppgaver som ligger til spesialisthelsetjenesten.

Løsningen

Starte prosess for å etablere en helhetlig innsatstrapp i disse tjenestetilbudene med mål om mer treffsikker og effektiv hjelp.

Ressurssenteret for barn og familie og Helsestasjonstjenester er siste årene styrket med ressurser og ulik spisskompetanse. Blant annet er det ansatt totalt 7 psykologer i disse tjenestene, uten at det er en helhetlig plan for bruk av kompetansen. Gjennomgå hvordan spisskompetanse brukes i Helsestasjonstjenester og Ressurssenteret. Vurdere hvor mange psykologer og annen spisskompetanse tjenestene trenger for å ha et forsvarlig tjenestetilbud.

Mer helhetlig innsatstrapp og treffsikker bruk av den totale kompetansen, samt etablering av digitale selvhjelpsprogram frigir 2 årsverk. Videre bør det tas en gjennomgang på om det ytes unødvendige velferdstjenester.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Sandnes kommune har de siste årene målrettet styrket helsestasjonstjenester og bygget opp en egen psykisk helsetjeneste jamfør nasjonal veileder. Det kan bety at Sandnes er kommet lengre i denne satsningen enn sammenliknbare kommuner. Satsningen er forholdsvis ny, og effekt i voksenbefolkningen vises ikke enda jamfør analyse sosial.

Det er kapasitetsutfordringer på området, og dette foreslåtte tiltaket er allerede planlagt for å imøtekomme kapasitetsutfordringene. Det er usikkert om kommunen klarer å både håndtere kapasitetsutfordringene og samtidig redusere ressursbruken på kort sikt.

Barns beste: Dersom tiltaket medfører ytterligere kapasitetsutfordringer kan det medføre lengre ventetid for hjelp og komme i konflikt med barns beste jamfør barnekonvensjonen.

Plan for gjennomføring

Analyse og plan for tiltak ferdigstilles våren 2026, med gradvis iverksettelse fra høsten 2026.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-1	-2	-2	-2

4.3.11 Tiltak 11: PLO: Redusere kjøp av døgntjenester fra private leverandører til voksne personer med nedsatt funksjonsevne (anbefalt)

Problem

Kommunen har ikke hatt kapasitet i egen regi til å yte helse- og omsorgstjenester i bolig og har derfor måttet kjøpe dette til 8 tjenestemottakere (voksne med psykisk utviklingshemming/utviklingsforstyrrelser). Felles for disse brukerne er at de har 2:1 bemanning (eller mer i perioder) i enetiltak. Hovedårsaken til at vi har måtte kjøpe er at vi mangler egnede og tilgjengelige boliger.

Analysen som er gjennomført viser at kommunen har noe høyere utgifter til kjøp av boliger med tjenester enn snittet, og sammenlikningskommunene.

Bakgrunn:

Samordningsenheten brukte i 2024 ca. 48 millioner kroner på kjøp av private tjenester til 6 voksne personer med omfattende bistandsbehov. Vurderingen er at kommunen kan etablere botiltak i egen/ kommunal regi til en rimeligere kostnad enn det kommune per i dag betaler for disse tilbudene.

Sandnes kommune mottar refusjon fra staten gjennom ordningen ressurskrevende tjenester. Refusjonen betales etterskuddsvis, og kriteriene for tilskuddet kan endre seg noe fra år til år. De siste årene har kommunens netto utgift økt. Samlet refusjon for disse tjenestemottakerne var ca. 18 millioner kroner i 2024). Kommunenes netto driftsutgifter utgjør ca. kr. 30 millioner (inkluderer lønn/husleie/overskudd/ etc.) og viser at kommunens egeninnsats overfor disse tjenestemottakerne er vesentlig.

Løsningen

Ved å opprette Skogabakka botiltak på Forsand med plass til 6 innbyggere og personalgruppe med Medlever-turnus fra EFF kan en oppnå stordriftsfordeler og redusere bemanning til 1,5:1. Dette vil gi en ca. kostnad på ca. 38 millioner (i lønnsutgifter).

I og med at Skogabakka er et kombinert botilbud og dag-/aktivitetssenter vil en måtte bruke noe mer midler (ca. 1 mill.) på utstyr til sistnevnte, i tillegg vil en bruke endel midler på kurs/ opplæring/ oppfølging internt (ca. 1 årsverk). Refusjon ressurskrevende vil reduseres noe til ca. 16,5 millioner. Netto utgift vil da kunne bli ca. Kr. 23-24 millioner.

Ressursmessige konsekvenser:

Private aktører bruker p.t. 2:1 bemanning på alle 6 brukerne, i perioder 3:1 på enkelte. I dette tiltaket vil kommunen oppnå stordriftsfordeler ved å ha en grunnbemanning på 1:1,5 i medlevertturnus (ansatte arbeider 2-3 døgn i strekk for så å ha lengre friperioder mellom arbeidsperiodene). Dette utgjør totalt 36 årsverk fordelt på 16 årsverk med høyskoleutdanning og 20 årsverk fagutdannede. Avdelingsleder og 2 ansatte tilknyttet aktivitetsavdeling kommer i tillegg. Samlet vil dermed 39 årsverk være tilknyttet avdelingen/ tiltaket.

Refusjon ressurskrevende innbyggere vil reduseres når kommunens samlede innsats til de aktuelle brukerne også reduseres, men samlet sett vil kommunen tjene på dette. Dagens refusjon (2024-tall) angir ca. 3 millioner kroner. i refusjon per bruker, mens i nytt tiltak vil refusjon ligge på ca.. 2,5 millioner kroner per bruker.

Beregning av effekter

Kommunen vil kunne spare **6-7 millioner kroner** i lønnsutgifter på å redusere bruken av private aktører til dette formålet, og opprette et slikt tilbud selv.

Ekstra utgifter til rekruttering/ turnover/ sykefraværsoppfølging m.m. er ikke medtatt her.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

Innbyggere: Det antas at flere av brukerne vil profitere på å bo og arbeide i et litt større miljø enn dagens enetiltak, samtidig som en må ta høyde for at de tidvis trenger skjerming fra ytre og indre stimuli. Det forutsettes tett samarbeid med fastlege og spesialisthelsetjenesten i tillegg til EFF sitt veiledningsteam for å ivareta brukernes helse- og omsorgsbehov på en god måte. Etablering av aktivitetsavdeling i samme bygg samt muligheter for annet arbeidsrettet virksomhet i nærområdet anses positivt og reduserer behovet for hyppig og tidkrevende transport.

Ansatte: Avdelingen vil benytte medlevertturnus, dvs. at ansatte arbeider 2-3 døgn i strekk for så å ha lengre friperioder mellom arbeidsperiodene. Erfaringsmessig er dette et effektivt virkemiddel for å rekruttere ansatte. Faglig veiledning fra veiledningsteamet i EFF vil bidra til å sikre god realkompetanse, som er avgjørende for måloppnåelse i tiltaket.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Reguleringsplanarbeidet tilsier at forventet byggestart er i starten på 2027 og ferdigstilling/ innflytting er satt til slutten av 2028. En må påregne tidlige ansettelse for å hospitere i nåværende botilbud for å gjøre seg kjent med brukerne før flytting. Innsparing/ kostnadsreduksjon fra tiltaket vil maksimalt gjelde for siste kvartal.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon på drift/ lønnsutgifter, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Reduserte utgifter ved etablering av Skogabakka			-1,5	-7	-7
Reduserte utgifter til kjøp fra private ved å ta noen av brukere tilbake til eksisterende botilbud				-10	-10
Styrking av ambulerende miljøttjeneste					
Netto utgift	0	0	-1,5	-17	-17

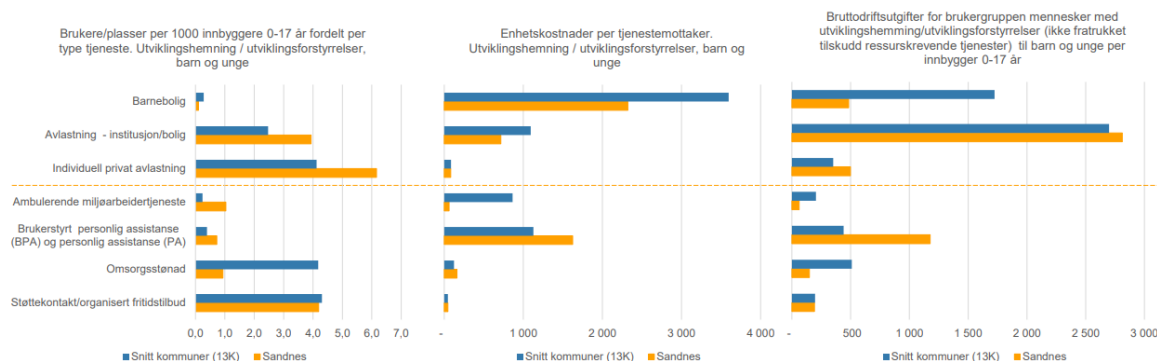
4.3.12 Tiltak 12: PLO: Vri fra døgnbasert avlastning til mer fleksible avlastningstiltak til barn og unge med nedsatt funksjonsevne (anbefalt)

Problem

Målgruppe: Mennesker med psykisk utviklingshemming/utviklingsforstyrrelser under 18 år.

Analyser viser at utgiftene (netto) per innbygger til denne målgruppen er noe høyere enn snittet av sammenlignbare kommuner. Hovedvekten av utgiftene er til avlastning, hovedsakelig i institusjon. Enhetskostnadene er ikke spesielt høye. Årsaken til høyere utgifter skyldes derfor først og fremst at vi har flere tjenestemottakere med slike tilbud. Hvis vi ser på forskjellen mellom ressursbruk i Sandnes og snittet av kommuner, et snitt som kommunen bør ha som mål å være tydelig lavere enn, tilsvarer dette et avvik på om lag 5 mill. kroner (før refusjon ressurskrevende tjenester). Kommunen har også høyere utgifter til tjenester organisert som BPA, og skyldes både flere tjenestemottakere og høyere enhetskostnad. Det gis også personlig assistanse som avlastning på natt i hjemmet til flere alvorlig syke barn, i tillegg ordinær BPA som avlastning til barn (På samme måte tilsvarer dette en ressursbruk større enn snittet med om lag 14 mill. brutto). Kommunen har færre med tilbud om barnebolig, og dette må sees i sammenheng med tjenestene over. (Her er ressursbruken ca 24 millioner lavere enn snittet). Kommunen yter også støttekontakt, ambulerende tjenester, omsorgsstønning mv. til denne målgruppen. Ser vi samlet på ressursbruken for innbyggere under 18 år bruker Sandnes i underkant av 9 mill. kr. mer enn snittet (her nettoeffekt, det vil si etter refusjon for ressurskrevende tjenester)

Omfang og tjenestevalg til denne målgruppen avviker noe fra det som ytes til personer over 18 år og kan gi forventings-, kommunikasjons- og dimensjoneringsutfordring framover. Sikringen av helhetlige løp er derfor avgjørende. Ressursbruken til personer over 18 år ligger under det Agenda Kaupang har funnet i snittet av de andre kommunene. Om Sandnes hadde ligget tilsvarende lavere for personer under 18 år også, ville netto ressursbruk blitt om lag 10 mill. kr. lavere enn i dag.

Løsningen

Vi ser behov for å gjennomgå vår nåværende tildelingspraksis for å sikre en mer målrettet og bærekraftig bruk av ressursene. I dag gir vi tjenester til en relativt høy andel innbyggere. En betydelig del av ressursene går til en liten gruppe med omfattende og ressurskrevende tjenester, som avlastning og brukerstyrt personlig assistanse (BPA). For å sikre rettferdighet, kvalitet og langsiktig bærekraft i tjenestene, vil vi arbeide for en mer helhetlig og differensiert tilnærming til tildeling, der behov, effekt og ressursbruk vurderes i sammenheng.

For å sikre et mer bærekraftig og treffsikkert tjenestetilbud, ser vi for oss følgende utviklingsretninger:

- Videreutvikle en helhetlig innsats- og tiltakstrapp, blant annet gjennom Velferdsrabatten, for å styrke tidlig innsats.
- Dreie den helhetlige innsatstrappen mot mer fleksible løsninger. Utrede ambulerende miljøarbeider tjeneste og timebasert avlastning som alternativ til døgnbaserte institusjonstilbud og BPA
- Bruke omsorgsstønad målrettet
- Vurdere tidligere tildeling av støttekontakt i oppvekstløpet som forebyggende tiltak.
- Se nærmere på lønnsmodeller og utgiftsdekning for privat avlastning for å sikre likebehandling og bedre ressursutnyttelse.
- Justere tildelingspraksis for å unngå volumvekst styrt av eksisterende driftskapasitet.
- Redusere antall tjenestemottakere med BPA og redusere enhetskostnadene ned mot gjennomsnittet i analysegrunnlaget
- Utforske digitale løsninger som digitale tilsyn og fleksible bookingløsninger for avlastning.

Beregning av effekter

Behovet i dag er at det frigis avlastningsdøgn, da det er flere på venteliste.

Vi har kartlagt hvor mange som ikke benytter tildelte avlastningsdøgn på Skaret, og bare benytter avlastningen på ettermiddag/kveld. Disse kan overføres til timebasert avlastning. Effekt: rett tjenestenivå og frigjøring av avlastningsdøgn på Skaret. Her vil det sannsynligvis ikke bli netto innsparing, men bedre rigget for økt behov for heldøgns avlastning i dag og for fremtiden.

Utfordring er også at det er venteliste på privat avlastning – vansker med rekruttering til disse.

Ved å vri tjenestene fra døgn til timeavlastning vil det være mulig å innvilge timebasert avlastning istedenfor døgnavlastning.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

For innbyggere: Mer fleksible tjenester og lettere å selge inn rett tjeneste. Kommunen får bedre omdømme og flere målrettede tiltak. Færre klagesaker. Flere tjenester å velge i forvaltningsprosessen. Rett tjeneste til rett tid. Barnets beste. Mer bærekraftige tjenester i framtiden. Endringene legger til rette for mer fleksible og individuelt tilpassede tjenester, noe som gjør det lettere å tilby rett tjeneste til rett tid. Det blir flere målrettede tiltak og valgmuligheter, og kommunen vil stå bedre rustet til å ivareta barnets beste i tjenestetilbudet. Dette kan bidra til færre klager, økt brukertilfredshet og et styrket omdømme. Samtidig kan endringene oppleves som krevende for enkelte innbyggere og pårørende, særlig dersom tjenester de er vant til fases ut eller omorganiseres. God informasjon og tett dialog vil derfor være avgjørende for å sikre trygghet og medvirkning.

For ansatte: Endringer i arbeidstid for ansatte. Endringer i arbeidsform. Fagpersoner og ikke ufaglærte i ambulerende hjemmetjeneste og timebasert avlastning.

Endringene innebærer nye arbeidsformer og kan medføre endringer i arbeidstid og organisering. Innføring av ambulerende hjemmetjenester og timebasert avlastning forutsetter økt mobilitet og fleksibilitet. Det vil bli behov for tydelig rolleavklaring, særlig der fagpersoner i større grad overtar oppgaver som tidligere har vært løst av ufaglærte. Dette gir muligheter for faglig utvikling og mer målrettet innsats, men kan også skape behov for kompetanseheving og endringsstøtte. I sum legger endringene til rette for mer bærekraftige og profesjonelle tjenester, men krever god planlegging og involvering av de ansatte i omstillingsprosessen.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Høsten 2025: Se på tildelingspraksis + arbeidsgruppe ambulerende miljøarbeidertjeneste og timebasert avlastning.

Våren 2026: Iverksette tiltak/tjenester.

Økonomisk effekt

Tiltakene som er beskrevet kan gi en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjoner til barn og unge med psykisk utviklingshemming/utviklingsforstyrrelser, som vist i tabellen under:

Effekt mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Fra døgnavlastning til timebasert avlastning	-0,3	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Avvikle støtte-kontaktordning for beboere i heldøgnsbemanna bolig (politisk vedtak)	-2	-2	-2	-2	-2
Avvikle ferietilskudd til målgruppen ovenfor (politisk vedtak)	-0,275	-0,275	-0,275	-0,275	-0,275
Redusere omfanget av BPA			-5	-5	-5
Netto utgift	-2,6	-2,9	-7,9	-7,9	-7,9

4.3.13 Tiltak 13: PLO: Etablere Austrått bo- og aktivitetssenter som et bosenter for personer med demens (anbefalt)

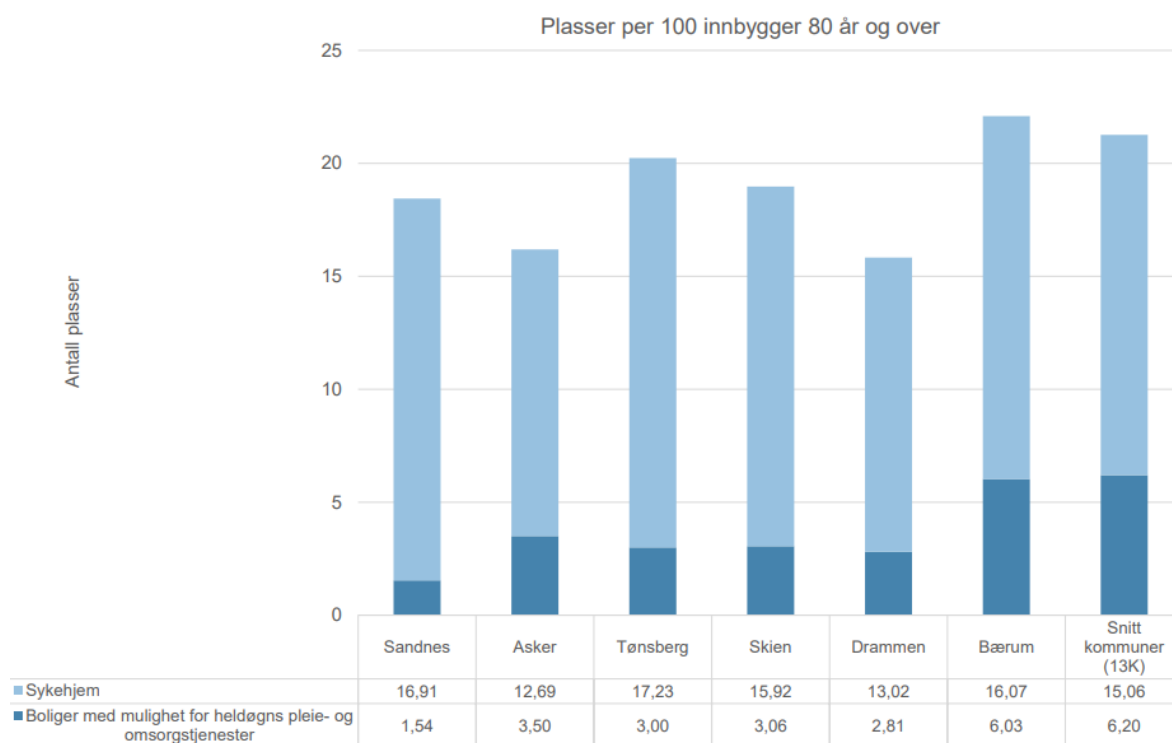
Problemet

Analysen viser at Sandnes har en relativt høy andel sykehjemsplasser sammenlignet med andre kommuner, og at kostnadene knyttet til disse plassene er høye. Ressursbruken per plass ligger over gjennomsnittet i referansegruppen, noe som skyldes både høy dekningsgrad og høye enhetskostnader. Kommunen anbefales å utvikle et mer variert og differensiert boligtilbud for eldre.

Sandnes kommune har i 2024 en dekningsgrad på 18,45 % for heldøgns plasser som andel av innbyggere over 80 år, som inkluderer både sykehjem og boliger med døgnbemanning. Dette er lavere enn gjennomsnittet i referansegruppen, som ligger på 21,26 %. Med en aldrende befolkning og endringer i demografien, forventes det at dekningsgraden i Sandnes vil falle ytterligere i årene som kommer.

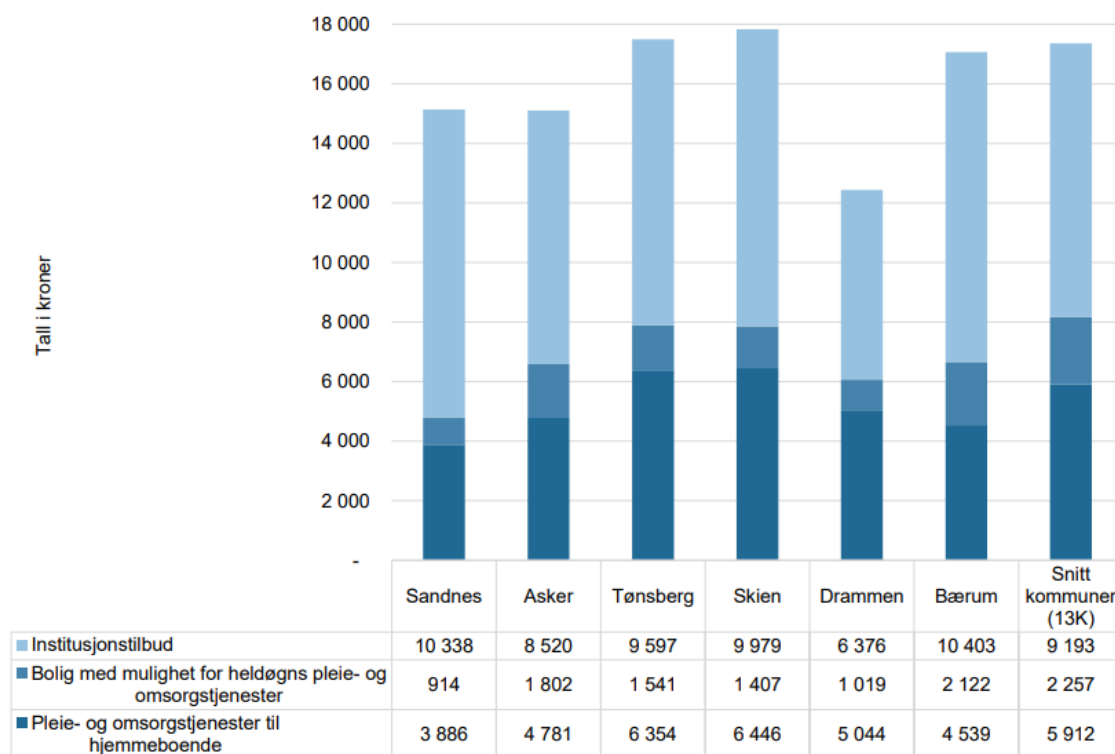
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2039
Plasser 2025	523	523	523	523	523	523	523	523	523	523	523	523	523	523	523
Lunde 2, 14 pl.						14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Sørbø 65 pl.					30	45	65	65	65	65	65	65	65	65	65
Hana skole										20	45	70	70	70	70
Lunde 50 pl.								35	50	50	50	50	50	50	50
Plasser 31.12	523	523	523	523	533	582	602	637	652	672	697	722	722	722	722
Dekning %	20,3	19,2	18,3	17,2	17,1	17,0	16,7	17,0	16,6	16,4	16,2	16,1	15,3	14,7	12,7

Dekningsgraden for boliger med mulighet for døgnbemanning for eldre innbyggere over 80 år i Sandnes er kun 1,54 %, betydelig lavere enn gjennomsnittet i referansegruppen, som ligger på 6,2 %. Dette understreker et klart forbedringspotensial i kommunens tilbud av alternative boformer med døgnoppfølging, særlig for innbyggere som ikke har behov for sykehjemsplass, men som likevel trenger omfattende omsorgstjenester.

Agenda Kaupang viser i sine analyser at gjennomsnittlig enhetskostnad for boliger med døgnbemanning i referansegruppen ligger på rundt 800 000 kroner per plass. I Sandnes er kostnaden for slike botilbud nær dagens institusjonskostnader, noe som indikerer et potensial for kostnadsreduksjon gjennom utvikling av mer kostnadseffektive løsninger.

Netto driftsutgifter til pleie og omsorg per innbygger korrigert for behov; hovedsakelig eldre

Løsningen

For å møte utfordringene knyttet til en økende andel eldre og lavere dekningsgrad i institusjonsplasser, anbefaler Agenda Kaupang at Sandnes kommune endrer sin tjenesteportefølje. Et av tiltakene som foreslås, er å etablere et helhetlig bosenter for personer med demens ved Austrått bo- og aktivitetssenter. Dette innebærer at dagens institusjonsplasser gjøres om til et botilbud med 30 plasser for eldre med demens.

Tiltaket forutsetter at Sørbø bo- og aktivitetssenter er tatt i bruk. Når det nye sykehjemmet åpner sommeren 2026, vil kommunen få større handlingsrom til å gjøre nødvendige endringer i tjenestetilbudet. I dag har Sandnes en høy andel langtidsplasser, og det anbefales å opprette flere korttidsplasser og ulike typer boligløsninger med og uten bemanning.

Austrått bo- og aktivitetssenter har i dag 30 sykehjemsplasser fordelt på tre avdelinger: en somatisk avdeling, en for eldre med demens og en for yngre personer med demens. Driften av senteret er krevende innenfor dagens rammer, og det har et betydelig merforbruk. Senteret har i tillegg dagsenter for yngre med demens og et lavterskel dagavlastningstilbud (Lysthuset). Det finnes også 20 serviceleiligheter tilknyttet senteret. (Beboere i serviceleilighetene får tjenester fra Enhet for hjemmetjenester og rehabilitering).

Lokalene og uteområdet vurderes som godt egnet for et bofellesskap for personer med demens. Alle avdelinger har felles kjøkken og spiseareal, og det er planlagt oppussing av kjøkkenene. Det er også mulighet for å etablere en kafeteria i første etasje. Beboerrommene kan brukes som i dag, og 14 av dem har egen kjøkkenkrok. De minste rommene anbefales for helsesvake beboere, mens de større rommene passer for beboere som kan benytte seg av fellesfasilitetene.

Sandnes kommune har som mål at flest mulig skal kunne bo hjemme så lenge som mulig, noe som også samsvarer med innbyggernes ønsker. Mange med demens som bor med ektefelle eller partner har få tjenester. Kommunen har i dag få alternativer til sykehjem for sårbare grupper, som

enslige med demens. Omgjøring av Austrått til et bofellesskap vurderes som et tiltak som kan bidra til å utsette behovet for sykehjemsplass. Dette vil gi tjenester på et lavere omsorgsnivå og kan redusere liggetiden i sykehjem.

Ressursmessige konsekvenser

En reduksjon i dekningsgraden for heldøgns plasser forutsetter utvikling av ulike bokonsepter, samt en styrking av ambulante tjenester i hjemmetjenesten. Endringen vil ha direkte konsekvenser for enhet for hjemmetjenester og rehabilitering, ettersom flere innbyggere vil ha behov for omfattende tjenester i eget hjem. I tillegg vil endringen gi økt press på fastlegetjenesten, da det ikke er lege tilknyttet et bofellesskap.

De foreslåtte tiltakene vil kreve investeringer, blant annet til oppgradering av eksisterende bygningsmasse. I tillegg vil det være behov for teknologiske oppgraderinger, som etablering av trådløst nettverk og tilhørende utstyr.

Beregning av effekter

Omgjøring av 30 institusjonsplasser til bofellesskap kan gi en årlig innsparing på 5 millioner kroner. Gevinsten forutsetter lavere bemanning enn sykehjemsplasser for personer med demens. Estimert gevinst er basert på reduksjon i bemanning med et sett nattevakt på hele bygget, samt en mindre på jobb både på dag og kveld sammenlignet med ordinær sykehjemsplass for demente. For å oppnå ønsket effekt, må det etableres tydelige tildelingskriterier. Kommunen har per i dag ikke dette tilbudet, og målgruppen mottar i stedet tjenester i eget hjem. Innsparingen vil derfor først kunne realiseres over tid, ved at behovet for sykehjemsplass utsettes.

Det er viktig å være klar over at tiltaket kan medføre økte kostnader i oppstartsfasen. Dette skyldes at brukere som i dag mottar begrensede hjemmetjenester, vil få et tilbud om heldøgns omsorg. I tillegg mottar mange i målgruppen i dag betydelig hjelp fra pårørende, noe som også må tas i betraktning.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

Innbyggere:

- Tildeling av plass i ulike bo konsepter i stedet for sykehjemsplass
- Økt ventetid på sykehjemsplass
- Sirkulasjon av plassene, husleiekontraktene må utformes slik at bruker kan flyttes om helsetilstanden endrer seg.

Ansatte:

- Økt behov for hjemmetjenester
- Økt press på sykehjemsplasser og økt ventetid
- Økt press på fastleger

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

- 2025: Nedsette en arbeidsgruppe for å utrede tilbudet ytterligere
- 2026: Åpning av Sørbø bo- og aktivitetssenter
- 2026: Oppgradering av eksisterende bygg
- 2027: Gradvis oppstart av plassene

Økonomisk effekt

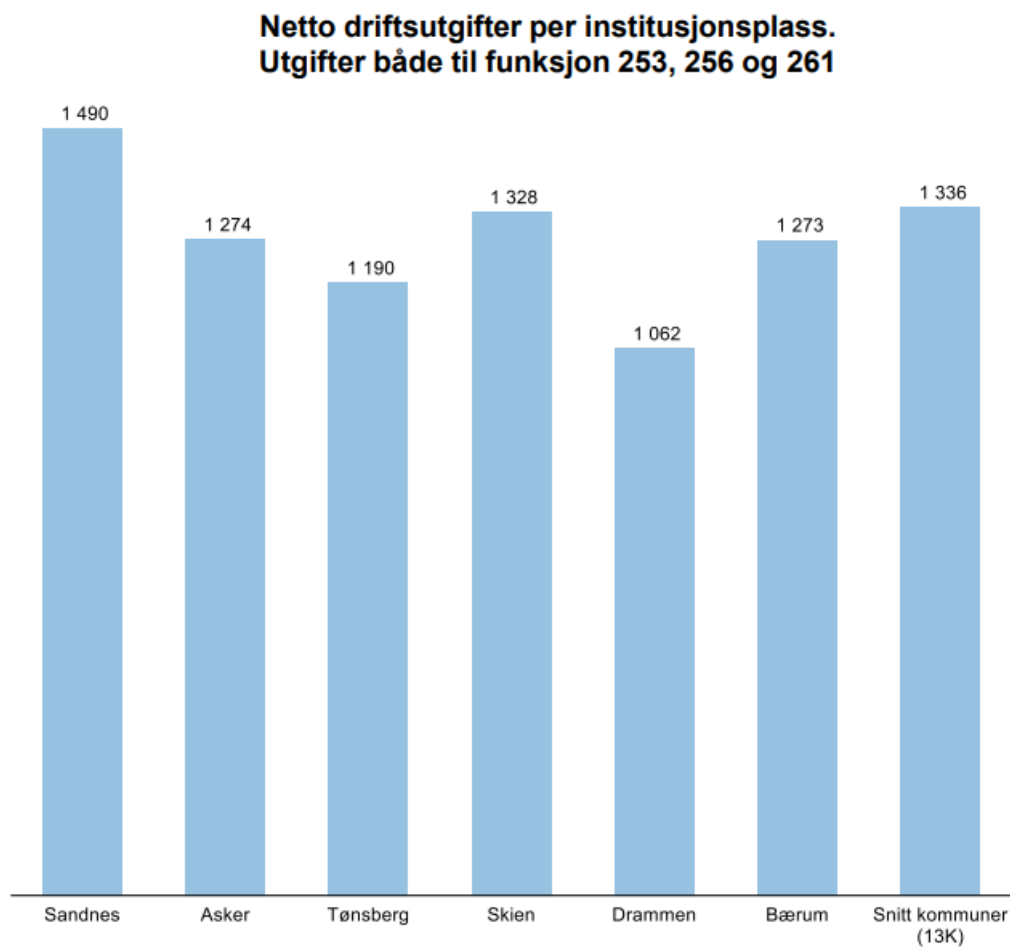
Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av inntekter og utgifter, som vist i tabellen under:

Effekt mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Redusert bemanning			- 5	-5	-5
Ombygging 5 mill. kr, årlige kapitalkostnader	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Netto utgift	0,3	0,3	-4,7	-4,7	-4,7

4.3.14 Tiltak 14: PLO: Innføre digitalt tilsyn på alle sykehjemsplassene (anbefalt)

Problemet

Høye enhetspriser i sykehjem. Krevende rekrutteringssituasjon framover, spesielt helsefaglig kompetanse på natt.

Kilde: kommunens rapportering, regnskap og Agenda Kaupang. Beløp oppgitt i hele tusen

Løsningen

Øke kvaliteten på pasientoppfølgingen og samtidig kunne redusere antall nattevakter ved innføring av digitalt tilsyn.

- ▶ Justering av sammensetning av pasienter på institusjoner/boliger er en forutsetning for å få dette godt til (eksempel fra sykehjem i Oslo 1 fysisk nattevakt per 32 pasienter med demens)

Ressursmessige konsekvenser

Behov for store investeringer før en stor årlig innsparingseffekt kan hentes ut, men gevinstene vil være så betydelig at dette kan forsvares og gi både økonomisk og personalmessig effekt i løpet av de neste to-tre årene. Full effekt er nok ikke reelt før kommunen også har justert hvilke pasientgrupper som er i de ulike byggene - opp mot 2029.

Beregning av effekter

Type investeringer:

Engangsinvestering i form av kabling til alle rom som skal ha mulighet for døgntjenester. Her er beregnet ut fra en pris pr rom på 9000 kr, 523 rom totalt.

Utbedring av 4G-5G nett: Mellom 1,3 – 1,5 mill. per lokasjon (10 institusjoner). Totalsummen her er usikker, da det må kartlegges ved hvert bygg. Som forutsetning for beregning er lagt at det må utbedres ved alle byggene, med kost på 1,5 pr bygg.

Lisenser og innkjøp/leie av kamera (Innkjøpsavtale med Telecom Bergen)

Innkjøp av kamera:

Det er beregnet innkjøp av kamera fordelt over 2 år, med en samlet pris på 3,4 mill kr. Kamera er plug'n play, og flyttes lett mellom rom. Ikke alle rom vil ha behov for kamera til enhver tid.

Lisens kamera:

Leverandør fakturerer Sandnes kommune lisenskostnader pr kamera pr år.

Behov for teknisk støttepersonell for effektiv bruk, installasjon og opplæring – 1 årsverk, 1 mill. kr.

Gevinsten ved effektiv bruk vil kunne redusere bemanningen hver natt med 6 nattevakter kun på sykehjemmene som igjen utgjør om lag 11,2 årsverk. Med en årsverkskostnad på ca 1 mill. kroner vil potensialet være 11,2 mill. kroner i årlig innsparing på lønnskostnadene.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

- ▶ God bredbåndsdekning på alle lokasjoner med mulighet for døgnbaserte tjenester i kommunen
- ▶ Opplegg for digitalt tilsyn på alle rom med pasienter som trenger digitalt tilsyn på dag/kveld og natt
- ▶ Økt pasientsikkerhet ved riktig bruk
- ▶ Pasienter får bedre søvnkvalitet når tilsyn utføres digitalt, vekkes ikke av fysiske tilsyn. Bedre søvn kan gi mer ro på avdelingene på natt.
- ▶ Behov for en kulturendring og nye arbeidsformer og rutiner, spesielt på natt
- ▶ Krever en ny organisering av natt-tjenesten (hvor skal basen være) og drøfting av responstider

- ▶ Ansatte på natt vil kunne få en fagutvikling og et sterkere fagmiljø
- ▶ Mindre rekrutteringsutfordringer
- ▶ Lettere arbeidshverdag?

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

2026: Etablere nødvendig infrastruktur og gjennomføre god opplæring og testing med ansatte.

2027: Oppstart bruk av digitalt tilsyn, med gradvis utrulling pr sykehjem.

Økonomisk effekt

Det er behov for store engangsinvesteringer, som kommunen vil kunne hente ut årlig effekt av i form av redusert behov for bemanning spesielt på natt. Det gjelder bredbåndsdekning (15 mill. kr), kabling til alle rom (4,7 mill. kr) og innkjøp av 400 kameraer (3,4 mill. kr). Samlet investeringsbeløp er 24 millioner kroner. Det gir årlige kapitalkostnader på 3 mill. kroner med 10 års levetid.

Tiltakene gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Kapitalkostnader av investeringer på 24 mill. kr	3	3	3	3	3
Lisens digitalt tilsyn	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5
Vedlikehold av utstyr		?	?	?	?
Ett årsverk driftstekniker	1	1	1	1	1
Redusert antall årsverk på natt pga innføring av digitalt tilsyn (6 nattevakter hver natt)		-5,6	-8,5	-11,2	-11,2
Netto utgift	4,3	-1,1	-4,0	-6,7	-6,7

4.3.15 Tiltak 15: PLO: Mer effektiv organisering av natt-tjenesten på tvers av virksomheter

Problemet

Høye enhetskostnader på sykehjem og i natt-tjenesten i andre pleie- og omsorgstjenester.

Rekrutteringsutfordringer på natt.

«Gammeldags» struktur, lite fleksibel. Nattpatroljen har dødtid i perioder. Det er kartlagt at totalt sett er det 102 nattevakter pr natt hos helse- og velferd.

Lite fleksibilitet med dagens løsning, for eksempel dyrere ved ferieavvikling.

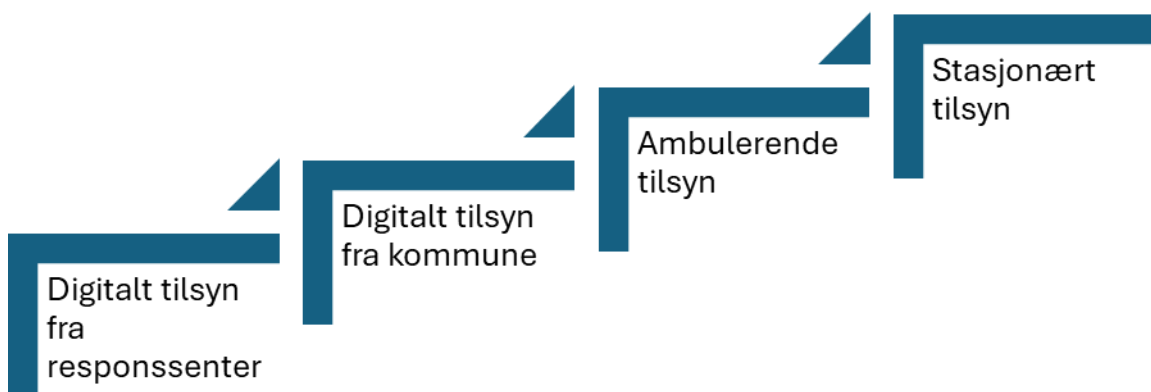
Løsningen

- ▶ Bruke personell og kompetanse på tvers av virksomheter på natt.
- ▶ Økt bruk av ambulerende natttjeneste.
- ▶ Innføring av digitalt tilsyn, både hos hjemmeboende og på institusjonene/boligene.

- ▶ Up-to-date pasientvarslingsanlegg, med digitalt tilsyn på rom. (se punkt 4a).
- ▶ Øke/endre kompetansen hos ambulerende nattjeneste.

Forslag til tiltak:

- ▶ Lage et prosjekt der vi kartlegger all bruk av nattevakter i virksomhetene.
- ▶ Gå gjennom hvor er det nødvendig med stasjonær, hvor kan det løses med digitalt tilsyn, hvor kan det løses med patruljerende nattevakt (som går på tvers av alle virksomheter)?
- ▶ Innføre tiltakstrapp på tilsyn på natt
- ▶ Kartlegge hva responscenteret evt kan utføre av digitale tilsyn
- ▶ Få på plass teknologien. Forutsette investering. Legge inn drift av teknologien.
- ▶ Gode rutiner må på plass i forhold til lovverk og samtykker.
- ▶ Kartlegge hvor det er behov for kompetanseheving
- ▶ Beregne hva dette kan gi av innsparinger. Kost/nytte.

Ressursmessige konsekvenser

- ▶ Innkjøp av utstyr/kamera til bruk hos hjemmeboende og i boliger/bofellesskap.
- ▶ Mulig høyere kostnad til responscenter
- ▶ Stilling til teknisk drift (helse/it)
- ▶ Lisenskostnad ved teknologi
- ▶ Vil kunne spare x antall stillinger, (evt at dagens nivå rommer fremtidig vekst).
- ▶ Vil kunne unngå at hver enkelt enhet må bemanne opp i sine tiltak
- ▶ Vil kunne frigi oppdrag som i dag utføres med fysisk oppmøte
- ▶ Det vil ikke være like stort behov for sykepleierkompetanse, da denne kan brukes mer på tvers.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

For ansatte:

- ▶ Kan få større fagmiljø.

- ▶ Nattevakter kan få større stilling.
- ▶ Må lære seg digitale løsning(er)
- ▶ Noen vil like endringene, andre vil mislike det
- ▶ Mer rett bruk av fagkompetanse
- ▶ Mer robust tjeneste (tryggere)
- ▶ Må tilegne seg ny kompetanse
- ▶ Vil jobbe mer alene i noen tilfeller.

For innbyggere:

- ▶ Kan være flere ulike ansatte som kommer innom
- ▶ Bredere fagkompetanse hos de ansatte som kommer
- ▶ Må venne seg til å stole på digital løsning
- ▶ Bedre nattesøvn og mindre forstyrrelser ved digital løsning

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Høst/vinter 2025-2026: Arbeidsgruppe utreder nattjeneste på tvers av virksomhetene.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Redusere antall nattevakter, lønnskostnader		-2	-6	-6	-6
Driftskostnader digitalt tilsyn					
Netto utgift		-2	-6	-6	-6

Det antas at det vil kunne tas ut en besparelse ved å omorganisere natt-tjenesten uten at en starter opp med investeringer i velferdsteknologi første året.

Tallene er vanskelig å beregne før vi har gått mer i dybden. Stipulert besparelse på 6 mill. kr i 2027 er medberegnet oppstart digitale tilsyn. Det er usikkert hvor stort behovet vil være for investering, forvaltning og drift, men at dette vil være betydelig. En vil fortsette å jobbe på tvers for å utnytte ressursene på best mulig måte.

4.3.16 Tiltak 16: PLO: Mer effektiv vekst i hjemmesykepleien med innføring av digital hjemmesykepleie og mer helseteknologi (anbefalt)

Problemet

Forventes økning i antall mottakere på grunn av eldre befolkning, samtidig som dekningsgraden i sykehjem skal ned.

Løsningen

Mer effektiv måte å møte veksten i behov for helsehjelp i hjemmet, Gevinstberegning fra Agenda Kaupang og Tønsberg kommune.

- Økt bruk av medisindispensere må fortsette.
- Vurdere at innbyggere kommer til sykepleieklinikk. Innbyggere som selv klarer å oppsøke klinikken eller med transport
 - Sår
 - Opplæring i prosedyrer/medisin håndtering som bruker kan håndtere selv
 - Utførelse av diverse medisinske prosedyrer
 - Ikke tilpasset i hjemmet for hjemmesykepleie
 - Ca 75 innbyggere per i dag som kan motta hjelp på sykepleieklinikk
 - Gir mindre transportbehov
- Gjennomføre digital hjemmesykepleie/helsehjelp
- Oppgavedeling (Tørn-prosjektet)
 - Gjennomføres i løpet av 2026

Alternative tiltak i hjemmesykepleien

Hvilken effekt vil økt andel medisindispensere og innføring av digital hjemmesykepleie kunne ha?

- Frigir mer tid
- Reduserer antall avvik knyttet til legemiddel håndtering
- Bedre planlegging av tjenestene – mer fleksible tjenester
- Kan nytte personell på en annen måte
- Telefontid

Ressursmessige konsekvenser

- Mindre innleie
- Ikke ansettelser i vikariater
- Bruker ansatte mer rett
- Trenger ikke bemanne opp
- Bedre kvalitet på tjenesten
- Bedre arbeidsmiljø for de ansatte
- Spl klinikk vil kunne gi en besparelse i logistikk og bruk av utstyr. Det må anskaffes egnede lokaler. Disse finnes ikke i EHR per i dag.
- Bruk av digital hjemmesykepleie krever ressurser ift investering, forvaltning og drift. Usikkert hvor omfattende.

Beregning av effekter

Større bruk av medisineringsdispensere

Hvis vi sammenlikner Sandnes med de andre kommunene i ASSS samarbeidet, ser vi at flere av kommunene har en høyere bruk av medisineringsdispensere enn Sandnes:

Kommune	Andel av innbyggere med elektronisk medisineringsstøtte					Antall flere brukere ved profil som annen kommune					Alle aldre
	0-49 år	50-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år eller eldre	0-49 år	50-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år eller eldre	
Sandnes	0,031 %	0,095 %	0,133 %	0,516 %	0,459 %						
Drammen	0,034 %	0,219 %	0,276 %	0,674 %	0,596 %	1	25	54	26	11	117
Stavanger	0,022 %	0,170 %	0,158 %	0,653 %	0,606 %	-5	15	10	23	11	54
Fredrikstad	0,020 %	0,221 %	0,194 %	0,495 %	0,359 %	-6	25	23	-3	-8	30
Oslo	0,013 %	0,115 %	0,115 %	0,492 %	0,579 %	-10	4	-7	-4	9	-8
Lillestrøm	0,013 %	0,105 %	0,131 %	0,447 %	0,506 %	-11	2	-1	-11	4	-17
Tromsø	0,017 %	0,094 %	0,129 %	0,481 %	0,260 %	-8	-0	-1	-6	-16	-31
Bærum	0,009 %	0,055 %	0,094 %	0,374 %	0,522 %	-13	-8	-15	-24	5	-54
Bergen	0,016 %	0,091 %	0,101 %	0,296 %	0,252 %	-9	-1	-12	-37	-16	-75
Asker	0,029 %	0,114 %	0,110 %	0,198 %	0,247 %	-1	4	-9	-53	-17	-76
Trondheim	0,016 %	0,077 %	0,051 %	0,163 %	0,133 %	-9	-4	-31	-59	-26	-127

Figur 23 Bruk av medisineringsdispensere i utvalgte kommuner. Beregnet av Agenda Kaupang fra SSB tabell 11462 innbyggere igjennom året for 2024 og tabell 07459 innbyggere ved årets start for 2025

Vi ser av tabellen at Sandnes ville hatt flere innbyggere av medisineringsdispensere om de hadde hatt samme bruken som Drammen, Stavanger eller Fredrikstad (Kristiansand har ikke rapportert tjenestemottakere i foreløpige KOSTRA tall for 2024). Om vi forventer at Sandnes hadde vært på snittet av disse tre kommunene ville dette tilsvart 70 flere tjenestemottakere. Hvis en slik innføring ville gitt en reduksjon på ett besøk hver dag (forventer ikke gevinst på to da vi antar andre tjenester levert samtidig med medisinutleveringen), at dette besøket tar 6 minutter og leveres med en «ansikt til ansiktstid» på 30 prosent, ville innsparingen medført en redusert kostnad på 3 millioner årlig og frigjort 5,1 årsverk (halvparten høyskoleutdannede). Om Sandnes hadde brukt medisineringsdispensere i samme omfang som Drammen ville besparelsen vært 5 millioner eller 8,6 årsverk. I dag utfører hjemmetjenesten i Sandnes 2.846 vedtakstimer i uken:

Timesfordeling	Vedtakstimer i uken	Antatt ATA tid for gruppene	Tilført tid
0-1 timer i uken	111	28 %	397
1-2,5 timer i uken	456	40 %	1 141
2,5-5 timer i uken	758	46 %	1 648
5-10 timer i uken	843	51 %	1 654
10-15 timer i uken	260	54 %	481
Mer enn 15 timer i uken	417	62 %	673
Sum	2 846		5 993

Ved å øke bruken av elektroniske medisineringsdispensere med 70 tjenestemottakere forventes vedtaksvolumet for de minste vedtakene å gå ned med 49 timer i uken. Dagens ansikt til ansiktstid er forventet å øke med 0,4% som en konsekvens av dette.

For å redusere ressursbruken og øke ansikt til ansiktsiden i kommunen kan også bruken av små vedtak reduseres. Hvis vi reduserer vedtak med under en time i uken med 25 prosent og vedtak mellom 1 og 2,5 timer i uken med 20 prosent, forventes det å reduseres med om lag 10 millioner kroner årlig (De tre millionene fra økt bruk av medisindispensere vil kunne være en del av dette):

Reduksjon av vedtak tradisjonell tjeneste				
	Redusert med	Oppdrag etter	Tilført tid	Reduserte kostnader
0-1 timer i uken	25 %	83	298	3 065 774
1-2,5 timer i uken	20 %	365	913	7 045 130
2,5-5 timer i uken		758	1 648	-
5-10 timer i uken		843	1 654	-
10-15 timer i uken		260	481	-
Mer enn 15 timer i uken		417	673	-
Sum		2 727	5 666	10 110 904

Små vedtak kan bidra til at tjenestemottakerne i lenger tid klarer seg på et lavere tjenestenivå enn det de alternativt ville gjort. Et alternativ til å redusere disse er innføring av digital hjemmetjenestesone. Om Sandnes hadde gjort dette, slik Tønsberg gjorde det i desember 2024, ville effekten vært en kostnadsreduksjon på 1,1 mill. kroner etter et halvt år (oppnåelsesgrad på lik linje med Tønsberg);

Innføring av digitalt hjemmetjenestesone						
	Andel av oppdrag overført	Timer overført	Kost tradisjonell tjeneste	Bemanning digitalt tilsyn	Løpende drift digitalt tilsyn	Årskost digitalt tilsyn
0-1 timer i uken	10 %	11	1 196 375	509 588	-	
1-2,5 timer i uken	10 %	46	3 522 567	2 143 448	-	
2,5-5 timer i uken	0 %	3	217 677	152 256	-	
5-10 timer i uken	0 %	-	-	-	-	
10-15 timer i uken	0 %	-	-	-	-	
Mer enn 15 timer i uken	0 %	-	-	-	-	
Systemkostnad Digitalt tilsyn						960 000
Sum		60	4 936 619	2 805 293	-	960 000
Gevinst ved innføring av digitalt tilsyn		1 171 326				
Frigjorte årsverk		2,4				
Andel av totale timer utført digitalt		2 %				
ATA-tid tradisjonell tjeneste		48 %				
ATA-tid digital tjeneste		70 %				

Tønsberg ser seg ikke fornøyd med denne bruken av digital hjemmetjenestesone og har som mål at 20 prosent av alle oppdrag utføres digitalt, slik det gjøres i Helsingfors i Finland. Hvis Sandnes hadde utført 20 prosent av de totale oppdragene digitalt, med en størst andel på de små vedtakene ville dette innebåret en innsparing på 10,7 mill. årlig eller 13 årsverk:

Innføring av digitalt hjemmetjenestesone						
	Andel av oppdrag overført	Timer overført	Kost tradisjonell tjeneste	Bemanning digitalt tilsyn	Løpende drift digitalt tilsyn	Årskost digitalt tilsyn
0-1 timer i uken	30 %	33	3 678 929	1 567 016	-	
1-2,5 timer i uken	25 %	114	8 806 412	5 358 619	-	
2,5-5 timer i uken	22 %	167	11 193 012	7 829 040	-	
5-10 timer i uken	20 %	169	10 214 612	7 920 820	-	
10-15 timer i uken	15 %	39	2 226 115	1 829 101	-	
Mer enn 15 timer i uken	10 %	42	2 077 128	1 957 877	-	
Systemkostnad Digitalt tilsyn						960 000
Sum		564	38 196 208	26 462 472	-	960 000
Gevinst ved innføring av digitalt tilsyn		10 773 737				
Frigjorte årsverk		13,0				
Andel av totale timer utført digitalt		20 %				
ATA-tid tradisjonell tjeneste		48 %				
ATA-tid digital tjeneste		70 %				

Dagens ATA-tid i hjemmesykepleien i Sandnes varierer mellom 43-47 % de fem første månedene i 2025.

Hvordan vil digitale løsninger kunne påvirke ATA-tiden? Avhengig av løsning. Kan både øke og redusere ATA-tid. ATA-tid vil kunne være mer «rett».

Hva vil 1 % høyere ATA-tid bety i antall timer tilgjengelig for hjemmesykepleien? Hvordan bør disse timene benyttes?

- Ta unna fremtidig vekst
- Nytte ressursene inn i andre deler av virksomheten istedenfor nye ressurser

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

- ▶ Flere tjenester blir levert digitalt til brukerne
- ▶ Vil kunne føre til større egenmestring og selvstendighet for brukerne
- ▶ Vi redusere tiden brukt for ansatte på enkle tjenester som brukerne kan mestre selv
- ▶ Redusert kjøretid for ansatte
- ▶ Kulturendring blant ansatte (tildeling og utførerleddet) – tenke digitalt førstevalg
- ▶ Krever nye arbeidsformer og mer opplæring av ansatte slik at de kan stole på teknologien og utnytte den på en best mulig måte til rett bruker

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Høsten 2025:

- Det er en pågående satsing på medisindispensere som videreføres
- Det må kartlegges på hvilke områder og brukergrupper en kan nytte digitalt hjemmesykepleie i Sandnes. Egen arbeidsgruppe vurderer dette.

Våren 2026: Oppgavedeling (Tørn-prosjektet) gjennomføres i løpet av 2026

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Innføring av digital hjemmetjenestesone, 10 % av alle små vedtak under 2,5 timer/uke utføres digitalt	-1,06	-2,13	-2,13	-2,13	-2,13
Systemkostnad digitalt tilsyn	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96
Sykepleieklinikk – redusert antall vedtakstimer til 75 tjenestemottakere (høyere ATA-tid i vedtakene)					
Økt bruk av medisindispensere	-1,8	-3,6	-3,6	-3,6	-3,6
Økt lisens medisindispensere	1	1,9	1,9	1,9	1,9
Netto utgift	-0,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9

4.3.17 Tiltak 17: PLO: Øke inntektene på kantinedrift på rådhuset

Problemet

I perioden 2019 -2025 har det vært 30 % prisstigning på lunsjtilbudet i Sandnes Rådhus.

Rådhuskantinen i Sandnes skal blant annet tilby et lunsjmåltid til alle ansatte i Rådhuset. Tilbudet gjelder også for andre ansatte i Sandnes kommune og gjester. Kantinen opererer med differensierte priser for ansatte og gjester.

Per 2025 gjelder følgende priser for lunsjbuffet:

- ▶ Ansatt kr 50,-
- ▶ Gjester kr 100,-

Prisene er kalkulert kun for å dekke råvarer i kantinen. Lønn dekkes via stillingshjemler til virksomheten.

Andre driftskostnader dekker kantinen inn på salg av catering/ møtemat til virksomhetene i Sandnes kommune.

Løsningen

Ved å øke enhetsprisen til kr 60 for et lunsjmåltid for ansatte og kr 120 for gjester (økning på 20 %) vil kantinen kunne øke inntjeningen med om lag 350 000 kroner per år. Forutsetningen for dette er at kantinen klarer å opprettholde salgsvolumet.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

- ▶ 10 kr dyrere lunsjbuffet for ansatte
- ▶ Mer bærekraftig drift av kantinen vil kunne sikre videre kantinedrift
- ▶ Kan føre til at færre enn i dag benytter seg av lunsjtilbudet i Sandnes Rådhus

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Høsten 2025: Prisene kan økes allerede fra august 2025.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Innsparing mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Økt egenbetaling fra ansatte og gjester	-0,35	-0,35	-0,35	-0,35	-0,35
Netto utgift	-0,35	-0,35	-0,35	-0,35	-0,35

4.3.18 Tiltak 18: PLO: Øke egenbetalingen for trygghetsalarmer

Problemet

Dagens egenbetaling dekker ikke de reelle kostnadene ved ordningen.

Utgiftene i 2024 var på 2,977 millioner kroner ekskl. mva. (3,658 millioner kroner). Inntektene i 2024 fra egenbetalingen fra brukerne er på 0,998 (1,678 inkl. mva) millioner kroner og er ført under velferdsteknologi i fysio-/ergoterapiavdelingen.

Løsningen

Øke egenbetalingen for trygghetsalarmer slik at kommunen kan selvfinansiere dette tilbudet.

Øke satsene fra dagens nivå:

- ▶ Inntekt inntil 3 G er ordningen gratis
- ▶ Fra 3-4 G er satsen 300 kroner per måned
- ▶ Over 4 G er satsen 600 kroner
- ▶ Etableringsgebyr 500 kroner

Til orientering har Stavanger kommune gjeninnført egenandel på trygghetsalarm, noe som kan gjøre det enklere å legitimere tiltaket.

Beregning av effekter: Dersom egenandel økes ihht selvkostprinsippet, vil dette kunne gi en innsparing i underkant av 2 millioner kroner.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

En endring i egenandel kan føre til at enkelte innbyggere velger bort trygghetsalarm av økonomiske årsaker. Dette vil redusere innbyggers mulighet for å påkalle hjelp.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Høsten 2025: Politisk behandling.

Våren 2026: Publisering og implementering.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

Effekt mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Økt egenbetaling	-1	-2	-2	-2	-2
Netto utgift	-1	-2	-2	-2	-2

4.3.19 Tiltak 19: PLO: Avvikle kjøp på Sandnes Pro-Service

Problemet

Mestringsenheten fullfinansierer tre plasser på Pro-Service som brukes av 9 innbyggere med arbeidstid på 12 timer per uke. Bakgrunnen for dette kjøpet er kravet om at innbyggere må klare å jobbe minimum 50 % stilling for å få ordinær VTA plass, og det klarer ikke disse innbyggerne. Mestringsenheten har et årlig budsjett på 610 000 kroner til dette tiltaket, men betalte i 2024 757 857 kroner for disse plassene og i 2025 ligger det an til at kostnaden blir rett i underkant av 800 000 kroner. Pro-Service indeksregulerer kostnaden årlig, Mestringsenheten har ikke fått økning i sitt budsjett for økningen og har måtte dekket kostnaden innen egen ramme på bekostning av andre tiltak. Det betyr at den reelle innsparingen med å si opp disse plassene blir 618 000 kroner per år.

Løsningen

Sandnes kommune sier opp 3 heltidsplasser på Pro-Service med virkning fra 2026. Kommunen sparer 610 000 kroner per år som det er dekning for. Mestringsenheten slipper å finne 200 000 kroner innen egen ramme (per 2025) for å dekke kostnaden til tiltaket som årlig økes.

Ressursmessige konsekvenser

Kommunen sparer 800 000 kroner per 2025 og mer år for år grunnet indeksregulering.

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

Ingen konsekvenser for ansatte da dette er et tiltak som kjøpes.

Konsekvenser for innbyggerne som bruker tilbudet er nedsatt kvalitet på tilbudet de får. Det finnes ingen erstatningstiltak de kan starte på, men de kan benytte seg av åpne aktiviteter i Mestringsenheten og hos private, frivillige, bruker og pårørende organisasjoner sine åpne tilbud som det er mange av. Avslutning av plassene på Pro-Service vil gi nedsatt kvalitet på tilbudet til de som bruker tiltaket, men det vil ikke ha konsekvens for kommunens ansvar med å gi forsvarlige helse og omsorgstjenester.

Plan for gjennomføring

Tiltak planlegges gjennomført slik:

Høsten 2025: Si opp avtalen.

Våren 2026: Spare 610 000 kroner som er det årlige budsjettet på dette tiltaket. Mestringsenheten vil i tillegg kunne bruke 200 000 kroner til nødvendige helse og omsorgstjenester i stedet for å dekke mellomlegget mellom budsjettet og den økte kostnaden med årlig indeksregulering som dette tiltaket medfører.

Økonomisk effekt

Tiltak gir en økonomisk effekt i form av kostnadsreduksjon, som vist i tabellen under:

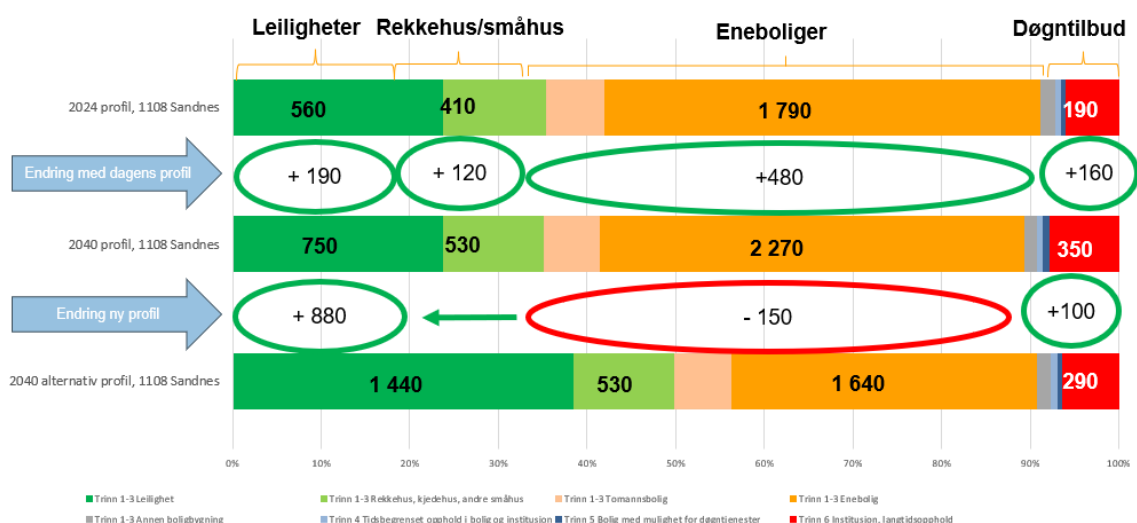
Effekt i mill. kr.	2026	2027	2028	2029	2030
Avvikle kjøp på Sandnes Proservice	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Erstattet tilbud i regi av Mestringsenheten	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Netto utgift	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6

4.3.20 Tiltak 20: PLO: Flere egnede leiligheter og bokonsepter for eldre (anbefalt)

Problemet

For få egnede boliger og bokonsepter for eldre som hjelper beboerne til å klare seg enda lengre i egen bolig uten behov eller utsatt og redusert behov for helse- og omsorgstjenester. Boligbehovsanalysen til Agenda Kaupang viser at det kan være behov for ca 880 flere leiligheter til eldre innbyggere over 67 år i 2040.

- ▶ Utfordringer i dagens boligmarked og i det lokale boligmarkedet, gir økte kostnader til pleie og omsorg
- ▶ Innbyggerne har manglende evne og muligheter til å gjøre gode boligvalg
 - Husene og folkene passer ikke sammen - for få egnede boliger for eldre
 - Stort behov for en mer diversifisert boligstruktur med flere bofellesskap og leiligheter for eldre i gode bomiljø i «5-minutters tettsteder»
- ▶ Befolkningsendringene utfordrer kapasiteten i kommunene
- ▶ Mange kommuner opplever allerede en bemanningskrise i helse- og omsorgstjenestene

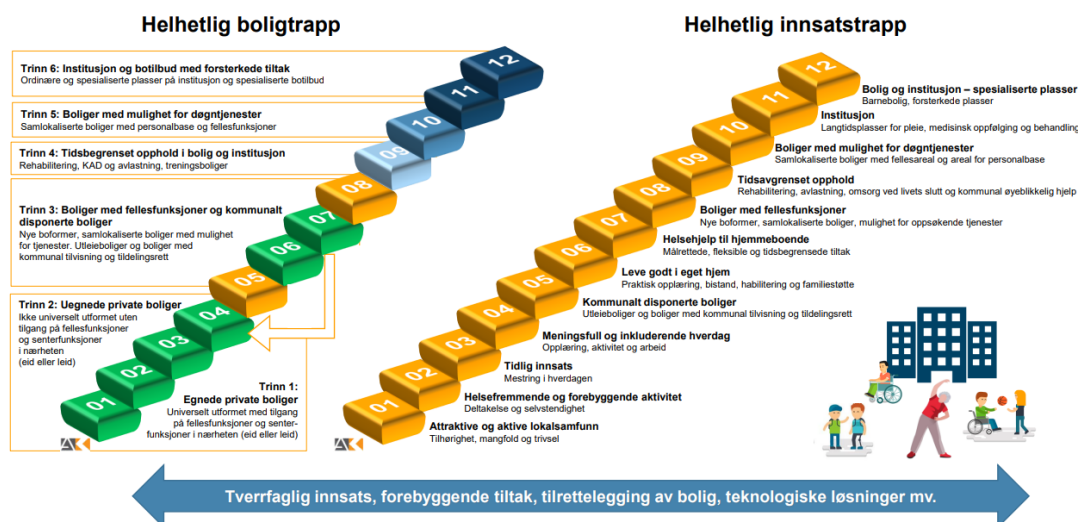

Løsningen

Innføre den helhetlige boligtrappen som et felles rammeverk i planlegging, prioritering og utvikling av tjenestetilbud og boliger til eldre innbyggere over 67 år.

Innsatstrapp og boligtrapp som strategisk planleggingsverktøy for bærekraftig utvikling

Finansiering og dimensjonering på kort og lang sikt: Hvordan skal forebyggende tiltak på de laveste trinnene prioriteres for å redusere behovet for døgntjenester? Hva skal prioriteres når?

Sandnes kommune har en ferdig regulert boligportefølje på over 4000 boenheter. I tillegg er det 2300 boenheter som er avklart gjennom områdeplaner. De fleste av disse områdene ligger i den sentrale byutviklingsaksen, og egner seg godt som lokalitet for seniorkonsepter. Større utbyggingsområder som Elveparken, Norestraen, Åsedalen boligpark og Lura bydelssenter er eksempler på dette.

Vi har noen eksempler på denne typen boformer i Sandnes kommune. I bygården Huset vårt kombineres selveierleiligheter, kommunalt disponerte serviceleiligheter og et bofellesskap for personer med mer omfattende behov for pleie. Felles aktivitetsrom og cafe sentralt plassert i bygger fungerer som sosialt nav og møteplass. En servisevert bidrar til felles aktiviteter, men også med lavterskel hjelp til de enkelte. Vår erfaring er at boformen utsetter - og i noen tilfeller fortrenger - behov for tyngre pleietilbud, også når helsen svikter. Serviceleilighetene knyttet til Trones eldresenter fungerer på samme måte.

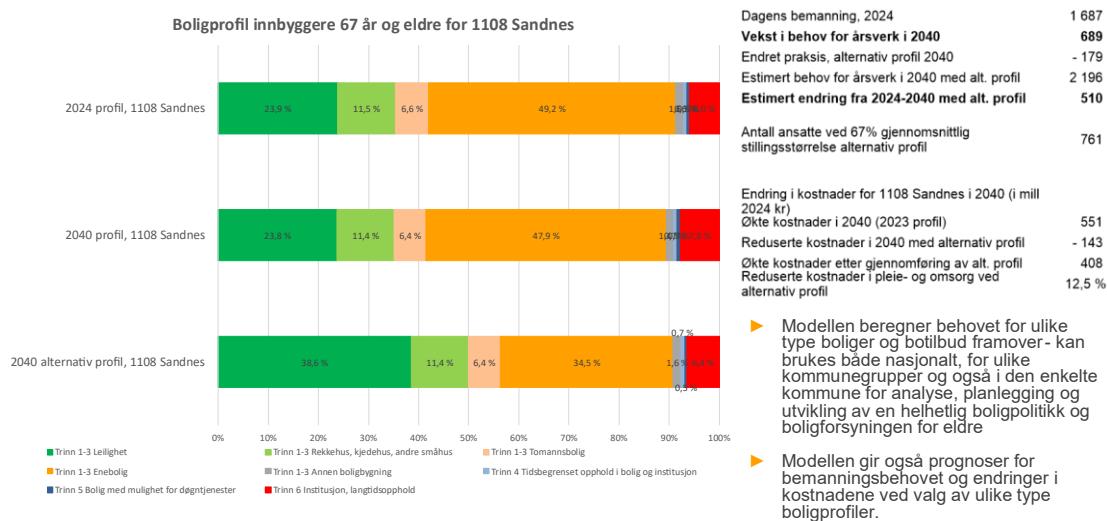
De senere årene har vi også fått utbyggingsprosjekt som bygger med tanke på å skape inkluderende bomiljø som legger til rette for fellesskap og livskvalitet. Rådhusmarka er et godt eksempel på dette. Felles servicebygg og aktiv tilrettelegging for sosialt fellesskap er rettet mot alle aldersgrupper, og skaper inkluderende og trygge nabolag.

Ressursmessige konsekvenser/beregning av effekter

Ref boligbehovsanalysen og den økonomiske beregningen i tabellen nedenfor.

Hva er en bærekraftig boligprofil?

Vår prognosemodell viser et framskrevet behov og en alternativ profil for Sandnes

Noen innspill ift forutsetninger og økonomiske konsekvenser

- Må jobbe sammen med markedet, det er her de fleste boenhetene må realiseres
- Kommunens bidrag kan være flere:
 - utløse virkemidlene til Husbanken.
 - Kommunen må eie eller kunne fremleie en andel av denne boligmassen, for å ivareta det boligsosiale aspektet i målgruppen (ikke alle har en boligformue som er tilstrekkelig til kjøp av ny boenhet)
 - Kommunalt investeringstilskudd til fellesarealer og arealer til hjemmetjenesten der dette er relevant
 - Serviceverter mm. – vi må ta stilling til om dette er funksjoner som kommunen bør drifte
- Vi må vurdere hvilke endringer i hjemmetjenesten som er nødvendige for å kunne ivareta Husbankens krav til boliger med heldøgns omsorg
 - Plassering av hjemmetjenestebaser
 - System for digitalt tilsyn – utover trygghetsalarm
- Boenhetene må realiseres både i sentrum og i sentrale bydeler (Ganddal, Hana, Lura, Bogafjell, Austrått og Riska)- Må også avklare hvordan vi gjør det ift bydeler som Figgjo, Høle og Forsand
- Samordningsenheten må utarbeide kriterier for hvem som skal bo i Omsorg+-konsepter

Arbeidet vil kreve samarbeid mellom Eiendom, Anskaffelser og Helse og velferd

Internt i Helse og velferd må både stab, enhet for hjemmetjenester, Samordningsenheten være tett på. Omsorgsboligene kan også være relevante for EFF sine brukere, og derfor bør gjerne denne virksomheten også være med

Konsekvenser for innbyggere og ansatte

- Flere eldre får mulighet for å bo i egnede boliger i gode bomiljøer
- Beboerne vil betale noe selv i husleien for å ha en servicevert tilgjengelig i ukedagene
- Hjemmetjenesten vil kunne redusere antall vedtak til eldre i slike bokonsepter
- Hjemmetjenesten bør vurdere sin organisering og responstid basert på å kunne betjene flere eldre i kommunens lokalsenter

Plan for gjennomføring

Arbeidsgruppen for en mer helhetlig boligpolitikk videreføres i 2025 og 2026 med følgende deltakere:

- Samfunnsplan og planavdeling
- Eiendom
- Stab utvikling og gjennomføring
- Geodata
- Stab helse og velferd/prosjektleder Sandnes blir eldre
- Kommunedirektørens stab

Økonomisk effekt

Ref. boligbehovsanalysen og den økonomiske beregningen i tabellen nedenfor, vil en satsing på 900 flere egnede boliger for eldre kunne gi store effekter både på framtidig bemanningsbehov og årlige reduserte økonomiske effekter. Dette er et av hovedgrepene for å klare å holde antall sykehjemsplasser på et lavere nivå enn dagens nivå når antallet eldre innbyggere vokser og flere vil ha behov for egnede boliger og bomiljøer for å klare seg enda lengre i egen bolig enn i dag.

Dagens bemanning, 2024	1 687
Vekst i behov for årsverk i 2040	689
Endret praksis, alternativ profil 2040	- 179
Estimert behov for årsverk i 2040 med alt. profil	2 196
Estimert endring fra 2024-2040 med alt. profil	510

Antall ansatte ved 67% gjennomsnittlig stillingsstørrelse alternativ profil	761
---	-----

Endring i kostnader for 1108 Sandnes i 2040 (i mill 2024 kr)	
Økte kostnader i 2040 (2023 profil)	551
Reduserte kostnader i 2040 med alternativ profil	- 143
Økte kostnader etter gjennomføring av alt. profil	408
Reduserte kostnader i pleie- og omsorg ved alternativ profil	12,5 %

4.4 Oppvekst og kultur

Det skal utredes tiltak på til sammen 53 millioner kroner for 2029. Det er utredet 19 tiltak innenfor kultur og oppvekst med en samlet effekt på 50 millioner kroner i 2029.

- Økte inntekter: fire tiltak med effekt -7 mill i 2029
- Høyere produktivitet: ett tiltak med effekt -5 mill i 2029

- Lavere volum: fire tiltak med effekt -12 mill. kr i 2029
- Bedre strategi: fire tiltak med effekt -9 mill. kr i 2029
- Redusert enhetskostnad: tre tiltak med effekt -12 mill. kr i 2029
- Ikke lovpålagt satsing: ett tiltak med effekt -4 mill. kr i 2029

Agenda Kaupang har anbefalt kommunen å prioritere tiltak med en samlet effekt på 27 mill. kr i 2029, se tabellen under.

Tiltak innenfor kultur og oppvekst									
Nr	Tjeneste	Tiltak navn	Økonomisk effekt i mill. kr						
			2025	2026	2027	2028	2029	2030	Anbefalt
1	Kultur	Evaluerings og endring av Sandneskortet	-	- 7,0	- 7,0	- 7,0	- 7,0	- 7,0	1
2	Kultur og barnehage	Samarbeid mellom kulturskole og SFO om økt attraktivitet	- 0,4	- 1,0	- 1,3	- 1,8	- 2,0	- 2,5	
3	Barnehage, skole og PPT	Individuelt tilrettelagt opplæring - redusere enhetskosten og andelen elever med behov for ITO	-	- 1,1	- 3,0	- 6,0	- 9,0	- 12,0	
4	Skole	Leirskole - flytte til ungdomstrinnet	-	- 0,3	- 0,6	- 0,6	- 0,6	- 0,6	
5	Skole	Svømmeopplæringen i skolen	-	- 2,1	- 4,0	- 4,0	- 4,0	- 4,0	
6	Barnehage	Øke effektiviteten i forhold til antall ansatte per barn i barnehagene - mål 5,9	-	- 2,3	- 5,0	- 5,0	- 5,0	- 5,0	1
7	Barnehage og skole	Nytt administrasjonssystem for barnehage og skole	-	- 0,1	- 1,3	- 1,3	- 1,3	- 1,3	1
8	Barnehage	Private åpne barnehager - ordninger for tilskudd	-	- 0,8	- 2,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0	1
9	Skole	Kjøp av plasser på alternativ opplæringsarena	-	- 1,0	- 2,3	- 2,3	- 2,3	- 2,3	
10	Barnehage, skole og PPT	Bedre kvalitet i overgangen mellom barnehage og skole	-	- 0,5	- 1,3	- 2,4	- 2,4	- 2,4	
11	Tjenester til barn og unge	Redusere kostnad i prosjekt tidlig innsats	-	-	- 1,0	- 2,5	- 2,5	- 2,5	
12	Kultur og skole	Sandnes folkebibliotek overtar og drifter skolebibliotekene	-	-	- 0,5	- 1,3	- 1,3	- 1,3	1
13	Kultur	Økt egenbetaling Kulturskolen	-	- 0,5	- 1,2	- 1,2	- 1,2	- 1,2	1
14	Sandnes læringscenter	Mer effektiv drift av Sandnes læringscenter med økt inntekt	-	- 4,0	- 4,0	- 4,0	- 4,0	- 4,0	1
15	Sektor kultur og oppvekst	Helhetlig støttesystem for utdanningsløpet	-	- 1,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0	1
16	Barnehage og skole	Barnehage og SFO, søskenmoderasjon	-	- 0,0	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1	
17	Skole	Målform på Svaland skule	-	- 2,2	- 2,9	- 2,9	- 3,6	- 4,3	1
SUM tiltak			- 0,4	- 23,6	- 39,5	- 46,4	- 50,3	- 54,5	
Sum anbefalte tiltak			-	- 17,7	- 26,0	- 26,7	- 27,4	- 28,1	

Tabell 24 - Oversikt over tiltak innenfor oppvekst og kultur med effekt

Opgaven har vært å utrede tiltak som er verdt det dobbelte av hva innsparingsbehovet var, slik at kommunen skal ha noe å velge mellom. Vi har prioritert 9 tiltak som vi mener har lav konsekvens for barn og brukere og liten risiko å gjennomføre. Samlet gir disse 9 tiltakene en effekt på 27 millioner i 2029. Flere av disse tiltakene har også rask effekt noe som gjør at allerede i 2026 vil effekten være på 18 millioner kroner

Prosjektgruppen har drøftet flere strukturtiltak innenfor barnehage og skole som kan gi reduserte driftsutgifter på kort sikt og lavere behov for investeringer i bygg på lengre sikt. Vi har ikke tatt med slike strukturtiltak. Det er utenfor mandatet for prosjektet å utrede skole- og barnehagestrukturen i kommunen. Kommunen mangler en langsiktig og helhetlig plan for barnehage- og skolestruktur inkludert økonomiske konsekvenser av alternative løsninger. Representanter fra oppvekst, økonomi, eiendom og samfunnsutvikling bør samarbeide om denne langsiktige planen (20 år). Den bør rulleres hvert annet år.

Under følger en nærmere beskrivelse av tiltakene som er i listen.

4.4.1 Tiltak 1: Kultur: Evaluering og endring av Sandneskortet (anbefalt)

Sandneskortet er en ikke- lovpålagt tjeneste med et årlig budsjett på 12 millioner, iverksatt i november 2024.

Målsettingen med denne universelle ordningen (1. til 10.klasse) er å tilrettelegge for at alle, uavhengig av sosioøkonomiske forhold har mulighet til positive opplevelser på fritiden. At ordningen er universell, bidrar til mindre stigma og styrker inkludering. Da ordningen var til politisk behandling i juni 2024, ble det vedtatt at ordningen skulle evalueres etter om lag ett års drift.

Problemet:

At alle får samme tilbud innebærer at flere av de familiene som benytter tilbudet, ikke er avhengig av slik økonomisk støtte. Samtidig som familier med reelle behov ikke får tilstrekkelig hjelp til å sikre deltakelse i en fritidsaktivitet. En hypotese er at det er flest ressurssterke som benytter seg av ordningen.

Administrasjonen skal, uavhengig av omstillingsprosessen, ferdigstille en evaluering av ordningen tidlig høst 2025. Denne evalueringen vil ha betydning for hvordan vi best mulig kan innrette Sandneskortet videre.

Løsningen

For å redusere kostnader knyttet til ordningen, er det en mulig løsning å erstatte den universelle ordningen med en behovsprøvd modell som [blant annet er innført i Tønsberg](#). Støtten skal gå til å dekke kostnader (kontingent, utstyr) forbundet med deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter. Målgruppen vil da være grunnskoleelever som står i fare for å havne i utenforskap. Ansatte som jobber nær barn og familier gis myndighet til å foreta tildeling (f.eks. helsesykepleier, barnevernsansatt m.fl.). Ordningen organiseres i samarbeid med frivilligheten og støtten utbetales direkte til fritidsorganisasjoner.

En slik organisering åpner for en tillitsbasert tildeling, og det skal ikke stilles krav at foreldre må dokumentere behov for støtte.

Løsningen kan driftes for om lag 5 millioner og gi en besparelse på 7 millioner (basert på erfaringstall fra Tønsberg kommune).

Konsekvenser for brukere og ansatte:

- ▶ Ordningen kan for brukere oppleves mer stigmatiserende enn en universell ordning.
- ▶ En behovsprøvd modell gir mulighet for å gi et høyere beløp til barn og unge som står i fare for å havne i utenforskap, samtidig som budsjettposten reduseres med 5 millioner.
- ▶ Modellen vil medføre økte kostnader knyttet til oppfølging og administrering av ordningen. Dette kan reduseres ved å videreføre systemet som er benyttet i dagens universelle ordning.

Barns beste vurdering:

Å omgjøre ordningen til en behovsprøvd fritidskasse øker muligheten for at alle barn i kommunen kan delta på fritidsaktiviteter. Dette forutsetter at det beløpet som utbetales til hver familie i større grad samsvarer med faktiske utgifter, og at ordningen forvaltes på en ikke-stigmatiserende måte.

Plan for gjennomføring

September 2025: Benytte funn i evaluering til endelig beslutning på hvordan vi innretter Sandneskortet videre, med en reduksjon i budsjettrammen.

Den kommunale støtten til deltakelse i fritidsaktiviteter må sees i sammenheng med andre tiltak som har samme formål. Økt deltakelse i fritidsaktiviteter er for eksempel ett av hovedmålene i et nytt prosjekt som iverksettes i tjenesteområdet nå.

Vinter 2026: Opplæring av ansatte som eventuelt skal kunne dele ut midler fra en behovsprøvd «fritidskasse».

Vår 2026: Iverksettelse av behovsprøvd fritidskasse.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av lavere volum, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-7	-7	-7	-7	-7

4.4.2 Tiltak 2: Samarbeid mellom kulturskolen og SFO – økt attraktivitet

Problem:

Det er få elever som benytter seg av SFO utenfor den gratis oppholdstiden på 12 timer. Dette gir lave inntekter for kommunen og dyr drift av SFO sammenlignet med andre. Ved å gjøre innholdet i SFO mer attraktivt, vil vi kunne få til at flere velger en 100 % plass, og at det er flere elever som vil benytte seg av tilbudet. Dermed vil inntektene øke.

Løsningen

Det er satt i gang et omfattende lederutviklingsprogram for avdelingsledere SFO i samarbeid med Høyskolen Kristiania og ValuEd. Målet er at dette på sikt skal øke kvalitet og attraktivitet generelt. I tillegg er det mulig videreutvikle aktivitetstilbudet i SFO. Kulturskolen har mulighet for å gi et kulturtilbud/undervisning av høy kvalitet. Ett årsverk vil for eksempel kunne gi 9-10 SFO-er et ukentlig tilbud som varer i 60 minutter, ledet av et team på to lærere. Tilbudet må eventuelt utvikles i samarbeid mellom kulturskolen og SFO/skole. Det er grunn til å tro at foreldre er mer villige til å betale for SFO hvis et undervisningstilbud i regi av Kulturskolen inngår i prisen.

Under vises andel deltakelse på SFO på de ulike trinnene, samt hvor stor andel av disse som er fulltidsplasser. Tallene viser at deltakelsen er høy på de tre laveste trinnene, men at andelen fulltidsplasser er relativt lav. På 4. trinn er den generelle deltakelsen lav.

Sandnes	1	2	3	4
Andel barn på SFO	95 %	95 %	81 %	15 %
Av disse, andel 100 %	60 %	40 %	27 %	57 %

Sammenligningsgrunnlag med andre kommuner:

Stavanger	1	2	3	4
Andel barn på SFO	99 %	96 %	93 %	48 %
Av disse, andel 100 %	90 %	78 %	63 %	61 %

Sola	1	2	3	4
Andel barn på SFO	97 %	95 %	91 %	40 %
Av disse, andel 100 %	90 %	84 %	71 %	65 %

Som oversikten under viser er det mulig å øke inntektene ved å øke andel fulltidsplasser, samt øke andelen som går i SFO på fjerde trinn. Potensialet er størst på de tre laveste trinnene, da bemanningen allerede er finansiert uavhengig av plass-størrelse. Anslaget for den økte deltakelsen som ligger til grunn for utregningen er i tråd med SFO-deltakelsen i sammenlignbare kommuner. Med en deltids plass kan man i Sandnes være på SFO i 2,5 time etter skoletid hver

dag. Siden deltidsplassen er gratis for 1.-3. trinn, vurderer mange foreldre at dette er tilstrekkelig. Det vil derfor være krevende å øke andel fulltidsplasser i stor grad.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Økt andel fulltidsplasser i SFO - økt deltakelse 4. trinn (tall i hele 1000)	- 350	-950	-1250	-1750	-2000	-2500

Økte inntekter i form av flere barn i SFO med full plass og flere som deltar på 4. trinn

Det er også naturlig å se på andre tiltak for å øke attraktiviteten til SFO for å få flere 4. klassinger til å delta og flere til å benytte seg av full plass parallelt med dette.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Økt deltakelse på SFO stiller høyere krav til organisering av bemanningen. Kvaliteten på SFO-tilbudet til brukerne vil potensielt øke.

Flere barn vil kunne få et kulturskoletilbud og ordningen vil derfor være sosialt utjevnende.

Barns beste vurdering:

Økt kvalitet i tilbudet er avgjørende for alle barn, men av særlig stor betydning for sårbare barn.

Plan for gjennomføring

Lederutviklingsprogrammet for avdelingsledere i SFO pågår nå og avsluttes våren 2026. Programmet er forventet å heve kvaliteten på SFO-tilbudet, både gjennom de utviklingsprosessene det setter i gang, og ved at avdelingslederne tilegner seg økt kompetanse som kan videreføres i hele virksomheten. På sikt kan dette bidra til å gjøre SFO-tilbudet mer attraktivt. Kulturskolen går i gang med å planlegge et eventuelt tilbud til SFO-ene, men klarer ikke å gjennomføre tiltaket uten et ekstra årsverk. For at inntektene skal øke i tråd med anslaget over, må dette årsverket tilføres innenfor eksisterende ramme i kultur og oppvekst.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av økte inntekter, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	-0,35	-0,95	-1,25	-1,75	-2	-2,5

4.4.3 Tiltak 3: Skole: Individuelt tilrettelagt opplæring - redusere enhetskosten. Samarbeid skole og PPT.

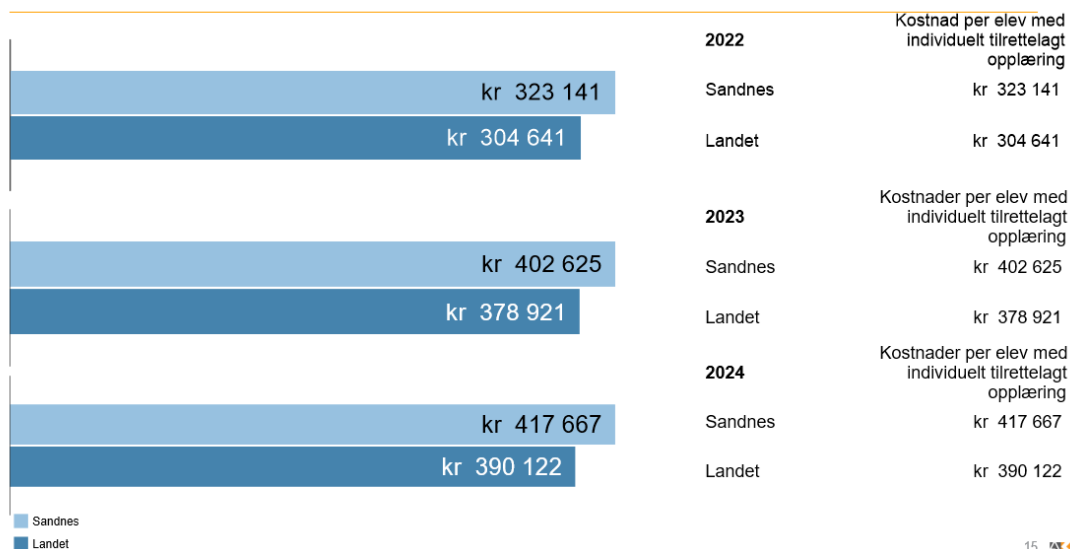
Problemet:

Sandnes kommune bruker flere årsverk enn de fleste sammenligningskommunene og kommunegruppa til individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) per 100 elever (Se figur i kap. 2.4 i analyserapporten). Kostnadene til skoledrift samlet for Kostra-funksjon 202 er 7 millioner høyere enn kommunegruppa når vi beregner teoretisk innsparingspotensial generelt for denne funksjonen.

I Sandnes har vi beregnet at utgiftene til individuelt tilrettelagt opplæring inkludert den forsterket språkopplæring etter vedtak utgjør 291 millioner av budsjettet for 2024. Vi ser at beløpet er redusert fra 2023 til 2024 uten at vi også har justert for lønns og prisvekst eller annet. Dette viser at det er en reell nedgang. Samtidig så ser vi at utgiftene per vedtak fremdeles er høyere enn for landet.

Kostnader per elev med individuelt tilrettelagt opplæring

I kommunens modell for tildeling er det tildelt 129 millioner kroner til Individuelt tilrettelagt opplæring og 33 millioner til Forsterket norskopplæring. Samlet er dette langt under det faktisk brukte.

Løsningen:

Det er pågående prosess på utfordringen og situasjonsbildet:

- ▶ Vurdere forståelse av lovverk og praksis fra PPT
- ▶ Analysere dagens praksis
- ▶ Jobbe med kultur i skolene

Ved å skape en samforent forståelse av organisering og behov gjennom et felles syn på barnets beste mellom PPT og skole, kan ressursbruken reduseres til ned til landsgjennomsnitt eller lavere. Dette vil utgjøre en betydelig innsparing.

Vi har i GSI 2024, 677 elever som får ITO. Differansen mellom kostnad i Sandnes og på landsbasis er 27 545 kr per elev. 677 elever multiplisert med 27 545 utgjør 18 647 965 NOK. Dette er en beregnet størrelse. Vi mener vi kan klare å komme til landsgjennomsnittet på enhetskostnad og vet at det også i 2025 er tatt grep som vil spille inn på dette. Vi mener det derfor er realistisk å klare 12 millioner i tillegg til det som vil være effekten av arbeidet i 2025 som er pågående.

Det er krevende å jobbe med allerede etablert praksis med vedtak som alt er fattet i dag. Dette tiltaket vil måtte innføres over tid i tråd med at nye vedtak skal fattes og vurderes. Vi forventer derfor at vi ikke klarer å hente ut hele effekten umiddelbart, men at dette må jobbes med over litt tid.

Konsekvenser for brukere og ansatte

En overgang til en mer effektiv utnyttelse av ressurser innen ITO kan i noen tilfeller oppleves krevende for ansatte og elever. Det bør allikevel tilstrebes å se på et mulig handlingsrom. Elever som mottar ITO skal oppleve nytteverdi og være i stand til å dra nytte av tilbudet. Derfor er vi nødt til å utvikle bedre praksis knyttet til hvilken ressurs som skal benyttes når for best mulig utbytte.

Plan for gjennomføring

Kommunen nedsetter en egen tverrfaglig arbeidsgruppe som systematisk gjennom skoleåret 2025/2026 kartlegger dagens praksis og jobber med de tre punktene som beskrevet i tiltaket.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av reduserte kostnader, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-1,1	-3	-6	-9	-12

4.4.4 Tiltak 4: Skole: Flytte leirskolen til ungdomstrinnet

Problemet:

Alle skoler skal tilby opphold på leirskole for elevene. Sandnes har lang reisevei til leirskolene, noe som medfører høye kostnader både til lønn og reise.

Kommunen har i dag ingen felles avtale for leirskole eller transport til leirskole. Alle barneskoler inngår egne avtaler med ulike leirskoler. Ved inngåelse av en felles rammeavtale for leirskole, vil det være mulig å redusere utgiftene.

Dersom kommunen flytter leirskoletilbudet til ungdomstrinnet, vil organiseringen også effektiviseres.

Løsningen:

Flytte leirskoleoppholdet til ungdomstrinnet. Dersom 8. trinn reiser på leirskole vil det være mulig å organisere turene mer effektivt med større grupper og færre leirskoleopphold.

I dag sender alle barneskoler sine elever til ulike leirskoler, hver for seg. Dette blir 23 grupper. Størrelsen varierer fra ca. 10 elever til over 90 elever i dag. Det er i år 42 ungdomsskoleklasser på 8. trinn. Teoretisk sett vil dette gi 14 leirskoleopphold a 3 klasser. Det betyr at de fleste ungdomsskoler må dele trinnet på to uker/turer, og skoler reiser sammen i noen tilfeller.

Ansatte: Samlede personalkostnader i 2024 er ca. 1,1 mill. kr. Dersom kommunen legger opp til en ny beregning for fremtidig leirskole på ungdomstrinnet med 14 turer i året vil det være innsparingsmuligheter på personalkostnader.

Lønning av pedagogisk ansatte på leirskole (basert på KS' særavtale SGS1010):

	Per døgn	Per ansatt	8 ansatte	Sum, 14 turer
3 overnattinger ¹	1545	6180	49440	692 160
4 overnattinger ²	1545	7725	61800	865 200

Innsparing på personalkostnader for leirskoleopphold med 3 overnattinger vil være ca. 408 000 kr. For 4 overnattinger vil innsparingen på personalkostnader være ca. 235 000 kr. (Ekstraressurser til elever med et større hjelpebehov vil komme i tillegg.)

Transport: Det vil være behov for 2 busser per leirskoleopphold. Samlet utgift for transport til leirskole var ca. 720 000 kr i 2024. Ut ifra kostnadsberegninger fra 2024 vil transport (tur/retur) koste ca. 40 000 kr (gjennomsnitt). Ved å redusere antall grupper som reiser på leirskole (14 grupper), vil kostnaden for transport være ca. 560 000 kr per år. Innsparingen på transport med ny ordning kan derfor være ca. 160 000 kr årlig.

Samlet innsparing med å organisere leirskoletilbudet på ungdomsskolen vil være opp mot 568 000 kr årlig (3 overnattinger). I tillegg kommer ev. innsparing med å inngå en felles rammeavtale.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Endring av praksis og organisering av leirskoletilbudet i kommunen vil ha en konsekvens for elever og ansatte. Barneskolene vil miste ansvaret for tilbudet og ungdomsskolene vil overta et nytt ansvarsområde.

Barneskoleelevene vil miste en mulighet for mestring og læring i det å delta på overnattingstur. For noen elever er dette første gangen de bor et annet sted enn med familien sin.

Ungdomsskolene kan oppleve endringen som positiv fordi en leirskoletur vil være en god anledning for elevene i 8. trinn til å bli bedre kjent med sine nye medelever.

Ansatte må opparbeide seg nye arbeidsrutiner og –praksis. Leirskole er likevel ikke en helt ukjent aktivitet, ettersom det på ungdomstrinnet allerede er konkrete kompetansemål om gjennomføring av en overnattingstur.

Plan for gjennomføring

Endringen kan starte fra skoleåret 2027, men kan ta noe lengre tid for enkelte skoler dersom de har inngått avtaler med leirskoler som strekker seg ut i tid.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av høyere produktivitet, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6

4.4.5 Tiltak 5: Svømmeopplæringen i grunnskolen.

Problemet

I Sandnes er det satt i gang to ulike satsinger som skal styrke den ordinære svømmeundervisningen i grunnskolen:

1) Kommunen et samarbeid med Redningsselskapet der alle elever får tilbud om å delta i kurset "RS Trygg i vann"¹. Kurset er en viktig del av svømmeopplæringen på ungdomstrinnet, for at elevene skal lære å forstå og gjennomføre livredning i vann utendørs. Det er tegnet en avtale om kursdeltakelse for tre år.

2) På bakgrunn av et politisk vedtak (2024) har kommunen startet et pilot-prosjekt om styrking av svømmeopplæringen på barnetrinnet. Prosjektet heter "Svøm Sandnes" og følger samme modell som i Stavanger og Bergen. Prosjektets varighet er på 3 år, med evaluering om videre drift for alle skolene i kommunen fra og med 4. år.

Alle elever skal lære å svømme og skolen skal gi undervisning i tråd med læreplanen for kroppsøving. Dette er lovpålagte oppgaver.

Ingen av tiltakene beskrevet over er lovpålagte. Disse må ses på som en styrking av opplæringen, og kommer i tillegg til den undervisningen som gjøres av skolene. Det er en ekstrautgift som kommune har valgt å påta seg.

Løsningen

Kommunen kan velge å gå tilbake på de satsingene som gjøres for å heve kvaliteten på svømmeundervisningen.

Kurset "RS Trygg i vann" koster kommunen 400 000 kr per år. Det er inngått en avtale om kurs som strekker seg til og med skoleåret 2025-2026. Det vil ikke være en mulighet for innsparing for kommende budsjettår, men fra 2027.

Prosjektet "Svøm Sandnes" er bevilget midler i hele inneværende budsjettperiode i handlings- og økonomiplanen.

Budsjetterte midler for "Svøm Sandnes"			
2025	2026	2027	2028
1 200	2 100	3 600	3 600

Konsekvenser for brukere og ansatte

Begge tiltakene har stor betydning for utvikling av svømmekompetanse til elevene.

"RS Trygg i vann" gir en opplæring med økt kvalitet som kommer alle elver til gode i kommunen.

Dersom skolene skal gjennomføre tilsvarende opplæring vil det kreve at skolene investerer i utstyr hver for seg (tørdrakter, etc.).

Tilsvarende prosjekter som "Svøm Sandnes" viser en betydelig større gjennomføring av ferdighetstesten i svømming på 4. trinn, som kompetansemålene legger opp til. Konsekvensen av å avvike tiltaket vil føre til at elevene ikke oppnår den ønskede effekten som prosjektet har som mål. Prosjektet er også ventet å effektivisere bruken av svømmehallene, slik at alle skoler får mer tid i hallene. Denne effekten forsvinner dersom prosjektet avvikles.

Plan for gjennomføring

Innsparingstiltakene kan gjennomføres fra 2026 for prosjektet "Svøm Sandnes", men for satsingen "Trygg i vann" kan innsparingen først skje fra 2027.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av reversert ikke lovpålagt satsing, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-2,1	-4	-4	-4	-4

4.4.6 Tiltak 6: Øke effektiviteten i forhold til antall ansatte per barn i barnehagene - mål 5,9 barn per ansatt (anbefalt)

Problem

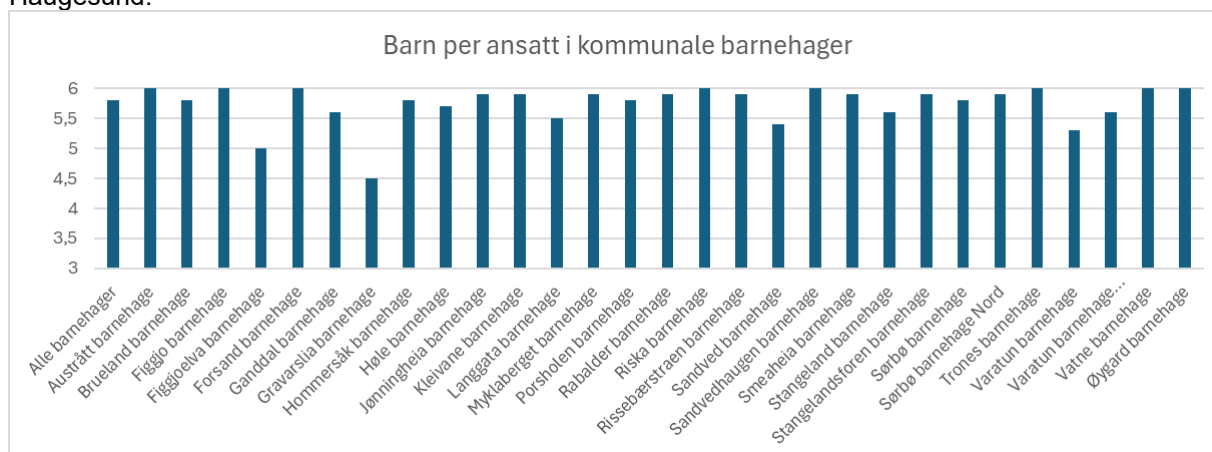
Lovkravet er 6,0 barn per ansatte i barnehagen.

De kommunale barnehagene i Sandnes hadde i 2024 i snitt 5,8 barn per ansatt i barnehagene. Dette kan komme av manglende forståelse av lovkravet og feilrapportering av stillinger. F.eks. ansatte i fagstillinger rapportert inn i voksentettheten.

To barnehager har hver sin avdeling som skal ha høyere bemanning. Det er forsterket avdeling i Garvarslia barnehage og mottaksavdelingen i Varatun barnehage.

Gitt at rapportering for 2024 er korrekt, vil en økning fra 5,8 til 5,9 barn per årsverk kunne gi en innsparing på 11 årsverk tilsvarende 7,7 millioner kr.

Av kommuner i Rogaland som har høyere effektivitet enn 5,8 barn per ansatt i kommunale barnehager finner vi med 5,9 Bokn, Eigersund, Karmøy, Strand, Time og med 6,0 Tysvær og Haugesund.

Løsningen

Opplæring av styrere i lovverk og hvor ulike stillinger skal rapporteres.

Ved reell nedgang i voksentetthet må leder i barnehagen sikre at barnehagen er organisert på en måte som sikrer at kvaliteten på barnehagetilbudet holder seg på samme nivå som tidligere. Det vil bli kunne innebære en analyse av barnegruppens behov, alder og sammensetning, og ny fordeling av ansvarsområder og oppgaver. Kommunen må for å nå potensialet i dette tiltaket styre opptaket og barnegruppene i størst mulig grad og tilpasse bemanning der etter.

Den økonomiske effekten av tiltaket tenker vi kan styres ved hovedopptak og få konsekvenser fra barnehageåret 2026/2027 i august. Dette gir at effekten av tiltaket vil ha 5/12 effekt i 2026 og full effekt fra 2027. Effekten av tiltaket er beregnet til å være 5,5 millioner kroner.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Konsekvenser for ansatte: Ansatte kan oppleve mer ansvar og høyere tempo, og mindre tid til planlegging av pedagogiske aktiviteter. Dette kan videre gå ut over kvaliteten på barnehage tilbudet.

Konsekvenser for brukere: Barn og foreldre kan oppleve at ansatte har mindre tid til oppmerksomhet og samtaler.

Barns beste vurdering: Samspill og gode relasjoner mellom ansatte og barn er avgjørende for barns trivsel og utvikling i barnehagen. Ved færre ansatte pr barn kan det bli vanskeligere å forebygge og håndtere konflikter og uønsket atferd.

Plan for gjennomføring

Digital opplæring i november, før årsmelding rapportering i Basil, hvert år. Følge opp kommunale barnehager som har rapportert for lav voksentetthet. Dette arbeidet kan begynne ved barnehagenes egenrapporterte tilsyn til kommunen i september hvert år.

Opplæring og støtte til ledere i barnehagen om organisering av avdeling og gruppeledelse.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av høyere produktivitet, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-2,3	-5	-5	-5	-5

4.4.7 Tiltak 7: Barnehage og skole: Nytt barnehage- og skoleadministrativt system (anbefalt)

Problemet

Kommunen anskaffet et nytt felles administrasjonssystem i 2018-2019. Flere av funksjonene som systemet skulle løse, som barnehageopptak og timeplanleggingsverktøy, fungerte ikke tilfredsstillende. Kommunen har derfor innhentet egne løsninger for dette parallelt som kompenserende tiltak. Dette gjør at kommunen nå drifter flere system som burde ha vært ivaretatt av ett. I tillegg oppleves barnehageopptaket som svært tidkrevende og lite funksjonelt i dagens system.

I tillegg er det høye kostnader på integrasjoner med andre systemer, konsulent tjenester og årlig kursing av ny ansatte.

For 2024 er regnskapsført ca. 2,9 mill. kr for disse ulike systemene. Utgiftene er sannsynligvis større enn et nytt system for både barnehage og skole vil koste. Det er også unødvendig mye personellmessige ressurser til å administrere ulike løsninger (systemansvarlige) og en dårlig løsning for barnehageopptak.

Løsningen

Kommunen kan anskaffe et nytt oppvekstadministrativt system som skaper mer effektiv administrasjon på tvers av oppvekstsektoren i Sandnes kommune. Systemene kan også anskaffes som to separate systemer, dersom dette øker innsparingen og holder samme kvalitet. Ved å anskaffe nytt system som inneholder flere funksjoner anslåes det en lavere kostnad for systemet til 0,8 millioner kroner i året. I tillegg anslåes det å bruke mindre personell til systemadministrasjon og barnehageopptak. Samlet anslåes det å kunne spare 0,5 årsverk til dette.

Dette gir en total effekt for tiltaket på 1,3 millioner kroner i året. Dette forutsetter at mindre behov for administrasjon og barnehageopptak tas ut i redusert bemanning.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Brukerne er i hovedsak ansatte. Bytte av kommunens fagsystem for barn- og elevforvaltning vil kreve tid til opplæring av ansatte i en implementeringsperiode.

Et nytt administrasjonssystem vil heve kvaliteten på flere områder ansatte, men også for innbyggere med en forbedring av den digitale foreldredialogen i et felles system.

Plan for gjennomføring

Dagens avtale med leverandør kan avsluttes på kort varsel.

En ny anskaffelsesprosess kan ta opptil 12 mnd. (Fra start til valg av ny leverandør). Innsparingsmulighetene vil derfor tidligst starte fra budsjettår 2027.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av reduserte enhetskostnader, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lavere systemkostnad	0	0,1	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Redusert bemanning ved opptak	0	0	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Netto utgift	0	0,1	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3

4.4.8 Tiltak 8: Barnehage: Private åpne barnehager - ordninger for tilskudd (anbefalt)

Problemet

Sandnes kommune gir tilskudd til private åpne barnehager. For 2025 er det samlede tilskuddet på 6 195 000 kr. Det gis tilskudd til tre åpne private barnehager.

- "Tripp Trapp Åpen Barnehage" (Hana menighet)
- "Knøttene åpen barnehage" (Riska menighetsråd)
- "Bogafjell åpen barnehage" (Bogafjell menighet)

Alle de tre åpne barnehagene har tilbud 3 dager i uka, med 16 timer eller mer åpningstid i uka. De har stengt på skolens fridager og i skolens ferier.

Når kommunen ikke selv har åpne barnehager, skal tilskuddssatsene til de åpne barnehagene være ut fra nasjonale satser, som blir justert hvert år.

De private åpne barnehagene i Sandnes kommune har fått tilskudd ut fra godkjent antall barn og ikke aktivitet (faktisk oppmøte). Ut fra åpningstider, feriestengt og rapportert inngangsbetaling gir grunnlag for at faktisk oppmøte er vesentlig lavere enn det antall barn den private åpne barnehagen er godkjent for.

Åpen barnehage	Tilskudd (kapitaltilskudd og driftstilskudd)
Tripp trapp	2 065 000,00
Knøttene	2 065 000,00
Bogafjell åpen barnehage	2 065 000,00

Tilbudet om åpne barnehager i kommunen er ikke lovpålagt.

Regler for tilskudd:

Forskrift om tilskudd til private barnehager § 8, tilskudd til åpne barnehager:

Kommunen skal gi tilskudd til åpne barnehager per heltidsplass. Tilskuddet skal beregnes ut fra driftsutgifter og kapitalkostnader per heltidsplass i tilsvarende kommunale åpne barnehager,

fratrukket pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift på driftsutgiftene, og administrasjonsutgifter. Grunnlaget for beregningen er kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret.

Kommunen skal gi påslag for pensjonsutgifter og administrasjonsutgifter, jf. § 4 tredje ledd og § 5.

Kommunen skal fastsette én sats for barnehager som har en ukentlig åpningstid på mellom 6 og 15 timer og én sats for barnehager som har åpningstid over 15 timer.

Kommunen beregner tilskudd ut fra hvor mange barn den private barnehagen er godkjent for. Hvis det over tid viser seg at fremmøtet i barnehagen er vesentlig lavere enn dette, kan kommunen legge et lavere barnetall til grunn.

Kommuner som ikke har kommunale åpne barnehager, skal gi tilskudd til private åpne barnehager etter følgende tabell:

Arbeidsgiveravgiftsone	Åpningstid på 6 til 15 time	Åpningstid på 16 timer eller mer
Sone I	27 900	41 300
Sone Ia	27 900	41 300
Sone II	27 300	40 300
Sone III	26 500	39 200
Sone IV	26 300	38 800
Sone IVa	26 800	39 600
Sone V	25 400	37 400

Løsningen

Flere alternative løsninger:

1. Avvikle de 3 åpne barnehagene. Dersom kommunen avvikler tilskuddet til åpne private barnehager, vil kommunen oppnå reelle økonomiske besparelser på 6 195 000 i året.
2. Endre tilskuddsutbetaling etter aktivitet (innrapportering av faktiske barnetall). Kommunen anslår en besparelse på om lag 2 000 000 i året.
3. Kutte tilskudd hvis de åpne barnehagene har en aktivitet under 70% av dagens aktivitetsnivå, jfr. praksis i Drammen kommune.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Åpne barnehager gir et mangfold i barnehagetilbudet, noe som vil forsvinne om private åpne barnehager i Sandnes kommune blir avviklet.

Åpen barnehage skiller seg ut fra et ordinært barnehagetilbud ved at:

- Åpen barnehage er et tilbud til barn og voksne sammen. Barna kommer til barnehagen med en av foreldrene eller en annen omsorgsperson som er til stede og har ansvar for barnet mens det er i barnehagen.
- Åpen barnehage har ingen søknadsskjema eller opptaksmøter. Her er det bare å møte opp innenfor barnehagens åpningstid og benytte barnehagen så ofte og lenge man ønsker. Det kan derfor være forskjellige barn og voksne i barnehagen fra dag til dag.
- Driften i åpen barnehage er basert på at de voksne som følger barna, er en del av bemanningen og aktivt tar del i det daglige arbeidet.
- Noen åpne barnehager er gratis. Andre åpne barnehager tar en mindre sum for barn eller voksne som deltar, eller for aktiviteter, mat og materialer.

Det finnes ulike typer åpne barnehager og mange måter å organisere arbeidet på. Åpen barnehage kan organiseres som en egen enhet eller være en enhet i nær tilknytning til et familiesenter eller lignende.

Dersom tilskuddet reduseres, vil barn og foreldre kunne få et redusert pedagogisk og sosialt tilbud i bydelen. Dette er spesielt viktig i bydeler med for få barnehageplasser. De ansatte i barnehagen vil kunne miste arbeidsplassen.

Barns beste vurdering: Åpen barnehage er et fleksibelt og inkluderende tilbud om barnehage som gir barn mulighet til å delta i lek og sosialt samspill med jevnaldrende når de ikke har ordinær barnehageplass. Åpen barnehage bidrar til å styrke barnas sosiale ferdigheter og forberede de på en overgang til ordinær barnehage i trygge omgivelser, sammen med sine foreldre.

Vi vurderer at konsekvensene med å ikke ha åpne barnehager i kommunen er større enn alternativet hvor tilskuddet reduseres etter antall faktiske barn tilstedeværende. Dette vil gi langt mindre konsekvenser for driften.

Dersom tilskuddet reduseres vil de private åpne barnehagene kanskje vurdere om driften kan opprettholdes.

Plan for gjennomføring

1. Dialog med berørte aktører
 - Informere private åpne barnehager om vedtak og tidsplan.
 - Tilby dialogmøter med hver barnehage for spørsmål og tilpasning.
 - Informere foreldre/foresatte om endring og alternativer.
2. Skriftlig varsel og oppsigelse av tilskudd
 - Skriftlig varsel – etter forvaltningslov?

Anbefales til barnehageåret 2026-2027 og innføres fra 1. august 2026 som vil gi en 5/12 virkning for dette året.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av lavere enhetskostnad, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-0,8	-2	-2	-2	-2

4.4.9 Tiltak 9: Skole: Redusert kjøp av plasser på alternativ opplæringsarena

Problem

Kommunen kjøper noen plasser på alternative opplæringsarenaer (AOA) for elever som har behov for tilpasset opplæringen utenfor skolen.

I dagens praksis har vi en kommunal AOA, som i utgangspunktet kun er et tilbud for elever på ungdomstrinnet. Å kjøpe tjenester fra eksterne tilbydere kan være dyrt for kommunen.

Ut fra de data vi klarer å hente ut fra regnskapssystemet Visma, i sammenheng med oversikt fra TGL sine drøftinger, har vi denne oversikten over utgifter:

Skole	Kostnad 2024	Kostnad 2025 (tom mai)	Skysskostnad (beregnet årlig)
Høle	139 200	52 000	
Smeaheia	45 600	26 000	~197 600
Porsholen	21 600		

Maudland	340 446	306 300	152 000
Bogafjell US	21 600	32 400	57 000
Skeiane	248 846	492 075	152 000
Lundehaugen	53 920		
Øygard	185 050		
Sørbø		44 200	
Høyland	115 715	132 235	
Totalt	1 171 977	1 085 210	500 000-1 000 000 (utgifter betalt direkte av skolesjef sitt budsjett)

Tabell - Dagens kostnader ved kjøp av plasser inkludert skyss

Løsningen

Vi kan vurdere om dette kan la seg løse på en rimeligere, men pedagogisk tilfredsstillende måte innen egen organisasjon. Eventuelt kan vi se på den mest ressurskrevende bruk av andre tjenester, og gjøre nye vurderinger på om det finnes bedre og mer kostnadseffektive løsninger.

Vi regner med at vi i 2025 vil kjøpe tjenester for rundt 2,3 millioner kroner. Tiltaket er at vi løser dette i ordinære skole og innenfor dagens rammer. I utgangspunktet ligger ressursene ved skolen før tiltaket om alternativ opplæringsarena finner og derfor er det rom for å anta at midlene også er ved skolene. Det er mulig vi må organisere arbeidet internt mellom skolene på dette området på en annen måte, men vi vurderer at det bør kunne la seg gjøre innenfor de samlede økonomiske rammene til skolene.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Hvis tilbudet fjernes, kan det for enkelte elever bli et stort savn. De som vurderes å ha utbytte av en alternativ opplæringsarena opplever som regel ordinær undervisning som krevende. Dette kan skape utfordrende situasjoner som igjen kan gi andre kostnadskrevende effekter på organisering.

Barns beste vurdering

Disse elevene vil være i en særskilt sårbar situasjon og vil kunne reagere negativt på tiltaket. Det er derfor viktig å ha en tydelig plan og tilbud til disse elevene klart i kommunal regi som gjør at elevene blir best mulig ivaretatt og får den nødvendige tilpasningen i sin skolehverdag og at foreldrene trygges på at tilbudet er av den kvalitet og innhold som barna har behov for.

Plan for gjennomføring

Det vil være mulig å innføre stopp i bruk av eksterne alternative opplæringsarenaer fra høsten 2026. Vi vurderer at PPT og TGL da vil være en nødvendig støtte i å utforme en plan for hvordan vi skal løse dette internt i kommunen.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av lavere volum, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-0,96	-2,3	-2,3	-2,3	-2,3

4.4.10 Tiltak 10: Bedre kvalitet i overgangen mellom barnehage og skole

Problemet

Overgangen mellom barnehagen og skolen er svært viktig og særlig for de mest sårbare barna. Å ha gode rutiner for disse overgangene spesielt for denne gruppen er viktig for å lykkes godt med oppstarten i skolen. En utfordring som av og til kommer frem, er at utrygghet kan medføre ønske om å forskyve skolestarten noe som skjer i noen tilfeller. Andre utfordringer er mangel på tilrettelegging og informasjonsflyt mellom barnehager og skoler som gjør at overgangen blir krevende og utrygg. Dersom utryggheten skulle føre til unødvendig utsatt skolestart eller utgifter ved overganger som burde ha vært unngått mener vi dette går ut over kvaliteten på skoletilbudet og likeverdigheten for elevene.

Løsningen

Sandnes kommune (PPT) skal ha tydelige kriterier for hvordan vurderinger gjøres, spesielt om hva som er tvil (eller ikke) i spørsmålet om utsatt skolestart. Sandnes kommune skal ha et aktivt arbeid med å trygge og støtte foreldregruppen på en slik måte at overgangen til skolen blir best mulig for de mest utsatte barna. Det vil alle parter tjene på og ikke minst barna som dette gjelder.

Det er helt avgjørende å trygge foreldre i overgangen til skolen. God og tydelig informasjon om rettigheter, men også muligheter for tilrettelagt skolegang, er avgjørende for at foreldre velger ordinær skolestart for sitt barn.

En annen viktig faktor er hvordan kommunen samhandler som ett lag. I en sak om utsatt skolestart kan det være flere tjenester som har informasjon og råd om barnet. Eks. på involverte kan være barnehagen, styrka barnehagetilbud, samordningstjenesten, fysio/ergo (Helse), barn og ungdomspsykiatri (BUP/HABU), helsestasjonen og skolen. Dersom foreldre mottar ulike råd om utsatt skolestart, kan det føre til usikkerhet.

Det må være tydelige rolleavklaringer i mandatet for vurderingen av barn i saker om utsatt skolestart. PPT er den eneste tjenesten som har overordnet mandat som sakkyndig instans i kommunen. Det er PPT som har ansvaret for dialog med foreldre, slik at kommunen gir entydige råd som skaper trygghet.

Dårlig kommunikasjon og handlinger medfører både dårligere livskvalitet, tjenestekvalitet og får også negative økonomiske konsekvenser for kommunen. Ved systematisk bedre arbeid med overgangene anslår kommunen at det er mulig å redusere kostnader med 2,4 millioner kroner. Arbeidet må planlegges og det forventes effekt tidligst fra skolestart 2026 noe som medfører en moderat effekt dette året med -0,52 millioner. Dette gir en helårseffekt for 2027 med -1,25 millioner som forventes doblet til 2028 med -2,5 millioner kroner.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Dersom kommunen lykkes med å trygge foreldrene i overganger og muligheter for tilrettelegging i skolen, vil de oppleve situasjonen som positiv.

Foreldre i Sandnes som søker om og ønsker utsatt skolestart vil med stor sannsynlighet oppleve det som negativt dersom de får avslag, selv om avgjørelsen er gjort på faglig riktig grunnlag og uten usaklig forskjellsbehandling.

I mange av slike saker er det spesialpedagog som følger enkeltbarn. Konsekvensene kan derfor bety at ansatte må bytte arbeidssted.

Barns beste

Forutsatt at ansatte trygger og tilrettelegger for god overgang til skolestart er dette tiltaket i tråd med barns beste-prinsippet.

Plan for gjennomføring

Kommunen må ha en tydelig prosedyre for overganger mellom barnehage og skole. Prosedyren må være kjent for alle ledere i enheter som er en del av samhandlingen. Tidligste effekt av tiltaket vil være til skolestart 2026 og da gir det 5/12 effekt.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av bedre strategi, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-0,52	-1,25	-2,4	-2,4	-2,4

4.4.11 Tiltak 11: Redusere budsjettposten for tidlig innsats

Problemet

Reduserte utgifter som et resultat av helhetlig og koordinert samarbeid og prioritering av tidlig innsats (BTI) er utfordrende å tallfeste. Dessuten vil en økonomisk effekt vise seg først etter flere budsjettperioder («pukkeleffekten»).

Det er i budsjettet avsatt 10 millioner årlig til tidlig innsats. 2,5 millioner er pr. tidspunkt ikke bundet opp i tiltak/lønn. Av disse er 1 million avsatt til prosjekt for implementering av BTI-modellen. Prosjektperioden avsluttes i 2027.

Løsningen

Ubrukte tidlig innsatsmidler på 1,4 millioner innspares. Når prosjektet BTI avsluttes reduseres budsjettet med ytterligere 1 million kroner.

Konsekvenser for brukere og ansatte:

1,4 millioner kroner er ubrukte midler og vil ikke få konsekvens for ansatte og befolkningen da det er effektivisering av tjenesten.

Det er avsatt 1 million kroner til BTI prosjektet ut 2026. Det er en sårbarhet knyttet til å drifte modellen i fortsettelsen når midlene tas ut. Samtidig er det slik at intensjonen med satsningen er å implementere den i varig drift til det beste for ansatte og innbygger.

Barns beste vurdering

Vurderes å ikke være i konflikt med hensynet til barns beste.

Plan for gjennomføring

Reduksjon av budsjettpost med 1,4 millioner fra og med 2026, og ytterligere reduksjon på 1 million fra og med 2027.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av bedre strategi, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	0	-1	-2,5	-2,5	-2,5

4.4.12 Tiltak 12: Sandnes folkebibliotek overtar og drifter skolebibliotekene (anbefalt)

Problemet

Sandnes folkebibliotek har i 2024 gjennomført et prosjekt som blant annet har kartlagt hvordan skolebibliotekene driftes. Kartleggingen viser at skolebibliotekene drives ulikt og har varierende kvalitet. Stillingsressursene som brukes varierer fra 1,33 % til 60 % stilling. I følge GSI bruker skolene totalt 4,3 årsverk på drift av skolebibliotekene. 13 av skolene bruker 0 årsverk. Budsjettet for innkjøp av bøker varierer fra kr. 0 til kr 70 000 per år. Samlet budsjett er kr. 596 000. Det er en utfordring at kvaliteten på skolebibliotekene varierer såpass mye, siden alle elever i utgangspunktet skal få samme tilbud uavhengig av hvilken skole de går på.

Løsningen

Sandnes folkebibliotek kan drifte skolebibliotekene med færre stillingsressurser, totalt 3 årsverk, samtidig som kvaliteten blir jevnere. Ved å slå sammen bok- og mediebudsjettene for folkebiblioteket og skolebibliotekene kan det jobbes mer helhetlig og strategisk med samlingen, og dermed blir tilbudet bedre totalt sett.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Skolene avvikler ordningen med personell til skolebibliotek og redusere samlet med 4,3 årsverk og det overføres midler til tre årsverk og 0,6 millioner til bøker fra skolene samlet. Skolen kutter de siste 1,3 årsverkene samlet. Løsningen krever at det omdisponeres tre årsverk til Sandnes folkebibliotek. Dette vil styrke kommunens fagmiljø på bibliotekfag og barne- og ungdomslitteraturfeltet, og gi positive ringvirkninger ift. å jobbe med leselyst/lesekompetanse også utenfor skolen (mot foreldre og barnehager, for eksempel). For de skolene som har satset på skolebibliotekene, vil løsningen kunne oppleves som et tilbakeskritt og tap av ressurser og eierskap. Elevene her vil kanskje få et mindre omfattende tilbud, mens andre skoler vil få et langt bedre tilbud enn i dag. Gevinsten er eventuelt at elevene i Sandnesskolen får et godt og tilnærmet likt skolebibliotektilbud, uavhengig av hvilken skole de går på.

Effekten av tiltaket er beregnet til å være 1,3 millioner kroner og det er forventet et mer likeverdig og bedre tilbud.

Barns beste vurdering

Dette tiltaket vil være til barn beste når en ser Sandnesskolen under ett. Det vil treffe dem som trenger det mest og liket er ikke å behandle alle likt. Større sannsynlighet for at sårbare barn og unge får mer og behovsprøvd hjelp.

Plan for gjennomføring

Før planen kan gjennomføres, må ordningen detaljplanlegges. Dette må skje i dialog med rektorene/skolene og bygge videre på kartleggingen som er gjort i skolebibliotekprosjektet.

Det anbefales at det innføres fra skolestart 2027 noe som gir 5/12 effekt i 2027.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av bedre strategi, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-0,53	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3

4.4.13 Tiltak 13: Økt egenbetaling i kulturskolen (anbefalt)

Problemet:

Sandnes kulturskole driver tjenesten 14 mill. kr dyrere enn gjennomsnittet i gruppe 12. Høye kostnader kan komme av høy dekning (mange plasser), dyrt tilbud per elev eller lav egenbetaling. I Sandnes er det høy dekning og lav egenbetaling som er årsaken til de høye utgiftene.

Sandnes kulturskole driver flere aktiviteter uten egenbetaling, som for eksempel Sandnes Synger og Kulturskoletimen. Disse aktivitetene når andre barn enn de som deltar i ordinær kulturskoleundervisning, og har en sosialt utjevne effekt. Også korps- og kordirigenter er ansatt i kulturskolen. Med unntak av en liten egenandel fra korpsene, genererer ikke denne undervisningen inntekter for kulturskolen, siden medlemsavgiften går til korpsset.

Løsningen:

Økt egenbetaling for de elevene som får undervisning, en til en eller i grupper. Det er opp til kommunene å fastsette satser for egenbetaling på kulturskolen. Det legges opp til en prisøkning i samtlige tilbud. For eksempel vil individuell opplæring økes fra kr. 1 750 til kr. 2 050 per semester, og gruppeundervisning økes fra kr. 1 500 til kr. 1 950. Egenbetalingen vil da ligge på nivå med flere av nabokommunene.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Dersom egenbetalingen økes er det en fare for at noen ikke lenger har råd til å bruke kulturskoletilbudet og slutter. Det er derfor viktig å kompensere med flere friplasser, for de som trenger det.

Barns beste vurdering:

For å ivareta barns beste i en slik løsning må det legges til rette for lav-terskel-ordninger som ivaretar familier som har trang økonomi. Dersom ikke det gjøres, er ikke barns beste ivaretatt ved et slikt tiltak. Kompenserende tiltak i form av behovsprøvd ordning er nødvendig.

Plan for gjennomføring

Prisøkningen legges inn i HØP og innføres fra høsten 2026. Med de satsene som foreslås, er det mulig å øke inntektene fra kr. 7 285 000 til ca. Kr. 8 500 000. Da er det også tatt høyde for flere friplasser. Dette gir en effekt av tiltaket på 1,215 millioner kroner med 5/12 virkning fra 2026.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av økt inntekt, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-0,5	-1,22	-1,22	-1,22	-1,22

4.4.14 Tiltak 14: Voksenopplæring: Mer effektiv drift av Sandnes læringssenter (SLS) med økt inntekt (anbefalt)

Problemet

Sandnes læringssenter (SLS) får store refusjoner fra IMDi og får inntekter for tjenester de tilbyr andre kommuner, i tillegg til budsjett fra Sandnes kommune. I budsjettet er det lagt inn forventning om inntekter. Det er utfordrende for læringssenteret å beregne hvor mye de får inn i refusjoner da beløpene ofte kommer sent i budsjettåret. Over flere år har det vist seg at SLS har fått inn høyere refusjoner enn som det er budsjettet med. Fortsetter senteret med å få inn refusjoner og inntekter

på samme nivå som de siste årene, kan en opprettholde aktiviteten på samme nivå selv om det tildelte budsjettet fra kommunen reduseres med 4 millioner.

Løsningen

Sandnes læringssenter kan opprettholde driften med økt inntektskrav på 4 millioner kroner, noe som vil redusere kostnaden for kommunen til SLS. Det er da en forventning om at en får refusjoner fra IMDi og opprettholder/øker salg av tjenester til andre kommuner i tråd med forventningene.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Det er utfordrende å være økonomisk ansvarlig på SLS når så stor andel av budsjettet er avhengig av inntekter som kommer sent i året. Det er viktig med tett samarbeid mellom SLS, skolesjef og økonomirådgiver når budsjettåret skal planlegges slik at virksomheten vet at det er økonomi til å gjennomføre oppgavene.

Plan for gjennomføring

Tiltaket kan starte fra budsjettåret 2026.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av økt inntekt, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-4	-4	-4	-4	-4

4.4.15 Tiltak 15: Helhetlig støttesystem for utdanningsløpet (anbefalt)

Problemet

Helhetlig støttesystem for utdanningsløpet er en pågående innsats i kommunen som er forankret i Plan for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker, samt Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Det vurderes at tilbudet kan organiseres på en mer effektiv måte samtidig som kvaliteten blir opprettholdt i forhold til forvaltning og administrasjon.

Løsningen

Det er pågående prosess for å vurdere fremtidig organisering av tjenestetilbudet i Styrket barnehagetilbud. Målsettingen er bl.a. at de totale ressursene skal brukes best mulig, et inkluderende og tilrettelagt tilbud til alle barn samt at barns rettigheter ivaretas.

Det vurderes nå å starte prosess for også vurdere fremtidig organisering av Senter for flerspråklige barn og unge.

I prosessen vil det bli vurdert mulighet for innsparing av stillingsressurser knyttet til forvaltning og administrasjon på inntil 3 årsverk som er stipulert til 2 millioner.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Prosessen har som mål å øke kompetansen og kvaliteten i det universelle tilbudet (allmenpedagogikken), samtidig ivareta høy kvalitet i spesialpedagogikken. Barns rettigheter skal ivaretas.

Tiltaket kan medføre organisatoriske endringer for de ansatte, og kommunen vil følge egne retningslinjer for omstilling i arbeidet.

Barns beste vurdering: Vurderes å ikke være i konflikt med barns beste.

Plan for gjennomføring

Analyse og prosess gjennomføres innen våren 2026. Det foreligger pr. tidspunkt 1 vakant stilling i Styrket barnehage tilbud, Ytterligere reduksjon iverksette gradvis fra høsten 2026 med full iverksettelse 2027.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av bedre strategi, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-1	-2	-2	-2	-2

4.4.16 Tiltak 16: Barnehage og SFO: Ta bort søskenmoderasjon

Problemet

SFO i Sandnes drives 8 mill. kr dyrere enn i kommunegruppen. Hovedårsaken er lave satser for egenbetaling.

I 2018 ble det vedtatt at Sandnes kommune skulle innføre søskenmoderasjon på tvers av barnehage og skole. Det vil si at barn i SFO som har søsken i barnehagen fikk søskenmoderasjon. Dette er en ordning som i dag ikke er nødvendig, da det er 60% gratis plass i SFO både for barn i 1., 2. og 3.klasse.

Løsningen

Sandnes kommune bør utvikle moderasjonsordningen. Det vil gi enklere administrering og har liten betydning for brukere. Innsparing vil være ca. 100.000 kr pr år.

Konsekvenser for brukere og ansatte

Løsningen vil ha få konsekvenser for brukere. Ansatte i SFO vil ikke merke forskjellen. Ansatte som har ansvar for fakturering, vil få en enklere jobb.

Plan for gjennomføring

Dette er et tiltak som bør være gjennomført til skolestart 26/27.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av økt inntekt, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-0,04	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1

4.4.17 Tiltak 17: Skole: Målform på Sviland skule (anbefalt)

Problemet

Sviland skule har historisk hatt nynorsk som hovedmål siden 1967. I 2000/2001 ble det fremmet forslag av foreldrene om overgang til bokmål på skolen. Etter en avstemming ble bokmål valgt som målform, men det kom en regelendring i 2001 som gjorde at alle i skolens inntaksområde kunne stemme og dette åpnet også for en omkamp før det gikk 5 år. Målformen ble endret ved at 57 % stemte for nynorsk. (53 % av 734 stemmeberettigede stemte). Etter dette har ikke dette blitt tatt opp som en politisk sak på Sviland.

Rett til opplæring i særskilt skriftspråkgruppe: Elever i grunnskolen kan ha rett til å bruke et annet skriftspråk som hovedmål enn det som er vedtatt for skolen. Det er et vilkår for en slik rett at minst ti elever på samme trinn i kommunen ønsker det. Dersom ti eller flere av disse elevene går på samme skole, har de rett til å få opplæringen der.

Konsekvensen er høyere kostnad til bemanning ved Sviland skule. Det er beregnet at det kreves 80% av et årsverk for å tilby en ekstra målform (i realiteten en ekstra klasse per trinn). I dagens struktur utgjør det 723 000 kr per ekstra målklasse. I dag har skolen 6 slike klasser. Fordelingen for skoleåret 2025-2026 vil se slik ut:

Trinn	Bokmål	Nynorsk	Totalt	Prosent bokmål	Prosent nynorsk
1	23	3	26	88,46	11,54
2	15	4	19	78,95	21,05
3	18		18	100,00	0,00
4	14	6	20	70,00	30,00
5	15	4	19	78,95	21,05
6	17	2	19	89,47	10,53
7	18	4	22	81,82	18,18
	120	23	143	83,92	16,08

Problemet er at selv om målformen for skolen er nynorsk, er det bare ca. 16% som faktisk har denne målformen. (Gruppene kan være helt nede på 2 elever, som tabellen viser.) Denne organiseringen av målform utgjør en ekstra kostnad i tildelingen på 4.278.000 NOK.

Løsningen

Kommunestyret må vedta å starte et rådgivende valg angående hovedmål ved Sviland skule, med intensjon om at bokmål blir nytt hovedmål fordi det er denne målformen som i realiteten er størst på skolen.

Ifølge opplæringsloven:

§15-2. Hovudmål på kvar skole

Kommunen og fylkeskommunen gir forskrift om kva skriftspråk som skal vere hovudmålet på kvar skole, anten bokmål eller nynorsk. Skolen skal bruke hovudmålet i den skriftlege opplæringa og i den skriftlege kommunikasjonen med elevane og foreldra.

I samband med skifte av hovudmål på ein grunnskole eller når eit fleirtal i kommunestyret eller minst 1/4 av dei røysteføre i kommunen krev det, skal det haldast rådgivande røysting. Nytt vedtak om hovudmål kan ikkje gjerast før det har gått fem år. Departementet kan gi forskrift om røysterett, ansvar for røystinga og organisering av røystinga.

(<https://lovdata.no/lov/2023-06-09-30/§15-2>)

Overgang til ny målform

Elever som har hatt en målform de første fire årene på skolen har rett til å fortsette med samme målform ut skoletida på barneskolen. Elever som kommer flyttende inn i 1.-4. trinn, vil ikke ha samme krav på en annen målform. (<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/opplaringssprak-og-talemal-i-skolen/>)

Konsekvenser for brukere og ansatte

Voksnettheten ved skolen vil reduseres med omtrent 4,8 årsverk. Dette vil utgjøre en endring i organisering til normal ressursbruk i tråd med elevtallet. Det vil føre til en endring for ansatte og elever som har vært vant til forsterket grad av voksnetthet. Det vil oppstå en overtallighetsprosess, men alle ansatte er sikret videre arbeid i kommunen.

Dersom skolen endrer målform til bokmål vil elevene miste retten til opplæring i en særskilt målgruppe (for nynorsk). Opplæringsloven § 3-1 tredje ledd andre punktum sier at det må være ti eller flere elever på samme trinn for at elevene har rett på tilbudet på egen skole. På Sviland skule er det ingen trinn med mer enn ti elever som har nynorsk som målform (Se tabellen over).

Plan for gjennomføring

Gjennomføring kan starte fra høsten 2025 og gjelde fra skolestart 2026.

Økonomisk effekt

Tiltaket gir en økonomisk effekt i form av bedre strategi og høyere produktivitet, som vist i tabellen nedenfor:

Effekt (mill. kr.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto utgift	0	-2,15	-2,9	-2,9	-3,6	-4,3

5 Vedlegg

Korreksjoner i Kostra-regnskapet

Kostrafunksjonene (tjenesteinndelingen) skal brukes i tråd med Kostra-veilederen for 2024.

Kommn Kommune	funksjonsID	funksjon	År	Verdi	Kommentar
1108 1108 Sandnes	202	202 Grunnskole	2022	75 258	Elever i statlige/private skoler
1108 1108 Sandnes	202	202 Grunnskole	2022	673	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	211	211 Styrket tilbud til førskolebarn	2022	976	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	213	213 Voksenopplæring	2022	2 148	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2022	145	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	242	242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2022	5 640	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	254	254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	2022	48	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	850	850 Integreringstilskudd	2022	9 629	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	202	202 Grunnskole	2023	83 608	Elever i statlige/private skoler
1108 1108 Sandnes	202	202 Grunnskole	2023	2 862	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	211	211 Styrket tilbud til førskolebarn	2023	1 154	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	213	213 Voksenopplæring	2023	4 060	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	234	234 Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og perso	2023	30	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2023	55	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	242	242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2023	1 088	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	244	244 Barneverntjeneste	2023	180	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	252	252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevern	2023	696	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2023	152	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	254	254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	2023	2 073	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	275	275 Introduksjonsordningen	2023	1 118	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	850	850 Integreringstilskudd	2023	13 472	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	202	202 Grunnskole	2024	98 228	Elever i statlige/private skoler
1108 1108 Sandnes	242	242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2024	20 936	Tilskudd enslige mindreårige flyktninger
1108 1108 Sandnes	202	202 Grunnskole	2024	3 263	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	211	211 Styrket tilbud til førskolebarn	2024	4 418	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	213	213 Voksenopplæring	2024	1 429	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	236	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	242	242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2024	1 704	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	244	244 Barneverntjeneste	2024	377	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	252	252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevern	2024	878	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2024	177	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	257	257 Hjemmetjenester - personellbase knyttet til bofelik	2024	185	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	258	258 Hjemmetjenester - ambulerende virksomhet med t	2024	2 055	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	275	275 Introduksjonsordningen	2024	783	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	850	850 Integreringstilskudd	2024	15 505	Integreringstilskudd flyttet til funksjon 850
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2024	2 500	FDV og avskrivinger fra 253 til 261
1108 1108 Sandnes	261	261 Institusjonslokaler	2024	2 500	FDV og avskrivinger fra 253 til 261
1108 1108 Sandnes	315	315 Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	2024	4 500	Avskrivinger fra 315 til 335
1108 1108 Sandnes	335	335 Rekreasjon i tettsted	2024	4 500	Avskrivinger fra 315 til 335
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	4 815	Hverdagsrehabilitering flyttes fra 241 til 258, gjelder teamet som administrerer
1108 1108 Sandnes	258	258 Hjemmetjenester	2024	4 815	Hverdagsrehabilitering flyttes fra 241 til 258, gjelder teamet som administrerer
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	750	Inntekter gjelder psykisk helse flyttes fra 258 til 241
1108 1108 Sandnes	258	258 Hjemmetjenester	2024	750	Inntekter gjelder psykisk helse flyttes fra 258 til 241
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	-	
1108 1108 Sandnes	120	120 Administrasjon	2024	-	
1108 1108 Sandnes	256	256 Øyeblikkelig hjelp døgntilbud	2024	115	KAD feilført funksjon 241
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	115	KAD feilført funksjon 241
1108 1108 Sandnes	232	232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	2024	1 288	Fysio til barn flyttes fra 241 til helsestasjon 10 % til 232
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	1 288	Fysio til barn flyttes fra 241 til helsestasjon 10 % til 232
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	1 541	Fysio til voksne flyttes tilsvarende 9,7 % av totallønn på ansvaret fra 241 til 253
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2024	1 541	Fysio til voksne flyttes tilsvarende 9,7 % av totallønn på ansvaret fra 241 til 253
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	1 165	Vaksiner flyttes fra 241 til 233
1108 1108 Sandnes	233	233 Annet forebyggende helsearbeid	2024	1 165	Vaksiner flyttes fra 241 til 233
1108 1108 Sandnes	130	130 Administrasjonslokaler	2024	4 791	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	201	201 Barnehage	2024	1 744	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	202	202 Grunnskole	2024	4 364	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	215	215 Skolefridstilbud	2024	615	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	211	211 Styrket tilbud til førskolebarn	2024	305	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	222	222 Skolelokaler	2024	2 092	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	232	232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	2024	314	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	252	252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevern	2024	73	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	234	234 Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og perso	2024	269	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2024	8 072	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	242	242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2024	179	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	244	244 Barneverntjeneste	2024	180	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2024	3 416	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	257	257 Hjemmetjenester - personellbase knyttet til bofelik	2024	4 172	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	258	258 Hjemmetjenester - ambulerende virksomhet med t	2024	4 770	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	261	261 Institusjonslokaler	2024	74	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	301	301 Saksbehandling	2024	1 417	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	322	322 Produksjon, distribusjon og omsetning av kraft	2024	0	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	265	265 Kommunalt disponerte boliger	2024	1 015	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	275	275 Introduksjonsordningen	2024	51	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	281	281 Ytelse til livsopphold	2024	158	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	332	332 Kommunale veier	2024	1 284	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	335	335 Rekreasjon i tettsted	2024	1 867	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	339	339 Beredskap mot branner og andre ulykker	2024	58	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	338	338 Forebygging av branner og andre ulykker	2024	9	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	345	345 Distribusjon av vann	2024	835	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	350	350 Avløpsrensing	2024	55	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	353	353 Avløpsnett og innsamling av avløpsvann	2024	895	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	355	355 Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husf	2024	2 370	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	381	381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	2024	914	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	383	383 Kulturskole	2024	55	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	385	385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kultur	2024	4	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	120	120 Administrasjon	2024	45 186	Fordelte administrasjonsutgifter, lederstøtte
1108 1108 Sandnes	258	258 Hjemmetjeneste ambulerende	2024	4 592	Saksbehandling Institusjon
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2024	4 592	Saksbehandling Institusjon
1108 1108 Sandnes	257	257 Hjemmetjeneste i bemannet bolig	2024	1 000	Flytting av tilskudd
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, re-/habilitering	2024	1 000	Flytting av tilskudd
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2024	1 169	Vaskertjenester utført for andre tjenester
1108 1108 Sandnes	258	258 Hjemmetjeneste ambulerende	2024	1 169	Vaskertjenester utført for andre tjenester
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2024	200	Vaskertjenester utført for andre tjenester
1108 1108 Sandnes	258	258 Hjemmetjeneste ambulerende	2024	300	Vaskertjenester utført for andre tjenester
1108 1108 Sandnes	253	253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	2024	100	Vaskertjenester utført for andre tjenester
1108 1108 Sandnes	234	234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og p	2024	754	Flytte tjeneste til åpent tilbud utor PLO
1108 1108 Sandnes	233	233 Annet forebyggende helsearbeid	2024	754	Flytte tjeneste til åpent tilbud utor PLO
1108 1108 Sandnes	234	234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og p	2024	600	Flytting av husleiekostnad
1108 1108 Sandnes	243	243 Tilbud til personer med rusproblemer	2024	200	Flytting av husleiekostnad
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, re-/habilitering	2024	200	Flytting av husleiekostnad
1108 1108 Sandnes	242	242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2024	200	Flytting av husleiekostnad
1108 1108 Sandnes	257	257 Hjemmetjeneste i bemannet bolig	2024	7 400	Flytte tjeneste til åpent tilbud utor PLO
1108 1108 Sandnes	233	233 Annet forebyggende helsearbeid	2024	10 887	Flytte tjeneste til åpent tilbud utor PLO
1108 1108 Sandnes	234	234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og p	2024	18 287	Flytte tjeneste til åpent tilbud utor PLO
1108 1108 Sandnes	241	241 Diagnose, behandling, re-/habilitering	2024	7 747	Flytting av tilskudd
1108 1108 Sandnes	257	257 Hjemmetjeneste i bemannet bolig	2024	7 747	Flytting av tilskudd

Kommuneindeksen 2025 versjon 3004 (eget dokument)

Økonomianalyse 2024 versjon 3004 (eget dokument)

Dypdykk PLO (eget dokument)

Dypdykk Administrasjon (eget dokument)

Dypdykk sosial (eget dokument)